

Latvijas Bankas 2021. gada pārskats

© Latvijas Banka, 2022

Pārpublicējot obligāta avota norāde.

Foto: Vita Oša, Aivars Liepiņš, LETA (Zane Bitere), *Shutterstock*

04.04.2022. redakcija.

ISSN 1407-1797

Latvijas Banka
K. Valdemāra iela 2A, Rīga, LV-1050
Tālrunis: 67022300 info@bank.lv
<https://www.bank.lv/>

Saturs

Ievadvārdi	5
Latvijas Banka 2021. gadā	8
Latvijas Bankas pārvaldība un organizācija	9
Pārvaldības principi un attīstība	10
Latvijas Bankas struktūra	11
Personāla resursi	12
Finanšu resursi	13
Finanšu un kapitāla tirgus komisijas un Latvijas Bankas integrācija	14
Risku pārvaldīšana	15
Iekšējais audits	16
Stratēģija	18
Ilgspējība	19
Latvijas Bankas darbības jomas	21
Ekonomiskās vides analīze un monetārā politika	21
Norises pasaules tautsaimniecībā	21
Eiropa zonas tautsaimniecība un Eurosistēmas monetārā politika	23
Latvijas tautsaimniecības analīze un prognozēšana	27
Pētniecība	31
Finanšu stabilitāte	34
Ieguldījumu pārvaldīšana	36
Skaidrās naudas apgrozība	39
Skaidrās naudas aprites nodrošināšana	39
Valsts analīzes centra un Monetāru valsts analīzes centra funkciju izpilde	41
Latvijas Bankas 2021. gadā emitētās eiro piemiņas un kolekcijas monētas	44
Maksājumu un norēķinu sistēmas	46
Maksājumu infrastruktūras inovācijas	46
EKS sistēmas darbība	48
TARGET2-Latvija sistēmas darbība	48
Maksājumu sistēmu darbības pārraudzība	49
Finanšu instrumentu norēķinu sistēmu darbības pārraudzība	50
Statistika	51
Latvijas Bankas darbības statistikas jomā	51
Finanšu un tautsaimniecības statistika	52
Ārējā statistika	54
Kredītu reģistrs un <i>AnaCredit</i> statistika	54
Finanšu pakalpojumi valdībai	56
Konsultācijas Latvijas Bankas kompetencē esošajos jautājumos	57
Sabiedrības informēšana un izglītošana	58
Sadarbība ar starptautiskajām organizācijām un ārvalstu centrālajām bankām	62
Latvijas Banka Eurosistēmā un Eiropas Savienības institūcijās	63
Latvijas Bankas 2021. gada finanšu pārskati	65
Neatkarīgu revidentu ziņojums	115

Pielikumi	117
1. Monetārie rādītāji 2021. gadā	117
2. Latvijas Bankas 2021. gada mēnešu bilances	118
3. Latvijas Bankas 2017.–2021. gada bilances	120
4. Latvijas Bankas 2017.–2021. gada peļņas un zaudējumu aprēķini	122
5. 2021. gadā publicētie Latvijas Bankas izdevumi un nozīmīgākās Latvijas Bankas darbinieku publikācijas	123
6. Jēdzienu skaidrojums	125
7. Saīsinājumi un skaidrojumi	132

Ievadvārdi

Aizvadīts vēl viens ražīgs gads, kura laikā, neraugoties uz pandēmijas izaicinājumiem, Latvijas Bankai ir izdevies paveikt daudzas paliekošas un nozīmīgas lietas, kā arī uzsākt virkni jaunu darbu, kas veidos spēcīgāku finanšu sektoru nākotnē. Covid-19 pandēmijas izraisītā krīze skaidri apliecina, ka Latvijas iepriekš pieņemtie lēmumi – par integrāciju ES, pievienošanos eiro zonai, saprātīgas budžeta politikas īstenošanu – bija tālredzīgi un palīdzēja daudz sekmīgāk pārvarēt grūtības.

Salīdzinot ar 2008. gada tautsaimniecības krīzi, atšķirības ir acīmredzamas – šoreiz ne vien izvairījāmies no krasas un visaptverošas "jostas savilkšanas", bet tika sniegts apjomīgs atbalsts iedzīvotājiem un uzņēmumiem, lai krīzi pārvarētu mazāk sāpīgi. Tas nodrošināja to, ka jau 2021. gadā Latvijas ekonomika sasniedza apjomu, kāds bija pirms krīzes.

Pērno gadu sākām ar deflāciju. Gada laikā galvenokārt energoresursu cenu kāpuma ietekmē inflācija uzņēma arvien straujāku tempu, gada beigās sasniedzot augstāko līmeni pēdējo gandrīz 10 gadu laikā. Līdzīgas tendences dominēja visā eiro zonā un pasaulē kopumā. Tas lika ekonomiskās politikas veidotājiem domāt par atbalsta instrumentu pārskatīšanu. Līdzīgi kā daudzas citas vadošās centrālās bankas, ECB agrāk, nekā iepriekš prognozēts, sāka signalizēt par stingrākas monetārās politikas īstenošanu. Šis ir pagrieziena punkts, kas atgādina valstīm par saprātīga parāda līmeņa nozīmi apstākļos, kad tā apkalpošanas izmaksas var būtiski kāpt.

ECB Padome jau ir pieņēmusi lēmumus par aktīvu iegādes programmu samazināšanu, kā arī iezīmējusi plānus procentu likmju celšanai un monetārās politikas normalizēšanai. Nu jau var apgalvot, ka vēsturiski zemāko procentu likmju periods tuvojas noslēgumam. Monetārā politika tiks īstenota piesardzīgi, lai pārāk krasi nemainītu finansēšanas nosacījumus un sargātu eiro zonas uzņēmējus un iedzīvotājus apstākļos, kad tikai vēl atgūstamies no Covid-19 pandēmijas radītajām grūtībām. Krievijas iebrukums Ukrainā ir radījis jaunus augstākas inflācijas un zemākas izaugsmes riskus, palielinot nenoteiktību un sarežģījot monetārās politikas lēmumu pieņemšanu. Vēlos uzsvērt, ka, tāpat kā iepriekš, arī turpmāk eiro zonas monetārā politika būs elastīga, lēmumi tiks pieņemti pakāpeniski, balstoties uz datiem jeb ekonomisko situāciju, ar mērķi sasniegt monetārās politikas stratēģijā no jauna apstiprināto 2% inflācijas mērķi vidējā termiņā eiro zonā kopumā.

Tomēr ir vērts atcerēties, ka monetārā politika ir tikai viena no politikām, kas ietekmē ekonomisko aktivitāti un inflāciju, un citas politikas ir ne mazāk svarīgas. Atsevišķos gadījumos citas politikas var būt pat iedarbīgākas. Piemēram, līdzšinējais energoresursu cenu kāpums ir krietni efektīvāk risināms ar tālredzīgu enerģētikas un mērķēta atbalsta politiku. Līdzīgi ekonomikas pārkaršanas riskus Latvijā var daudz precīzāk mazināt ar atbilstošu nacionālo fiskālo un strukturālo (tajā skaitā būvniecības) politiku, nevis ar eiro zonas līmeņa monetāro politiku.

Pievēršoties Latvijas Bankas aktualitātēm, aizvadītajā gadā tika ielikts spēcīgs pamats sekmīgai centrālās bankas darbībai nākotnē. Pieņemts jauns un modernizēts Latvijas Bankas likums, kas noteiks regulējumu, kā vienotā institūcijā no 2023. gada 1. janvāra strādās centrālā banka un finanšu sektora uzraugs – FKTK. Latvijas Bankas un FKTK integrācijas procesa priekšdarbi tika uzsākti jau 2021. gadā. Pērn tika veiktas nozīmīgas pārmaiņas centrālās bankas vadības modelī, izbeidzot valdes darbību un pārejot uz viena augstākā līmeņa pārvaldību. Tādējādi tiek turpināta politika nodrošināt efektīvu un jaudīgu centrālās bankas darbību, ar tiem pašiem vai mazākiem resursiem izdarot vairāk un labāk.

Latvijas Bankas darbības jomās paveikti vairāki nozīmīgi darbi, piemēram, turpinājām attīstīt zibmaksājumu infrastruktūru, ieviešot modernus un inovatīvus tehnoloģiskus risinājumus un piesaistot jaunus finanšu tirgus un 2022. gada sākumā – arī publiskā sektora dalībniekus (Valsts kasi). Skaidrās naudas jomā panākta sabiedrības drošībai būtiska, vēsturiska vienošanās ar finanšu sektoru par skaidrās naudas pieejamības saglabāšanu. Arī turpmākajos gados Latvijas Banka pievērsīs pastiprinātu uzmanību šim jautājumam, nodrošinot, lai sabiedrībai būtu izvēles iespējas norēķinos. To veicinās arī jauna naudas veida – digitālā eiro – ieviešana jau pārskatāmā nākotnē. Darbs šajā visas eiro zonas projektā notiek aktīvi, un tajā iesaistīti arī Latvijas finanšu tehnoloģiju nozares pārstāvji.

Arvien nozīmīgāka loma darba kārtībā ir ilgtspējības jautājumiem. Eiro zonas līmenī to veicinās monetārās politikas stratēģijas īstenošana, iekļaujot tajā faktorus, kas saistīti ar klimata pārmaiņām. Savukārt nacionālajā līmenī Latvijas Bankā esam pirmo reizi pieņēmuši Ilgtspējības stratēģiju, kas iezīmē plānotos darbības virzienus ilgtspējības jomā, proti – ilgtspējīga monetārā politika, finanšu sistēma, naudas aprīte, ārējo rezervju un pārējo finanšu ieguldījumu pārvaldīšana un ilgtspējīga institūcija kopumā. Tas nav untums – caur ilgtspējības prizmu skatāmies gan uz ikvienu individuālu darbu, gan uz mūsu kopējo vīziju.

Latvijas Bankai 2022. gads, kā ierasts, būs darbīgs – gan saistībā ar monetārās politikas izaicinājumiem, gan īstenojot priekšdarbus sekmīgai FKTK integrācijai. Mūsu mērķis ir nodrošināt tādu abu institūciju integrāciju, lai 2023. gada 1. janvārī šīs nozīmīgās pārmaiņas notiktu raiti un nemanāmi. Turpināsim aktīvi strādāt jau ierastajās darbības jomās – uzņēmēju un iedzīvotāju ikdienā arvien plašāk ieviešot inovatīvas maksājumu iespējas un zibprasījumus un skaidrās naudas jomā rūpējoties par tās pieejamību visā Latvijas teritorijā. Turpināsim attīstīt ekonomikas pētniecību, kā arī veicināsim jaunā statistisko datu veida – kartēm piesaistīto maksājumu datu – plašāku izmantošanu tautsaimniecības norišu analīzē, tādējādi palīdzot ekonomikas politikas īstenošanai pārdomātāku lēmumu pieņemšanā.

2022. gads ir sācies ar Krievijas iebrukumu Ukrainā, ļaujot novērtēt izvēles, kuras esam izdarījuši pēc neatkarības atgūšanas, to vidū – integrēties

Eiropas Savienības un eiro zonas valstu saimē, kā arī pievienoties NATO. Rietumu valstis un Latvija to skaitā ir vienotas un aktīvi rīkojas, lai ierobežotu agresoru, arī ieviešot bezprecedenta ekonomiskās sankcijas. Tās ietekmēs arī Latvijas tautsaimniecības attīstību, taču tā ir neliela samaksa par mūsu brīvību, neatkarību un demokrātiju.

Gan mums kā sabiedrībai kopumā, gan ikvienam Latvijas Bankas darbiniekam novēlu sirdī mierīgu un darbos ražīgu gadu, izvirzot ambiciozus mērķus. Paldies par jūsu veikumu 2021. gadā, un ar pilnu jaudu darbojamies tālāk! Kopā mēs esam stipri un varam sasniegt necerēti daudz!

Mārtiņš Kazāks
Latvijas Bankas prezidents
Rīgā 2022. gada 30. martā

Latvijas Banka 2021. gadā

8

LATVIJAS BANKAS 2021. GADA PĀRSKATS

Latvijas Bankas peļņa

20.9 milj. €

Valsts budžetā novirzīti

14.6 milj. €

Īstenota pāreja uz viena
augstākā līmeņa pārvaldību,
valdei beidzot darbu

Gada beigās – 380 darbinieku jeb par
~200 mazāk nekā € ieviešanas brīdī

Gada laikā darbinieku
skaits **samazinājies** par **10%**

Gada beigās
reģistrēti 609 000

zibsaīšu jeb gandrīz divas
reizes vairāk nekā pirms gada

Apstrādāto zibmaksājumu apjoms
pieauga 2.5 reizes – 6.3 mljrd. €

Sabiedrības drošības interesēs ar
komercbankām noslēgta
vēsturiska vienošanās –
**saglabāt skaidrās naudas
pieejamību un ~900 bankomātu
tīkla pārkļājumu**

Darbs pie jaunā naudas veida –
digitālā eiro projekta izpētes fāze

Praktiskajā darbā iesaistīta arī Latvija

**Stiprināta finanšu statistikas un
pētniecības jauda**, t.sk. kvalitatīvākai
un savlaicīgākai lēmumu
pieņemšanai sākts publikot kartēm
piesaistīto maksājumu datus

Pastiprināts **fokuss uz ilgtspējības**,
t.sk. **klimata, jautājumiem**,
apstiprinot ilgtspējības stratēģiju

Pieņemts **jauns Latvijas Bankas
likums**, sākti priekšdarbi
integrācijai ar FKTK

Latvijas Bankas pārvaldība un organizācija

Latvijas Banka ir Latvijas Republikas centrālā banka, ECBS un Eirosistēmas dalībniece.

Latvijas Banka savā darbībā ievēro Latvijas Republikas un ES tiesību aktus, t.sk. ECB tiesību aktus atbilstoši Līgumam par Eiropas Savienības darbību un Eiropas Centrālo banku sistēmas un Eiropas Centrālās bankas Statūtiem.

Saskaņā ar likumu "Par Latvijas Banku" Latvijas Bankas galvenais mērķis ir saglabāt cenu stabilitāti. Latvijas Bankai ir šādi pamatuzdevumi:

- līdzdarboties Eirosistēmas monetārās politikas veidošanā un īstenošanā;
- veicināt Latvijas finanšu sistēmas stabilitāti makrolīmenī, t.sk. piedalīties makrouzraudzības politikas noteikšanā;
- pārvaldīt ārējās rezerves un pārējos finanšu ieguldījumus;
- nodrošināt skaidrās naudas apriti Latvijā un piedalīties skaidrās naudas aprites nodrošināšanā eiro zonā;
- līdzdarboties maksājumu sistēmu raitas darbības veicināšanā;
- sagatavot un publicēt statistisko informāciju, lai nodrošinātu Latvijas Bankas uzdevumu izpildi;
- sadarboties ar ECB, pārējo ES valstu u.c. valstu centrālajām bankām un citām finanšu institūcijām;
- darboties kā Latvijas valdības finanšu aģentam un sniegt finanšu pakalpojumus citiem tirgus dalībniekiem;
- konsultēt Latvijas Republikas Saeimu un Ministru kabinetu monetārās politikas un citos ar Latvijas Bankas uzdevumu veikšanu saistītos jautājumos;
- uzturēt un attīstīt Kredītu reģistru;
- izsniegt Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā reģistrētajām juridiskajām personām, izņemot kredītiestādes, atļaujas (licences) ārvalstu valūtas pirkšanai un pārdošanai komercdarbības veidā;
- pildīt Valsts analīzes centra un Monētu valsts analīzes centra funkcijas, nodrošinot efektīvu naudas zīmju viltojumu analīzi;
- veicināt finanšu pratības un ekonomikas zināšanu apguvi.

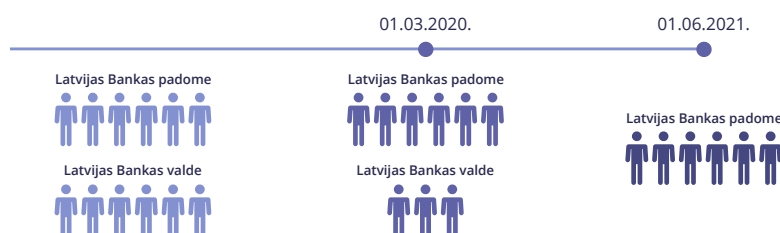
Latvijas Bankas vīzijas un misijas īstenošanai, ievērojot Latvijas Bankas vērtības, Latvijas Bankā ir noteikti stratēģiskie attīstības virzieni un tajos sasniedzamie rādītāji, kā arī tiek plānoti un īstenoti pasākumi šo rādītāju sasniegšanai.

Latvijas Banka neprasa un nepieņem norādījumus no Latvijas un citu ES valstu valdībām, ES institūcijām un citām nacionālajām, ārvalstu vai starptautiskajām institūcijām un to struktūrām. Latvijas Banka ir neatkarīga lēmumu pieņemšanā un praktiskajā īstenošanā. Latvijas Bankas uzraudzību veic Latvijas Republikas Saeima.

Pārvaldības principi un attīstība

Atbilstoši 2021. gada 8. aprīlī Latvijas Republikas Saeimā pieņemtajiem grozījumiem likumā "Par Latvijas Banku" ar 2021. gada 1. jūniju Latvijas Banka pārgāja uz viena līmeņa augstāko vadību, nodrošinot efektīvāku pārvaldības lēmumu pieņemšanu un informācijas apmaiņu. Atbilstoši minētajām pārmaiņām Latvijas Bankas galvenā lēmumu pieņemšanas institūcija ir Latvijas Bankas padome.

Pāreja uz viena augstākā līmeņa pārvaldību, valdei beidzot darbu

Saskaņā ar Saeimas 2019. gada 21. novembrī pieņemtajiem grozījumiem likumā "Par Latvijas Banku" Latvijas Bankas prezidenta, prezidenta vietnieka un padomes locekļu pilnvaru laiks ir pieci gadi. Latvijas Bankas padomes locekļi, kuri ievēlēti līdz 2019. gadam, savus amata pienākumus turpina pildīt līdz sešu gadu pilnvaru laika beigām. Latvijas Bankas padomes sastāvs 2021. gada beigās bija šāds:

– prezidents	Mārtiņš Kazāks;
– prezidenta vietnieks	Māris Kālis;
– padomes locekļi:	Arvils Sautiņš,
	Aivars Skopiņš,
	Andris Vilks,
	Zita Zariņa.

Lai nodrošinātu kvalitatīvu Latvijas Bankas uzdevumu izpildi, 2021. gadā darbu turpināja vairākas Latvijas Bankas padomes apstiprinātas **komitejas, komisijas un darba grupas**.

2021. gadā tika izveidota Latvijas Bankas pētniecības komiteja, kuras pamatuzdevums ir noteikt Latvijas Bankas veicamo pētījumu un galveno analītisko darbu virzienus ekonomikas un finanšu jomā un pārraudzīt to izpildi.

Latvijas Bankas uzdevumu izpildes, t.sk. dalības Eiropas Centrālo banku sistēmā, nodrošināšanai Latvijas Bankā ir noteiktas Latvijas Bankas funkcijas un procesi.

Latvijas Bankas procesu kvalitatīvai, efektīvai un nepārtrauktai izpildei:

- ir izveidota organizatoriskā struktūra, noteikti pārvalžu, komiteju un komisiju pienākumi, kā arī noteikts Latvijas Bankas padomes locekļu atbildības jomu un pienākumu sadalījums;
- regulāri tiek veikta darbības plānošana un izpildes kontrole, atbilstoši Latvijas Bankā noteiktajai kārtībai gatavojot darba plānus, kā arī nodrošināta darba plānu izpildes kontrole;
- tiek piešķirti attiecīgi resursi, apstiprinot Latvijas Bankas budžetu, kā arī regulāri prognozēti Latvijas Bankas kopējie ienākumi un izdevumi;

- tiek veikta procesu izpildes un to rezultātu kontrole, nosakot attiecīgo procesu mērķus un sasniedzamos rezultātus, t.sk. ņemot vērā stratēģiskajos attīstības virzienos sasniedzamos rādītājus.

2021. gadā Latvijas Banka turpināja aktīvu darbu pie jaunā Latvijas Bankas likuma izstrādes un saskaņošanas. Saeima to apstiprināja 2021. gada 23. septembrī, un tas stāties spēkā 2023. gada 1. janvārī.

Jaunais likums tapa galvenokārt divu iemeslu dēļ. Viens no mērķiem bija izstrādāt mūsdienīgu tiesisko ietvaru Latvijas Bankas darbībai. Otrs – nodrošināt tiesisko ietvaru FKTK pievienošanai Latvijas Bankai ([FKTK integrācija](#)), ievērojot Saeimas 2019. gada 21. novembrī pieņemtos grozījumus likumā "Par Latvijas Banku" un 2020. gada pavasarī Finanšu ministrijas, Latvijas Bankas un FKTK veikto izvērtējumu. Šajā izvērtējumā ietvertajā ieguvumu un risku analīzē secināts, ka FKTK integrācija Latvijas Bankā ļaus efektīvāk uzraudzīt un attīstīt finanšu sektoru, kā arī paātrinās lēmumu pieņemšanu un mazinās administratīvās izmaksas, tādējādi dodot lielāku sabiedrisko labumu. Informācijas un kompetenču sinerģija palīdzēs vispusīgāk novērtēt riskus finanšu iestādēs, kā arī ļaus pieņemt operatīvākus lēmumus. Riski, kas identificēti, pievienojot FKTK Latvijas Bankai, ir pārvaldāmi, īstenojot attiecīgus risku ierobežošanas pasākumus, to skaitā atbilstošu pienākumu, tiesību un atbildības sadali. FKTK un Latvijas Bankas integrācija notiks, ievērojot monetārās politikas, kā arī finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku uzraudzības un noregulējuma iestādes funkciju neatkarību.

Latvijas Bankas struktūra

2021. gadā turpinājās Latvijas Bankas struktūras pilnveide.

Lai veicinātu Latvijas Bankas stratēģiskajās prioritātēs paredzēto analītiski pētnieciskās jaudas kāpināšanu un tās fokusēšanu uz Latvijas procesu analīzi, Monetārās politikas pārvaldē 2021. gada sākumā tika veiktas strukturālas pārmaiņas. To mērķis bija efektīvāk izmantot esošos pētniecības resursus, funkcionāli nodalot pētniecību no ekonometriskā atbalsta prognozēšanai un modeļu uzturēšanas, kā arī uzsākt eiro zonas DSGE modeļa izveidi. Ar 2021. gada 1. janvāri Monetārās izpētes un prognozēšanas daļa tika pārdēvēta par Pētniecības daļu, precīzāk atspoguļojot tās funkciju – visu tautsaimniecības sektoru pētniecību.

2021. gada sākumā Latvijas Bankas padome apstiprināja Kases un naudas apgrozības pārvaldes organizatoriskās struktūras pārmaiņas ar 2021. gada 1. martu. Tādējādi tika nodalītas stratēģiskās un operacionālās funkcijas no tehniskajām un citām atbalsta funkcijām, Monētu daļu integrējot Kases operāciju daļas sastāvā un attiecīgi pārdēvējot to par Naudas politikas un operāciju daļu. Vienlaikus Kases un naudas apgrozības pārvalde tika pārdēvēta par Naudas apgrozības pārvaldi.

Ar 2021. gada 1. jūniju Informācijas tehnoloģiju pārvaldē tika izveidota Datu inženierijas daļa, kas nodrošina mērķētu tehnoloģisko atbalstu datu analītikas jomai, veidojot un attīstot nepieciešamo infrastruktūru (datu ezers, datu pārvaldības, automatizācijas un analītikas koplietošanas rīki u.tml.) un atbalstu datu analītiķiem un citiem lietotājiem.

Turpinot pilnveidot Aizsardzības pārvaldes darba organizāciju un efektivitāti, Latvijas Bankas padome apstiprināja strukturālas pārmaiņas un Aizsardzības pārvaldes darbinieku skaita optimizāciju ar 2021. gada 1. decembri.

Latvijas Bankas struktūra 2021. gada beigās

	Padome	Iekšējā audita pārvalde
Monētārās politikas pārvalde	Tirgus operāciju pārvalde	Finanšu stabilitātes pārvalde
Naudas apgrozības pārvalde	Maksājumu sistēmu pārvalde	Statistikas pārvalde
Komunikācijas pārvalde ¹	Informācijas tehnoloģiju pārvalde	Finanšu pārvalde
Ģenerālsekretariāts	Darbības risku vadības pārvalde	Personāla pārvalde
Juridiskā pārvalde	Aizsardzības pārvalde	Tehniskā pārvalde

Personāla resursi

2021. gada beigās Latvijas Bankā strādāja

380

darbinieku, t.sk.

10

ar darba līgumu
uz noteiktu laiku

2020. gada beigās strādāja

421

darbinieks, t.sk.

9

ar darba līgumu
uz noteiktu laiku

Avots: Latvijas Banka.

Līdzīgi kā iepriekšējos gados, lai veicinātu personāla attīstību un izaugsmi, Latvijas Banka īstenoja darbinieku rotāciju un paaugstināšanu amatā.

2021. gadā, ņemot vērā ierobežojumus saistībā ar Covid-19 pandēmiju un aktīvi izmantojot attālināto mācību iespējas, Latvijas Bankas darbinieki turpināja papildināt profesionālās zināšanas savās atbildības jomās, t.sk. starptautiskajās profesionālās sertifikācijas programmās.

Ar Latvijas Bankas darbinieku mācībām saistīto izdevumu apjoms atbilda 0.8% no darba samaksas apjoma (2020. gadā – 0.5%).

¹ Ar 2022. gada 1. janvāri –
komunikācijas un finanšu pratības pārvalde.

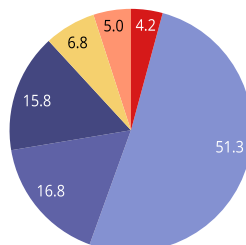
2021. gada beigās 88% Latvijas Bankas darbinieku bija ar augstāko izglītību (t.sk. doktori – 4.2%, maģistri – 51.3%).

1. attēls

Latvijas Bankas darbinieku izglītības rādītāji (%)

- Doktori
- Maģistri
- Bakalauri
- Augstākā izglītība
- Vidējā speciālā, arodizglītība
- Vispārējā vidējā, pamatzglītība

Avots: Latvijas Banka.

2021. gadā Latvijas Republikas Pastāvīgajā pārstāvniecībā ES strādāja nozares padomnieks, Latvijas Bankas specializētais atašējs.

Finanšu resursi

Latvijas Bankas finanšu vadības sistēma veidota tā, lai nodrošinātu atbalstu lēmumu pieņemšanai, finanšu risku pārvaldīšanu un finanšu līdzekļu lietderīgu izmantošanu. Nozīmīgākie Latvijas Bankas finanšu darījumi saistīti ar finanšu aktīvu pārvaldīšanu un monetārās politikas īstenošanu.

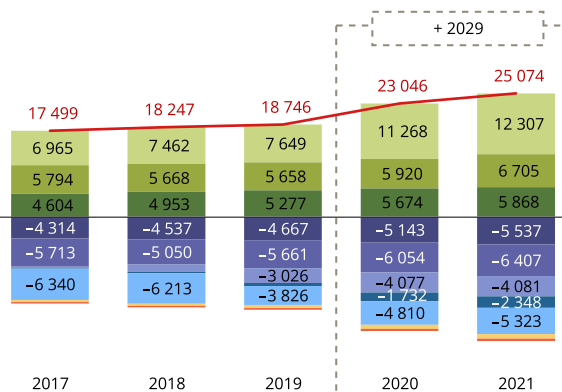
2. attēls

Latvijas Bankas bilance

(aktīvi/pasīvi (-); milj. eiro)

- Kopējie aktīvi
- Monetārās politikas operācijas
- Finanšu ieguldījumi
- Eurosistēmas iekšējās prasības
- Banknotes apgrozībā
- Kredītiestāžu noguldījumi
- Piesaistītie līdzekļi, izņemot valdības noguldījumus
- Valdības noguldījumi
- Saistības par TARGET2 norēķiniem
- Kapitāls un rezerves
- Pārējās saistības

Avots: Latvijas Banka.

Latvijas Bankas aktīvi 2021. gadā pieauga par 2029 milj. eiro galvenokārt šādu faktoru ietekmē:

- PĀAIP un VSAIP iegāžu rezultātā monetārās politikas operāciju aktīvi pieauga par 1039 milj. eiro;
- jaunu finanšu ieguldījumu portfeļu izveide un esošo portfeļu palielinājums radīja ieguldījumu aktīvu pieaugumu par 785 milj. eiro, t.sk. valdības ārvalstu valūtu līdzekļu pieaugumu piesaistīto ieguldījumu portfelī par 401 milj. eiro;
- Eurosistēmas iekšējās prasības palielinājās atbilstoši eiro zonas NCB kopējā apgrozībā esošo banknošu apjoma pieaugumam.

Latvijas Banka savu darbību galvenokārt finansē no finanšu ieguldījumu pārvaldīšanas un monetārās politikas operāciju ienākumiem. Latvijas Banka nesaņem finansējumu no valsts budžeta, bet veic maksājumus tajā 70% apmērā no pārskata gadā gūtās peļņas. Latvijas Banka 2021. gadā guva 20.9 milj. eiro peļņu, no kuras valsts ieņēmumos ieskaitāmi 14.6 milj. eiro. Latvijas Bankas pēdējo piecu gadu kopējā peļņa ir 113.2 milj. eiro, bet ieskaitījums valsts ieņēmumos – 78 milj. eiro.

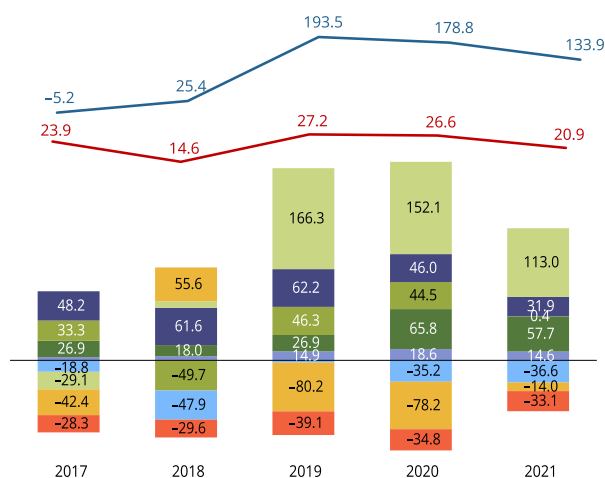
3. attēls

Latvijas Bankas peļņa un kopējais
atzītais finanšu rezultāts

(milj. eiro)

- Kopējais finanšu rezultāts
- Peļņa
- Pārvērtēšanas konta pārmaiņas
- Tīrie ienākumi par monetārās politikas operācijām
- Realizētie finanšu operāciju guvumi/zaudējumi
- Tīrie procentu ienākumi par finanšu ieguldījumu pārvaldīšanu
- Ienākumi no kapitāla vērtspapīriem un līdzdalības kapitāla
- Finanšu aktīvu un pozīciju pārvērtēšanas rezultāta atzīšana
- Uzkrājumi finanšu riskiem
- Pārējie tīrie izdevumi

Avots: Latvijas Banka.

Latvijas Bankas 2021. gada darbības finanšu rezultātus galvenokārt ietekmēja šādi faktori:

- zemākas vidējās vērtspapīru ienesīguma likmes un valūtas riska ierobežošanas izmaksas samazināja tīros procentu ienākumus par finanšu ieguldījumu pārvaldīšanu par 8.1 milj. eiro;
- procentu likmju kāpums ietekmēja realizēto finanšu operāciju guvumu samazinājumu par 44.1 milj. eiro;
- monetāro operāciju apjoma palielinājums un labvēlīgāku nosacījumu piemērošana ITRMO III samazināja tīros ienākumus par monetārās politikas operācijām par 14.1 milj. eiro;
- uzkrājumu finanšu riskiem izdevumi samazinājās par 64.2 milj. eiro;
- pārvērtēšanas konta pārmaiņu samazinājums par 39.1 milj. eiro ietekmēja procentu likmju kāpums.

Finanšu un kapitāla tirgus komisijas un Latvijas Bankas integrācija

2021. gada 23. septembrī Latvijas Republikas Saeima galīgajā lasījumā apstiprināja jauno Latvijas Bankas likumu, kas nosaka Latvijas Bankas un FKTK integrāciju vienā institūcijā no 2023. gada, ievērojot monetārās politikas, kā arī finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku uzraudzības un noregulējuma iestādes funkciju neatkarību. Vienlaikus Latvijas Republikas Saeima apstiprināja arī grozījumus likumā "Par Latvijas Banku", paredzot būtiskākos integrācijas procesa pārejas noteikumus.

Gatavojoties integrācijai, Latvijas Banka un FKTK jau 2021. gada aprīlī uzsāka darbu pie projekta pārvaldības ietvara izveides, kā arī projekta sasniedzamo mērķu un detalizēta darba plāna izstrādes, sākotnēji vienojoties par projekta īstenošanas pamatprincipiem. 2021. gada 30. jūnijā Latvijas Banka un FKTK noslēdza sadarbības līgumu ar mērķi nodrošināt sekmīgu, efektīvu un savlaicīgu sagatavošanos integrācijai un integrācijas procesu. Sadarbības līguma ietvaros tika izveidota FKTK pievienošanas Latvijas Bankai komisija jeb integrācijas komisija, kuras kompetencē ietilpst visu ar integrācijas procesa veiksmīgu norisi un īstenošanu saistīto lēmumu pieņemšana, ciktāl šādi lēmumi nav Latvijas Bankas padomes vai FKTK padomes kompetencē. Integrācijas komisiju vada Latvijas Bankas prezidents, un tās vadītāja vietnieks ir FKTK priekšsēdētājs. Sadarbības līguma ietvaros tika arī izveidotas 10 darba grupas ar FKTK pamatfunkciju pārņemšanu un atbalsta

funkciju nodrošināšanu saistīto jautājumu risināšanai, kurās uz paritātes principa tika iekļauti Latvijas Bankas un FKTK pārstāvji. Darba grupas īsteno integrācijas procesa nodrošināšanai nepieciešamo praktisko darbu, kā arī sagatavo priekšlikumus un lēmumprojektus integrācijas komisijai. Darba grupu darbības koordinēšanai katra institūcija norīkoja projekta vadītāju, kura kompetence ir īstenot integrācijas procesa efektīvu organizatorisko pārvaldību, t.sk. sadarbībā ar integrācijas komisiju risināt jautājumus, kas saistīti ar procesa pārvaldību un organizāciju, un koordinēt darba grupu darbu.

Kopš Latvijas Bankas likuma pieņemšanas galīgajā lasījumā integrācijas komisijas darbību regulē likuma "Par Latvijas Banku" pārejas noteikumi.

2021. gada 7. oktobrī integrācijas komisija apstiprināja integrācijas projekta ietvaru, kas sastāv no integrācijas plāna, galvenajiem rezultatīvajiem rādītājiem un būtiskākajiem atskaides punktiem. Tie kopā nosaka veicamos darbus, to secību, izpildes termiņus un gaidāmos rezultātus. 2021. gada 25. oktobrī integrācijas plānu apstiprināja Latvijas Bankas padome.

2021. gada rudenī sākās aktīva integrācijas plāna īstenošana. 2021. gada oktobrī tika izveidots apvienotās institūcijas organizatoriskās struktūras projekts, kas kalpo par pamatu tālākai detalizētai apvienotās institūcijas organizatoriskās struktūras izstrādei un amata vietu atvēršanai tiem FKTK darbiniekiem, kuri turpinās darbu Latvijas Bankā. Novembrī tika pabeigta abu institūciju kultūru galveno iezīmju un to atšķirību izpēte, kas veidos pamatu vienotās institūcijas kultūras definēšanai. Spēcīga, pozitīva organizācijas kultūra ar vienotām vērtībām ir noteikta par vienu no galvenajiem integrācijas projekta veiksmes faktoriem.

2021. gada nogalē tika pilnībā pabeigta viena no FKTK uzdevumiem – sabiedrības finanšu pratības un ekonomikas zināšanu apguves veicināšanas – pārņemšana Latvijas Bankā. Šīs pamatfunkcijas pārņemšana Latvijas Bankā ar 2022. gada 1. janvāri bija kā pilotprojekts kopējam integrācijas procesam, gan veicinot raitāku un savlaicīgāku FKTK funkciju pārņemšanu, gan vienlaikus nodrošinot savlaicīgu cilvēkresursu integrāciju, finanšu pratības satura integrāciju un IT resursu plānošanu.

Atbilstoši likuma "Par Latvijas Banku" pārejas noteikumos noteiktajam Latvijas Banka ir tiesīga sadarbības līguma ietvaros sniegt FKTK tās uzdevumu izpildei nepieciešamos atbalsta funkciju pakalpojumus. 2021. gadā Latvijas Banka uzsāka sniegt FKTK arhīva pakalpojumus, kā arī atsevišķus IT atbalsta pakalpojumus.

Integrācijas projekta vadību un īstenošanu 2021. gadā Latvijas Banka un FKTK gandrīz pilnībā veica ar pašu resursiem. Ārējie konsultanti tika piesaistīti abu organizāciju kultūru izpētes projektā.

Risku pārvaldīšana

Latvijas Bankā pārvalda **finanšu un darbības riskus**. Latvijas Bankas risku pārvaldīšanas mērķi un pamatprincipus nosaka Latvijas Bankas padomes pieņemtā "Latvijas Bankas risku pārvaldīšanas politika".

Finanšu riskus Latvijas Bankā pārvalda ar mērķi mazināt iespējamu negatīvu ietekmi uz Latvijas Bankas finanšu stāvokli un darbības finanšu rezultātiem finanšu tirgus faktoru nelabvēlīgu pārmaiņu vai darījuma partnera saistību neizpildes dēļ. Pārvaldot finanšu riskus, t.sk. tirgus risku (cenas, procentu likmju un valūtas risks), kredītrisku un likviditātes risku, Latvijas

Banka ievēro pieļaujamos finanšu risku ierobežojumus un parametrus, kuru ietvaros ilgtermiņā nodrošina ieguldījumu vērtības saglabāšanu, nepieciešamās likviditātes nodrošināšanu un ienākumu gūšanu (sk. arī sadaļas "Ieguldījumu pārvaldīšana" apakšsadaļu "[Risku vadība](#)").

Latvijas Bankas finanšu riskus galvenokārt nosaka tās ieguldījumi finanšu instrumentos un ar Latvijas Bankas dalību Eirosistēmā saistītā vienotās monetārās politikas operāciju īstenošana un saistīto risku un finanšu rezultātu pārdale. Latvijas Bankas finanšu aktīvi galvenokārt pakļauti tirgus riskam un kredītriskam. Balstoties uz pamatotām risku aplēsēm, Latvijas Bankas padome lemj par uzkrājumu veidošanu finanšu riskiem saistībā ar Latvijas Bankas ieguldījumu pārvaldīšanas un citiem finanšu darījumiem, kā arī šo uzkrājumu izmantošanu, īstenojoties minētajiem riskiem.

Latvijas Bankas **darbības risku** pārvaldīšanas mērķis ir mazināt iespējamu negatīvu ietekmi uz Latvijas Bankas darbību, reputāciju vai finansiālo stāvokli un darbības finanšu rezultātiem Latvijas Bankas procesu neatbilstošas vai kļūdainas izpildes, darbinieku darbības vai bezdarbības, Latvijas Bankas informācijas tehnoloģiju, informācijas sistēmu, pārējās Latvijas Bankas infrastruktūras neatbilstošas darbības vai nepieejamības vai ārēju apstākļu dēļ.

Latvijas Banka darbības riskus pārvalda vienotā darbības risku pārvaldīšanas ietvarā, kur būtiskākie ir:

- atbilstības riski (t.sk. interešu konflikta novēršanas, pretkorupcijas kontroles, fizisko personu datu aizsardzības, NILLTPF novēršanas un darba vides aizsardzības jomā);
- darbības nepārtrauktības riski;
- fiziskās drošības riski;
- informācijas drošības riski;
- informācijas sistēmu riski (t.sk. kiberdrošības riski).

2021. gadā darbības risku pārvaldīšanas jomā galvenā uzmanība bija pievērsta ar Covid-19 pandēmiju un ar attālināto darbu saistīto risku pārvaldīšanai, t.sk. informācijas drošības un kiberdrošības riskiem, kā arī riskiem saistībā ar FKTK integrācijas procesu.

Latvijas Banka nodrošina darbinieku izglītošanu risku pārvaldīšanas jomā, t.sk. nolūkā uzturēt atbilstošas darbinieku zināšanas un iemaņas regulāri rīko mācības un testus.

Iekšējais audits

Iekšējais audits, izmantojot sistēmisku, disciplinētu, uz riskiem balstītu pieeju, nodrošina objektīvu un neatkarīgu Latvijas Bankas pārvaldības, risku pārvaldīšanas un kontroles sistēmas, t.sk. tās pietiekamības, efektivitātes un atbilstības tiesību aktu prasībām un labākajai praksei, vērtējumu, kā arī konsultācijas, kuru mērķis ir pilnveidot Latvijas Bankas darbību, tādējādi palīdzot pildīt Latvijas Bankas uzdevumus un sasniegt tās mērķus.

Iekšējo auditu veic, ievērojot Iekšējo auditoru institūta "Iekšējā audita profesionālās prakses pamatprincipus", "Iekšējā audita profesionālās prakses starptautiskos standartus" un "Ētikas kodeksu".

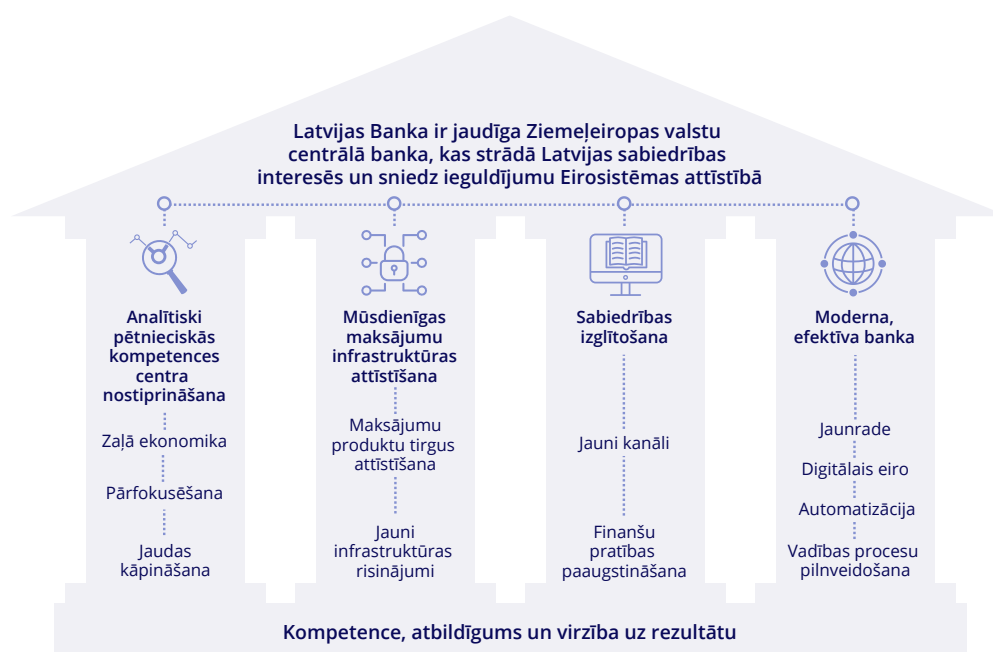
Iekšējais audits ziņo Latvijas Bankas padomei un Revīzijas komitejai.

Iekšējais audits piedalās arī Eirosistēmas/ECBS/VUM iekšējo auditoru komitejas darbā un veic auditus saskaņā ar komitejas apstiprināto auditu plānu. Iekšējā audita pārvaldes darbinieki aktīvi iesaistās arī citu Eirosistēmas/ECBS/VUM iekšējā audita uzdevumu izpildē.

Stratēģija

Latvijas Banka 2021. gadā turpināja strādāt vīzijas, misijas un stratēģiskās attīstības virzienu ietvarā (sk. attēlu), kas 2020. gada nogalē tika precizēts laika periodam līdz 2022. gada beigām. Vispusīga šo virzienu un līdz šim sasniegto rezultātu izvērtēšana liecina, ka Latvijas Bankas attīstība sekmīgi notiek visos četros stratēģiskās attīstības virzienos – **analītiski pētnieciskās kompetences centra nostiprināšana; mūsdienīgas, drošas un efektīvas maksājumu infrastruktūras nodrošināšana; sabiedrības izglītošana, kā arī mūsdienīgas, efektīvas un atvērtas centrālās bankas attīstīšana.** 2021. gada beigās bija sasniegti jau 77% no mērķa rādītājiem, kas noteikti līdz 2022. gada beigām īstenojamā stratēģijā, turklāt lielākajā daļā vēl nesasniegto rādītāju neizpilde saistāma ar ārējiem, no Latvijas Bankas neatkarīgiem faktoriem, piemēram, pandēmijas negatīvo ietekmi uz valsts tautsaimniecību un iedzīvotāju noskaņojumu. Kopumā var secināt, ka Latvijas Banka sekmīgi īsteno savu stratēģiju un sasniegs noteiktos attīstības virzienu mērķus stratēģijā noteiktajā termiņā – 2022. gadā.

Lai īstenotu Latvijas Bankas kopējā darba plāna izpildes kontroli, kā arī struktūrvienību horizontālu koordināciju un sadarbību stratēģijā noteikto mērķu sasniegšanā, esošā integrētā darbu vadības sistēma tika modernizēta, paredzot struktūrvienību darba plānu izpildes pārskatu sagatavošanu ceturkšņu dalījumā un šīs informācijas automātisku apkopošanu un skaidru atspoguļošanu visiem vadītājiem pieejamā infopanelī.

Ilgtspējība

Ilgtspējības idejas loģiskā struktūra

Nākotnes kontekstā ilgtspējība ir paradigma, kurā vides, sabiedrības un ekonomiskie apsvērumi ir līdzsvaroti, lai uzlabotu dzīves kvalitāti. Ilgtspējīga pieeja ievēro planētas ekoloģiskās robežas un ekonomisko attīstību vērš uz sabiedrības locekļu iespēju vienlīdzību un dzīves kvalitāti.

Lai sasniegtu šo mērķi, ir nepieciešams apjomīgs ilgtspējīgas transformācijas process, kas savukārt ietver daudzus makroekonomiskus riskus, kuru apzināšana un pārvaldība ir izšķiroši svarīga gan makroekonomiskajai, gan finanšu sistēmas stabilitātei, un tas tiešā veidā ietekmē ikvienas centrālās bankas mērķu sasniegšanu. Šis process tieši un būtiski ietekmē tādu nozīmīgu Latvijas Bankas uzdevumu sekmīgu veikšanu kā monetārās politikas īstenošana, finanšu stabilitātes nodrošināšana un ārējo rezervju pārvaldīšana, kā arī citas Latvijas Bankas funkcijas.

Latvijas Bankas [ilgtspējības stratēģija](#) definē ilgtspējīgas transformācijas procesa saikni ar centrālās bankas uzdevumiem un ietekmi uz tiem, apraksta mūsu darbības starptautisko ietvaru un nosaka svarīgākās jomas, kurās mēs realizējam ilgtspējīgu politiku.

Ilgtspējības jautājumiem ir stabila vieta arī Eirosistēmas darbā. Jaunās monetārās politikas stratēģijas ietvaros ir pieņemts [rīcības plāns](#), kas izklāsta ar klimata pārmaiņām saistīto risku ierobežošanas pasākumus.

2021. gada 31. oktobrī–13. novembrī Glāzgovā notikušās ANO Klimata pārmaiņu konferences (COP26) rezultāti apliecina, ka ilgtspējības mērķi ir ne vien atsevišķu valstu vai reģionu darba kārtībā, bet iezīmējas globāla sadarbība, kas iet dziļāk par Parīzes nolīguma mērķiem, un tajā iesaistās arī nozīmīgi starptautiski uzņēmumi. Pārmaiņu ātrums un temps skaidri norāda uz nepieciešamību veicināt Latvijas finanšu sektora izpratni un gatavību iekļauties ilgtspējīgo pārmaiņu procesā. Finanšu sektora uzraudzība dos būtisku stimulu ekonomikas ilgtspējīgas transformācijas procesam. Latvijas Banka sadarbojas ar FKTK, veidojot vienotu izpratni un pieeju finanšu sektora uzraudzības pielāgošanā ilgtspējības mērķu sasniegšanai.

Ilgtspējīga transformācija ir globāls process, kurā Latvijas Banka savu pilnvaru ietvaros aktīvi iesaistās. Latvijas Banka ir Finanšu sistēmas ekoloģizācijas

tīkla ([Network for Greening the Financial System](#); NGFS) dalībniece kopš 2020. gada. NGFS izstrādātie klimata pārmaiņu scenāriji un vadlīnijas ilgtspējības elementu ieviešanai finanšu nozarē ir būtisks avots vienotai, saskaņotai pasaules finanšu sistēmas ilgtspējīgai transformācijai. Latvijas Bankas iesaiste NGFS darba grupu darbā ne vien dod iespēju sniegt savu artavu globālos procesos, bet arī veicina starptautisko kontaktu dibināšanu, bagātina darbinieku profesionālo līmeni un dod padziļinātu metodiku izpratni, kas savukārt ļauj sekmīgāk īstenot Latvijas Bankas uzdevumus monetārās politikas īstenošanā, finanšu stabilitātes nodrošināšanā un ārējo rezervju un pārējo finanšu ieguldījumu pārvaldīšanā, kā arī citu Latvijas Bankas funkciju veikšanā.

Ilgtspējīgas domas centrs Latvijas Bankā ir Zaļā grupa, kurā līdzdarbojas ap 20 ekspertiem no vairākām Latvijas Bankas pārvaldēm. Veidojot dialogu ar ekspertiem, pētniekiem un nozaru asociācijām, Latvijas Banka pilnveido savu izpratni par ilgtspējīgo pārmaiņu ietekmi uz sabiedrībai nozīmīgiem ekonomiskiem procesiem un sekmīgi integrē šīs zināšanas Latvijas Bankas analītiskajā darbā. Zaļās grupas rīkotos semināros tās locekļi ir dalījušies ar iegūtajām zināšanām ar pārējiem kolēģiem. Latvijas Bankas speciālistu veiktā analīze ilgtspējības jautājumos ir atspoguļota virknē publikāciju.¹

Latvijas Banka saskata būtisku pieprasījumu pēc tās ieguldījuma ilgtspējības jomā un ir nostiprinājusi savu viedokļa līdera lomu kā ietekmīgākā autoritāte Latvijā jautājumos par ekonomikas procesu analīzi un attīstības prognozēm Latvijā un eiro zonā (Ekonomikas ekspertu aptauja. Latvijas Fakti, 2021). Zaļā ekonomika un Eiropas zaļais kurss aptaujā pārliecinoši tika nosauktas kā aktuālākās tēmas, par kurām tiek gaidīta Latvijas Bankas analīze un viedoklis.

Attālinātais darbs Covid-19 pandēmijas laikā neapšaubāmi ir mazinājis Latvijas Bankas oglekļa pēdu, bet ierobežojis iespējas ieviest jaunas ilgtspējīgas prakses darba organizācijā. Tomēr 2021. gadā tika turpinātas iesāktās reformas, piemēram, automobiļu skaita samazināšana. Latvijas Bankas īpašumā 2021. gada beigās bija palicis tikai viens pasažieru pārvadāšanai paredzēts vieglais automobilis, kas nav naudas pārvadājumos iesaistīts operatīvais transportlīdzeklis. Tas ļāva mazināt ekoloģisko pēdu un pilnveidot valsts līdzekļu taupīgu izmantošanu.

Lai aktualizētu dzīves kvalitātes aspektu ilgtspējības sasniegšanā, Latvijas Banka organizēja diskusiju "Mežs – dvēselei" sarunu festivālā LAMPA. Latvijas Bankas starptautiskajā konferencē "Ilgtspējīga ekonomika pārmaiņu laikos" tika analizēti vairāki ar ilgtspējību saistīti jautājumi.

2021. gadā Latvijas Banka ir īstenojusi aktīvu komunikāciju ar finanšu nozari, veicinot un attīstot izpratni gan par klimata risku pārvaldīšanu un uzraudzību finanšu nozarē, gan par ilgtspējības un ilgtspējīgu finanšu jēdzienu izpratnes veicināšanu sabiedrībā un uzņēmēju lokā (sk. sadaļu "[Finanšu stabilitāte](#)").

¹ [Edvards Kušners. Visātrākā vista bez galvas;](#)
[Daina Paula, Andrejs Semjonovs. Energoefektivitāte ēkās: izdevīgs un zaļš risinājums pret laikazobu un nepārdomātu enerģijas patēriņu;](#)
[Daina Paula, Andrejs Semjonovs. Energoefektivitāte ēkās;](#)
[Jānis Strazdiņš, Kristīne Petrovska. Cik pakļauts klimata riskiem ir Latvijas vērtspapīru portfelis?;](#)
[Krista Kalnbērziņa, Ludmila Fadejeva. Nevienlīdzība nav tikai vienas sabiedrības daļas problēma;](#)
[Krista Kalnbērziņa, Ludmila Fadejeva. Kur slēpjas neizmantotais cilvēkkapitāls jeb nevienlīdzība Latvijā;](#)
[Daina Paula. Zaļā kursa stiprināšana Latvijā: cik daudz gaidīt no elektromobilitātes?](#)
[Daina Paula. Sniedzoties pēc energoefektivitātes: vai ābele stādāma vien zemi noliekušos zaru dēļ?](#)

Latvijas Bankas darbības jomas

Ekonomiskās vides analīze un monetārā politika

Tautsaimniecības analīze un pētnieciskais darbs ir svarīga Latvijas Bankas darbības sastāvdaļa, kas ļauj iegūt pamatotu skaidrojumu tautsaimniecībā notiekošajiem procesiem un izdarīt prognozes par nākotnes tendencēm. Tā sniedz iespēju skaidrot alternatīvus attīstības scenārijus, kādi iespējami, mainoties ekonomikas politikas virzienam. Analīzē balstīta izpratne par aktuālajām norisēm ir svarīgs priekšnoteikums kvalitatīvu ekonomiskās politikas lēmumu izstrādē un sabiedrības informēšanā.

Norises pasaules tautsaimniecībā

Vakcinācijas aptveres pieaugums un pakāpeniska ierobežojumu atvieglošana sekmēja pasaules tautsaimniecības strauju atveseļošanos 2021. gadā. Tautsaimniecības atspēriens noticis par spīti vairākiem Covid-19 saslimstības uzliesmojumiem, kurus izraisīja jaunie vīrusa paveidi.

Monetārās un fiskālās politikas atbalsts ļāva ekonomiskajai aktivitātei strauji atjaunoties, mazinoties ar pandēmiju saistītajiem ierobežojumiem.

Vērienīgs monetārais un fiskālais atbalsts, kā arī arvien plašāka vakcīnu pieejamība ļauj prognozēt, ka jau 2022. gada sākumā vairākums attīstīto valstu būs sasniegušas iepriekšējos divos gados zaudēto ekonomisko aktivitāti (sk. 4. att.). Straujo izaugsmi īpaši balsta ASV, kur dāsnie valdības atbalsta pasākumi ļāva ekonomiskajai aktivitātei jau 2021. gada 1. pusgadā pārsniegt līmeni, kāds bija pirms pandēmijas. Tomēr kopumā atveseļošanās process dažādās pasaules valstīs ir bijis nevienmērīgs, un to lielā mērā noteica epidemioloģiskās situācijas un vakcīnu pieejamības atšķirības. Arī nozaru dalījumā iezīmējas neviendabīga atveseļošanās, klātienē pakalpojumu attīstībai būtiski atpaliekot no darbības jomām, kuras spēj strādāt arī sociālās distancēšanās apstākļos.

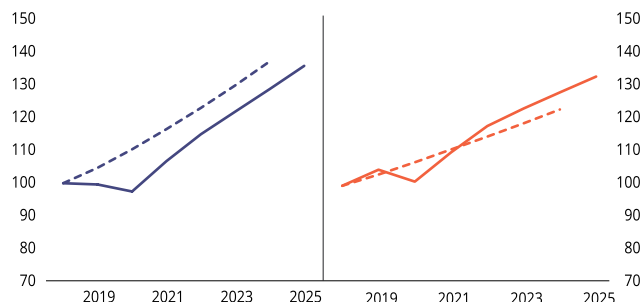
4. attēls

IKP un prognozes

(indekss; 2018 = 100)

- Pasaule (faktiskie dati un 2021. gada oktobra prognozes)
- - - Pasaule (faktiskie dati un 2019. gada oktobra prognozes)
- Attīstītās valstis (faktiskie dati un 2021. gada oktobra prognozes)
- - - Attīstītās valstis (faktiskie dati un 2019. gada oktobra prognozes)

Avots: SVF.

Sarežģījumi pasaules ražošanas un piegādes ķēdēs, enerģijas cenu kāpums un jaunu ierobežojumu gaidas, strauji izplatoties vīrusa delta un omikrona

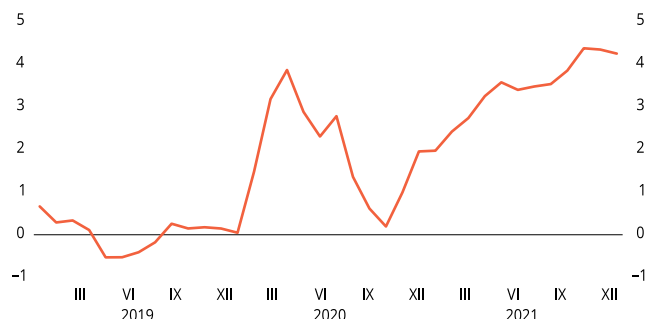
paveidam, radīja lejupvērstus riskus un 2. pusgadā nedaudz palēnināja globālās tautsaimniecības straujo atveseļošanu.

Ierobežots piedāvājums un strauja pieprasījuma atjaunošanās būtiski palielināja inflāciju, mudinot paātrināt monetārās politikas atbalsta mazināšanu.

Piedāvājuma puses ierobežojumi, mijiedarbojoties ar straujo pieprasījuma atjaunošanos, radīja priekšnoteikumus būtiskam cenu spiedienam, kas lika inflācijai sasniegt pēdējos gados augstāko kāpuma tempu (sk. 5. un 6. att.). Reaģējot uz straujo cenu kāpumu, kas izrādījās noturīgāks, nekā sākotnēji gaidīts, kā arī pakāpenisku epidemioloģiskās situācijas uzlabošanu, vairākas pasaules valstu centrālās bankas lēma sākt mazināt pandēmijas laikā nodrošināto īpaši atbalstošo monetāro politiku. FRS lēma paātrinātā tempā izbeigt neto aktīvu iegādes līdz 2022. gada marta sākumam, savukārt Anglijas Banka jau decembrī pabeidza aktīvu iegādes programmu. Vienlaikus FRS vadītāji gada nogalē signalizēja, ka 2022. gadā gaidāmi vairāki procentu likmju paaugstinājumi, savukārt Anglijas Banka ne tikai signalizēja, bet arī jau veica pirmo procentu likmes paaugstinājumu. Savukārt ECB lēma 2022. gada martā izbeigt neto iegādes PĀAIP ietvaros, bet turpināt neto iegādes AIP ietvaros vēl tik ilgi, kamēr tas būs nepieciešams. Finanšu tirgus dalībniekiem redzot, ka pasaules vadošo centrālo banku bažas par inflāciju palielinās, tie turpināja finanšu instrumentos iecenot straujāku procentu likmju kāpumu, nekā paredz centrālo banku sniegtās nākotnes norādes.

5. attēls

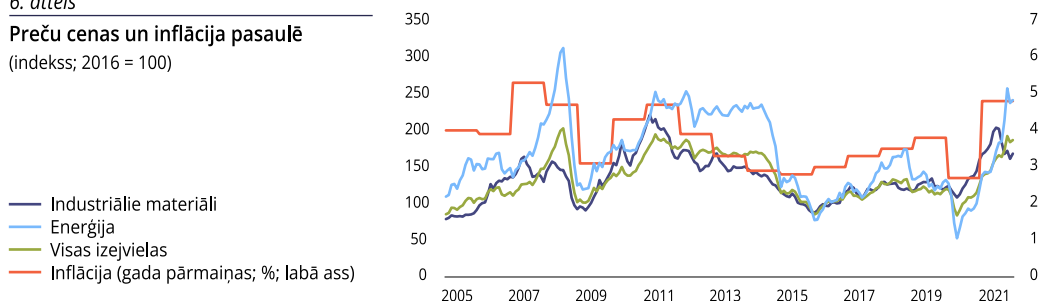
Pasaules piegādes ķēžu saspīlējuma indekss
(novirzes no vidējā)

Piezīme. Atspoguļotais indekss standartizēts.
Avots: Ņujorkas Federālo rezervju banka.

6. attēls

Preču cenas un inflācija pasaulē
(indekss; 2016 = 100)

Avots: SVF.

Tautsaimniecības atveseļošanās norisēja ģeopolitisko saspīlējumu ēnā, kas radīja papildu nenoteiktību un riskus.

Vienlaikus arī vairāki ģeopolitiskie notikumi 2021. gadā radīja būtiskus riskus pasaules tautsaimniecības attīstībai. Ažiotāža ap varas nomaiņu ASV, saspīlētas attiecības starp Taivānu un Ķīnu (reģionāli arī attiecību

pasliktināšanās starp Lietuvu un Ķīnu), domstarpības starp Franciju un Austrāliju, ASV un Apvienoto Karalisti par AUKUS trīspusējo vienošanos, Krievijas un Ukrainas konflikta pakāpeniska eskalācija, kā arī migrācijas krīze ir tikai daži no notikumiem, kas radīja papildu nenoteiktību par pasaules tautsaimniecības nākotnes perspektīvu.

Lai gan novembra ANO Klimata pārmaiņu konferencē (COP26) Glāzgovā pasaules valstu līderi atkārtoti apņēmās cīnīties ar klimata pārmaiņām, pasaules tautsaimniecībai atveseļojoties, arī emisiju apjomi atgriezušies līdz līmenim, kāds bija pirms pandēmijas. Ekstremāli laikapstākļi un citi klimata apdraudējumi 2021. gadā bija gan biežāki, gan arī smagāki, nekā ierasts, tādējādi radot būtiskus zaudējumus uzņēmumiem un iedzīvotājiem.

Eiro zonas tautsaimniecība un Eirosistēmas monetārā politika

Latvijas Banka aktīvi seko līdzi norisēm eiro zonas tautsaimniecībā, lai aktīvi piedalītos Eirosistēmas monetārās politikas darba plūsmās un lēmumu pieņemšanā. 2021. gadā ECB monetārās politikas lēmumi turpināja sniegt būtisku atbalstu eiro zonas tautsaimniecībai krīzes pārvarēšanā.

Eiro zonas tautsaimniecība 2021. gadā strauji atlaba, bet joprojām neesam pilnībā "ārā no meža".

Ātra un efektīva valstu valdību un centrālo banku reakcija uz Covid-19 pandēmijas izraisīto ekonomisko krīzi ļāvusi eiro zonas un arī Latvijas tautsaimniecībai 2021. gadā atgūties ātrāk, nekā iepriekš gaidīts. 2020. gada decembra iespēju aplēsēs Eirosistēmas speciālisti paredzēja, ka eiro zonas tautsaimniecība sasniegtu līmeni, kāds bija pirms krīzes – 2019. gada 4. ceturksnī –, tikai 2022. gada vidū. 2021. gadā tautsaimniecības atveseļošanās ir bijusi spēcīgāka – (5.3%) – un nodrošināja, ka IKP sasniedza 2019. gada līmeni.

Viens no galvenajiem izaugsmes virzītājiem ir bijis privātais patēriņš, kas atjaunojās ātrāk arī jauno Covid-19 paveidu saslimstības uzliesmojumu apstākļos. To ietekmēja vairāki faktori. Pirmkārt, dāsnais monetārās un fiskālās politikas atbalsts pasargāja tautsaimniecību no strauja darbvieta skaita sarūkuma un iedzīvotāju ienākumu krituma. Otrkārt, vakcinācijas progress ļāva mazināt mobilitāti ierobežojošos pasākumus. Turklāt ekonomiskā aktivitāte salīdzinājumā ar 2020. gadu pieauga arī tāpēc, ka māj-saimniecības un uzņēmumi arvien vairāk spēja pielāgoties pandēmijas diktētajiem ierobežojumiem.

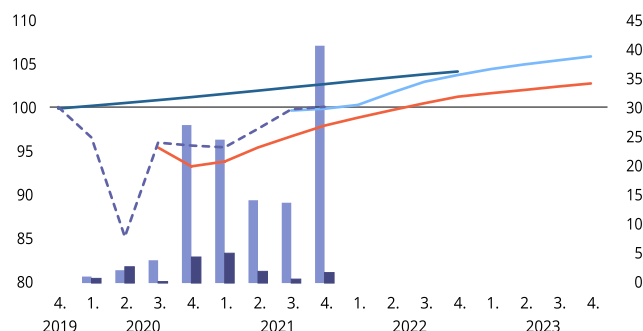
7. attēls

IKP, ECB IKP prognozes un Covid-19 saslimstības un mirstības rādītāji eiro zonā

(2019. g. 4. cet. = 100)

- ECB 2019. gada decembra prognozes
- ECB 2020. gada decembra prognozes
- ECB 2021. gada decembra prognozes
- Faktiskais IKP
- Covid-19 saslimšanas gadījumu skaits (tūkst. uz 1 milj. iedzīvotāju; labā ass)
- Covid-19 mirstības gadījumu skaits (tūkst. uz 10 milj. iedzīvotāju; labā ass)

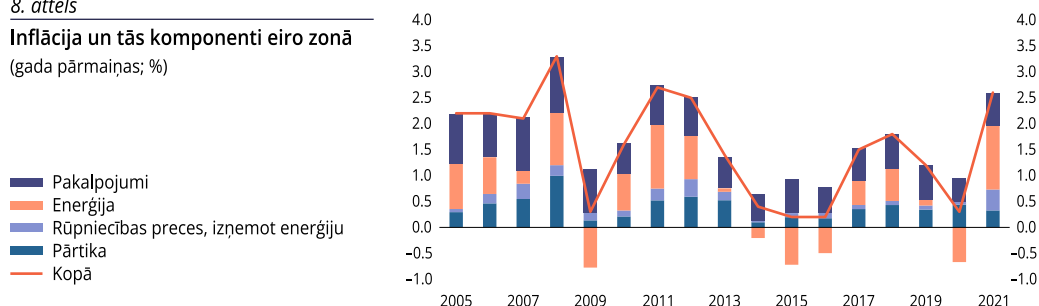
Avots: ECB, Our World in Data.

Pieprasījuma straujā atjaunošanās un piedāvājuma puses ierobežojumi atmodināja snaudošo inflāciju arī eiro zonā. No 0.3% 2020. gadā tā pieauga līdz 2.6% 2021. gadā, bet gada laikā palielinājās no 0.5% salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu janvārī līdz 5% decembrī (sk. 8. att.)

8. attēls

Inflācija un tās komponenti eiro zonā
(gada pārmaiņas, %)

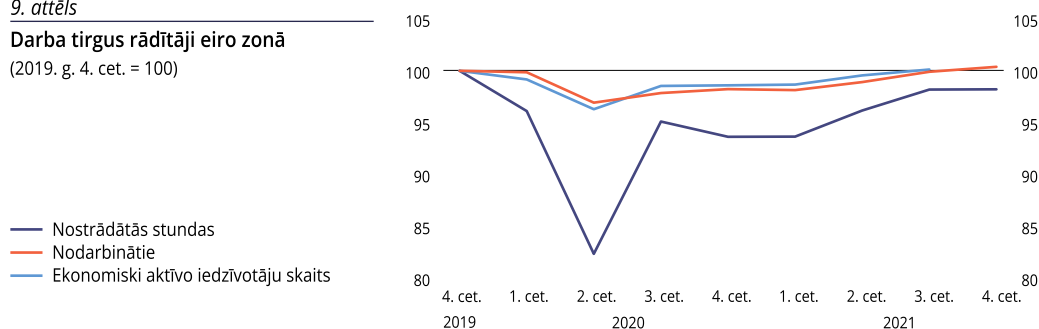
Avots: Eurostat.

Monetārās politikas reakcija līdzsvara meklējumos starp īstermiņa atbalstu tautsaimniecībai un ilgtermiņa stabilitātes nodrošināšanu.

Tomēr biznesa cikla augšupeja eiro zonā salīdzinājumā ar ASV un Lielbritāniju, kur centrālās bankas sāka aktīvi diskutēt par monetārā stimula izbeigšanu jau 2021. gada nogalē, bija daudz lēnāka. Arī darba tirgus rādītāji liecināja, ka gan nodarbinātības līmenis, gan ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits tautsaimniecībā ir mazāks nekā pirms pandēmijas, savukārt algu pieaugums saglabājās mērens. Tādējādi ECB Padome vērtēja augušo cenu spiedienu kā pārejošu un nesteidzās ar monetārās politikas stimulu mazināšanu. Pāragra monetārā atbalsta izbeigšana situācijā, kad monetārā politika ir ierobežota ar procentu likmju apakšējo robežu, bet tautsaimniecība vēl nav pietiekami nostiprinājusies pēc krīzes, var atkārtoti radīt zemas izaugsmes un pārāk zemas inflācijas riskus.

9. attēls

Darba tirgus rādītāji eiro zonā
(2019. g. 4. cet. = 100)

Avots: Eurostat.

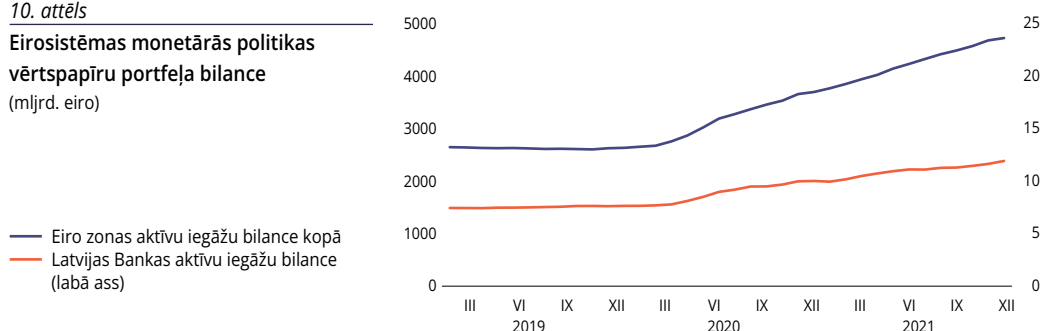
Augstās nenoteiktības apstākļos, lai signalizētu par centrālās bankas gatavību rīkoties atbilstoši tautsaimniecības norisēm, ECB noteica, ka vērtspapīru iegādes PĀAIP ietvaros būs elastīgas. Aktīvu iegādes PĀAIP ietvaros būtiski palielinājās 2. un 3. ceturksnī, bet, tautsaimniecībai atveseļojoties, atkal samazinājās gada nogalē. Gada izskaņā ECB Padome arī nolēma, ka PĀAIP neto aktīvu iegāžu apjoms 2022. gada sākumā samazināsies, un marta beigās tās tiks pārtrauktas. Vienlaikus līdz pat 2024. gada beigām tika pagarināts PĀAIP pamatsummu atkārtotās ieguldīšanas periods. Lai veicinātu mērenu PĀAIP izbeigšanu un neradītu nevajadzīgu stresu finanšu tirgos, tika nolemts AIP neto iegāžu mēneša apjomus īslaicīgi palielināt, lai nākotnē pakāpeniski virzītos uz AIP neto iegāžu pārtraukšanu.

Atbalstošās monetārās politikas rezultātā turpinājās vēsturiski zemo procentu likmju periods.

Kopumā pēdējos divos gados eiro zonas tautsaimniecības stiprināšanai nozīmīgas bija gan aktīvu iegādes, gan ITRMO (sk. 10. un 11. att). Eurosistēma pagarināja ITRMO piemērojamo īpaši labvēlīgās procentu likmes periodu līdz 2022. gada jūnijam. Tomēr Latvijā izsniegtais ITRMO apjoms 2021. gadā samazinājās, jo tika veikta brīvprātīga ITRMO pirmstermiņa atmaksa.

10. attēls

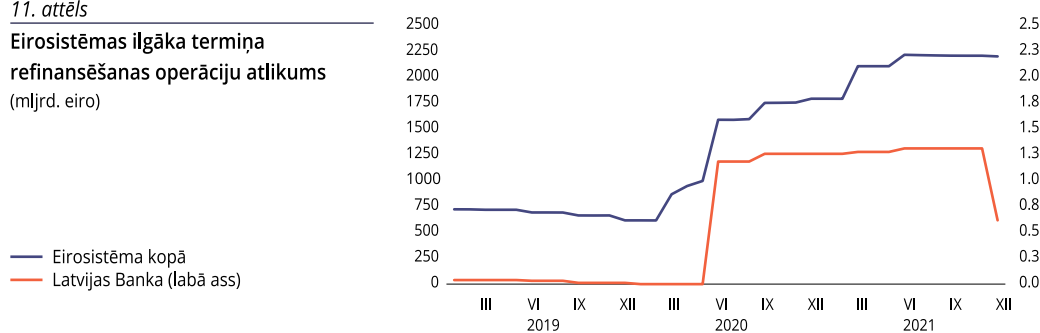
Eurosistēmas monetārās politikas
vērtspapīru portfeļa balance
(mljrd. eiro)

Avots: ECB.

11. attēls

Eurosistēmas ilgāka termiņa
refinansēšanas operāciju atlikums
(mljrd. eiro)

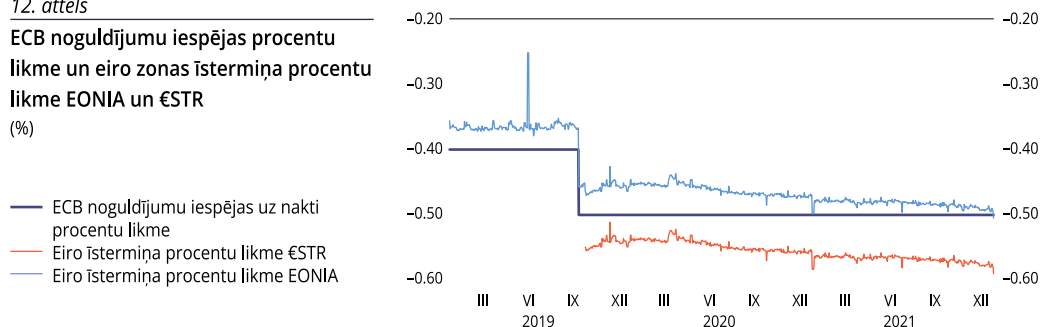

Avots: ECB.

Apjomīgās aktīvu iegādes turpināšana un labvēlīgie aizdevumu nosacījumi kredītiestādēm ITRMO izolēs uzturēja naudas tirgus procentu likmes tuvu pie ECB Padomes noteiktās noguldījumu iespējas uz nakti procentu likmes (sk. 12. att.). Tas ļāva saglabāt zemas arī valdības un kredītiestāžu aizņemšanās izmaksas, kas sekmēja kredītiestāžu izsniegto kredītu procentu likmju saglabāšanos vēsturiski zemā līmenī, nodrošinot ātrāku eiro zonas ekonomiskās aktivitātes atjaunošanos (sk. 13. att.).

12. attēls

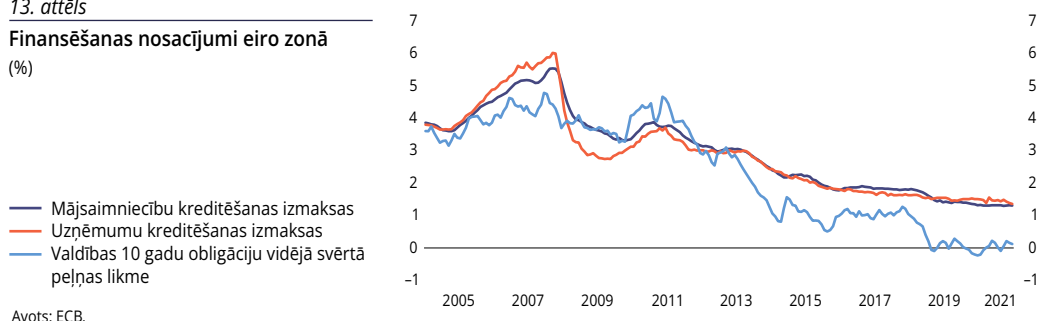
ECB noguldījumu iespējas procentu
likme un eiro zonas īstermiņa procentu
likme EONIA un €STR
(%)

Avots: ECB.

13. attēls

Finansēšanas nosacījumi eiro zonā
(%)

Kopumā Latvijas Bankas vērtējumā līdzšinējais monetārās politikas sniegtais atbalsts eiro zonas tautsaimniecībai ir bijis atbilstošs, lai vidējā termiņā nodrošinātu inflācijas mērķa sasniegšanu. Realizējoties augšupvērstajiem riskiem un inflācijai saglabājoties augstai ilgāku laiku, nekā sākotnēji lēsts, kā arī eiro zonas tautsaimniecībai turpinot nostiprināties, monetārās politikas nostājā veicamas atbilstošas korekcijas.

Monetārās politikas transmisiju Latvijā kavēja kredītiestāžu konservatīvā kredītišķēšanas politika.

Uzņēmumiem izsniegto aizdevumu procentu likmes Latvijā 2021. gadā saglabājās vienas no augstākajām eiro zonā. Tas skaidrojams ne tikai ar augstāku uzņēmumu kredītrisku vai lielākām kredītiestāžu finansējuma izmaksām Latvijā salīdzinājumā ar eiro zonu, bet arī ar augstāku finanšu tirgus koncentrāciju un augstāku kredītiestāžu piesardzību¹. Tomēr īpaši labvēlīgie monetārās politikas nosacījumi ļāva kredītišķēšanas izmaksām Latvijā 2021. gadā nedaudz samazināties. To ietekmēja gan atsevišķu Latvijas kredītiestāžu dalība ITRMO, gan arī vērtspapīru tirgus aktivitāte un tās radītā papildu konkurence kredītiestāžu sektoram. Diemžēl Latvijas kredītiestāžu nevienmērīgā dalība ITRMO izsolēs radīja arī to klientu finansēšanas izmaksu atšķirības. Tās Latvijas kredītiestādes, kuras piedalījās Eirosistēmas ITRMO, 2021. gadā samazināja piedāvātās kredītu procentu likmes uzņēmumiem, savukārt citās kredītiestādēs kredītu procentu likmju samazināšanas tendence nebija tik nozīmīga.

Paralēli operatīvajām monetārās politikas norisēm pievērsta lielāka uzmanība arī monetārās politikas stratēģijai un ilgtspējības jautājumiem.

2021. gads ir bijis nozīmīgs ECB un Latvijas Bankai ne tikai pieņemto monetārās politikas lēmumu kontekstā, bet arī tāpēc, ka tika izstrādāta un izziņota jaunā [ECB stratēģija](#) un Latvijas Banka aktīvi piedalījās šajā darbā (sk. sadaļu "[Pētniecība](#)"). Tas ir vēsturisks notikums eiro zonas vienotajā monetārajā politikā, jo iepriekšējo reizi eiro zonas monetārās politikas mērķis tika pārskatīts 2003. gadā.

Pārskatītajā stratēģijā noteikts simetriskais 2% inflācijas mērķis vidējā termiņā (iepriekš – zem 2%, bet tuvu tam). Tas nozīmē, ka gan negatīvas, gan pozitīvas novirzes no šā mērķa ir vienlīdz nevēlamas. Turklāt stratēģija paredz īpaši apņēmīgu vai ilgstošāku monetārās politikas rīcību gadījumos, kad tautsaimniecība darbojas tuvu procentu likmju zemākajai robežai, lai nepieļautu, ka negatīvās novirzes no inflācijas mērķa nostiprinās. Tas var

¹ <https://www.makroekonomika.lv/procentu-likmes-baltija-un-citviet-eiro-zona-meklejojot-faktor-us-kas-nosaka-atskiribas>.

ietvert arī pārejas periodu, kura laikā inflācija nedaudz pārsniedz mērķi. Šādas pārmaiņas ļaus sekmīgāk īstenot monetāro politiku un ņem vērā virkni fundamentālo tautsaimniecības nosacījumu pārmaiņu, kas notikušas kopš iepriekšējās monetārās politikas stratēģijas pārskatīšanas brīža.

Papildus jaunajam inflācijas mērķim tika precizēta arī inflācijas mērīšanas pieeja. ECB Padomes ieskatos, saskaņotajam patēriņa cenu indeksam (SPCI) ir vairāk jātiecas atspoguļot inflāciju, ar kuru faktiski ikdienā saskaras lielākā daļa sabiedrības. Tādējādi tika nolemts, ka SPCI turpinās kalpot kā inflācijas mēraukla, tomēr nākotnē to ir plānots papildināt ar īpašnieka apdzīvota mājokļa cenām (*owner occupied housing*).

Lai ar monetāro politiku saistītā komunikācija būtu efektīvāka un vairotu iedzīvotāju izpratni un uzticēšanos centrālajai bankai, [stratēģijas pārskatīšanas](#) ietvaros ECB lēma padarīt to saprotamāku plašākam cilvēku lokam, kā arī apņēmas regulāri organizēt sabiedrības uzklaušanās pasākumus.

Atbalstot Eiropas Savienības politiku par virzīšanos uz klimatom neitrālu ekonomikas modeli līdz 2050. gadam, jaunās monetārās politikas stratēģijas ietvaros ir [publicēts klimata pārmaiņu rīcības plāns](#). Tajā izklāstīts, kādā veidā ECB tuvākajā laikā monetārās politikas regulējumā iekļaus klimata pārmaiņu apsvērumus. Ar klimata pārmaiņām saistītos riskus ECB klasificē divās lielās kategorijās – adaptācijas riski, kas saistīti ar potenciālajiem zaudējumiem no ekstrēmām dabas notikumiem, un pārejas riski, kas saistīti ar izaicinājumiem tautsaimniecībai, lai pārietu no pašreizējā ekonomikas modeļa uz ilgtspējīgu mazoglekļa darbību. Klimata pārmaiņu apsvērumi tiks ņemti vērā, gan attīstot tautsaimniecības analīzes, modelēšanas un prognozēšanas rīkus, gan arī monetārās politikas īstenošanas gaitā. Plāna pasākumi palīdzēs valdībām, uzņēmumiem un mājsaimniecībām veicināt tautsaimniecības pāreju uz klimatom neitrālu un ilgtspējīgu darbību.

Latvijas tautsaimniecības analīze un prognozēšana

Centrālo banku uzmanības lokā bija inflācijas kāpums, arī Latvijā.

2021. gada sākumā Latvijā cenas bija gandrīz nemainīgas, bet gada laikā tās auga un tika sasniegta augstākā inflācija pēdējos 10 gados (decembrī – 7.9%). Latvijas Bankas analīze rādīja, ka [inflācijas pieaugumu](#) (gadā vidēji 3.2%¹) noteica galvenokārt globālie faktori – [energoresursu sadārdzināšanās](#) un citi pārejoši [piedāvājuma puses](#) faktori, kuri varētu [mazināties](#) 2022. gada 2. pusgadā. Tomēr ģeopolitiskie saspīlējumi un karadarbība Ukrainā rada papildu riskus, kas, visticamāk, liks energoresursu cenām saglabāties augstākām ilgāku laiku.

Vienlaikus Latvijas Banka brīdināja, ka saspīlējumi darba tirgū var radīt iekšzemes faktoru, t.i., darba algu, spiedienu uz inflāciju. Tas jāuzrauga Latvijas institūcijām, un jāīsteno tāda ekonomikas politika, lai novērstu pārkaršanu darba tirgū, piemēram, īstermiņā līdzsvarojot [valsts investīciju](#) ieplūdes [būvniecībā](#), kā arī ilgtermiņā paaugstinot [darbaspēka kvalifikāciju](#).

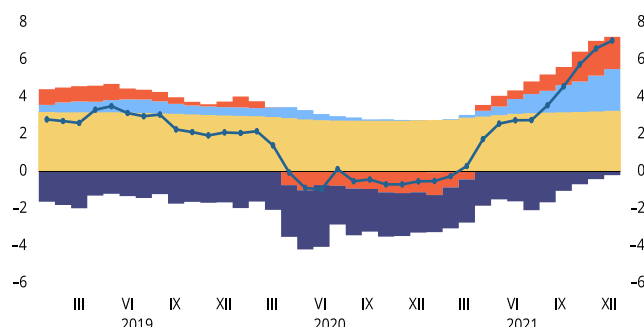
¹ SPCI.

14. attēls

Saskaņotā patēriņa cenu indeksa dekompozīcija

(gada pārmaiņas; % un devumi; procentu punktos)

- Algas
- Globālās pārtikas cenas
- Naftas cenas*
- Citi faktori**
- Kopējā inflācija

Piezīme. SPCI dekompozīcija novērtēta ar kointegrācijas ARDL modeli starp kopējo inflāciju, vidējām algām, globālajām pārtikas cenām (DG-AGRI) un degvielas cenām (kā aizstājēju naftas cenām).

*Naftas cenu devums ietver ietekmi uz degvielas cenām, naftas cenu netiešo ietekmi uz pārējiem inflācijas komponentiem un iespējamās korelācijas starp naftas cenām, dabasgāzes cenām un siltumenerģiju.

**Citi faktori ietver dabasgāzes, elektrības un siltumenerģijas tirgus raksturīgus šokus, modeļu atlikumus, tendences un fiktīvos mainīgos.

Avots: CSP dati, Latvijas Bankas aprēķini.

Covid-19 pandēmijas laikā plaši pieejamais valsts atbalsts būtiski mazināja negatīvo ietekmi uz tautsaimniecību.

[IKP izaugsme](#) 2021. gadā bijusi straujāka (4.5%), nekā Latvijas Banka prognozēja 2021. gada sākumā. Covid-19 pandēmija turpinājās, un vairākos periodos gada laikā bija spēkā vīrusa izplatību ierobežojošie pasākumi. 2. pusgadā stiprāk iezīmējās arī tādi aktivitāti ierobežojoši faktori kā materiālu un darbaspēka trūkums, kā arī izmaksu, īpaši enerģijas cenu, kāpums.

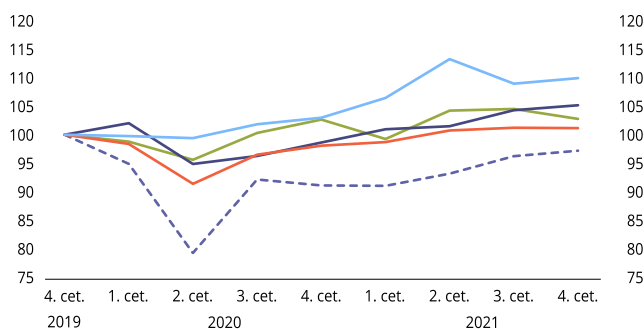
Tomēr, iedzīvotājiem un uzņēmumiem spējot pielāgoties un valdībai sniedzot atbalstu, ekonomiskā aktivitāte 2021. gadā auga. Tautsaimniecības apjoms līmeni, kāds bija pirms krīzes, sasniedza jau 2021. gada 2. ceturksnī. Tomēr atgūšanās nebija vienmērīga – nozares, kuras ierobežojumi un sociālā distancēšanās skāra vairāk, vēl būtiski atpaliek no līmeņa, kāds bija pirms krīzes.

15. attēls

IKP un pievienotā vērtība

(salīdzināmās cenās; 2019. g. 4. cet. = 100; sezonāli un kalendāri korigēti dati)

- Preču nozares
- Pakalpojumi ar ciešiem klātienēs kontaktiem
- Pārējie pakalpojumi
- IKP
- Veselības, izglītības, valsts pārvaldes pakalpojumi

Avots: CSP dati, Latvijas Bankas aprēķini.

Valdības izdevumi Covid-19 pandēmijas seku mazināšanai 2021. gadā (2.1 mljrd. eiro) vairāk nekā 2.2 reizes pārsniedza 2020. gada apjomu. Saskaņā ar Latvijas Bankas veikto ar Covid-19 pandēmiju saistīto fiskālās politikas atbalsta instrumentu ekonomiskās ietekmes novērtējumu fiskālā stimula apjoms vērtējams kā samērīgs, jo tas palīdz mazināt negatīvo starpību starp faktisko un potenciālo tautsaimniecības izaugsmi¹ un veicina tautsaimniecības atgriešanos pie pilnas nodarbinātības un citu ražošanas resursu noslodzes. Latvijas Banka arī aktīvi piedalījās darba grupās par krīzē cietušo iedzīvotāju [atbalsta pasākumu](#) izstrādi un pandēmijas ierobežošanas pasākumiem, iesaistoties gan vadības, gan ekspertu līmenī.

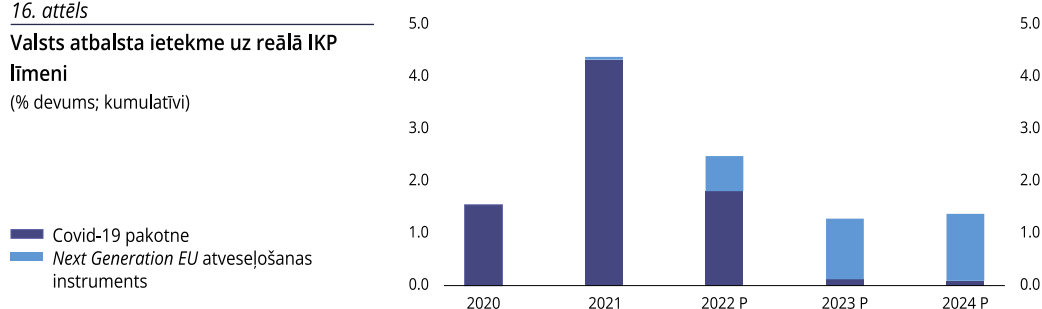
¹ Saskaņā ar Latvijas Bankas aprēķiniem 2020. gadā negatīvā izlaides starpība bija virs 3%, taču 2021. gadā tā mazinājās, bet joprojām saglabājās negatīva – ap 1%.

16. attēls

Valsts atbalsta ietekme uz reālā IKP

līmeni

(% devums; kumulatīvi)

Avots: Finanšu ministrija, Latvijas Bankas pieņēmumi; Latvijas Bankas novērtējums, izmantojot DSGE modeli.

Dīkstāves pabalsti un algu subsīdijas ierobežoja bezdarba kāpumu, un [bezdarba līmenis](#) 2021. gadā bija pat zemāks nekā gadu iepriekš. Lielākā daļa pandēmijas ietekmēto dīkstāvē esošo darbinieku pēc atbalsta beigām atgriezās darbavietās kā nodarbinātie¹, strādājot pilnu darbadienu. [Atbalsts uzņēmumiem](#) mazināja rentabilitātes svārstības un pasargāja no masveida bankrotu viļņa.

Valsts parāds krīzes laikā pieauga, tomēr tas ļāva pasargāt tautsaimniecību no ilgstošākām negatīvām krīzes sekām.

Ekspansīvu fiskālo politiku pieļāva Eiropas Savienības krīzes perioda fiskālo noteikumu elastības ietvars. Turklāt, Latvijai esot eiro zonā, valdībai bija iespējas aizņemties starptautiskajos tirgos par zemām procentu likmēm. Latvijas Banka atbalstīja valdības pieeju – krīzes laikā palielināt valsts parādu un budžeta deficītu, lai pasargātu tautsaimniecību no pandēmijas krīzes šoka un izvairītos no ilgākā laikā paliekošām negatīvām sekām.

Tomēr Latvijas Banka uzsvēra, ka turpmāk, tautsaimniecībai atveseļojoties, nepieciešams iegrožot valsts [parādu](#), koriģējot to [ilgtspējības](#) virzienā, lai atjaunotu fiskālo telpu ekonomisko ciklu svārstību ietekmes mazināšanai [nākotnē](#).

Strukturālās problēmas darba tirgū rada šķēršļus tautsaimniecības izaugsmei un pastiprina sociālo atstumtību un nevienlīdzību.

Latvijas Banka secināja, ka krīze nevienmērīgi skārusi dažādas nozares, profesijas, reģionus un iedzīvotāju grupas. Lai gan bija vērojams [spēcīgs darba algu](#) kāpums (11.8%), aiz tā slēpjas t.s. [divu ātrumu darba tirgus](#).

Nozarēs, kuras krīze skāra tiešāk un kurās tika atlaists visvairāk darbinieku (piemēram, izmitināšana un ēdināšana), arī iepriekš bija zemākas darba algas. Savukārt dažās nozarēs krīzes laikā darbvietu skaits [gandrīz nemaz nesamazinājās](#) (piemēram, izglītībā, veselības aprūpē, informācijas tehnoloģijās), un algas turpināja augt.

Latvijas Banka sniedza analītisku atbalstu sociālās aizsardzības sistēmas pilnveidei, t.sk. minimālo ienākumu atbalsta sistēmas pilnveidošanas plāna izstrādei, pensiju sistēmas reformu variantu izvērtējumam, kā arī piedalījās diskusijās par nodokļu, t.sk. darbaspēka nodokļu, regulējuma uzlabošanu.

Uzņēmumu spēja pelnīt un palielināt darbinieku algas ir ceļš uz labklājības kāpumu. Lai gan izmaksu konkurētspējas rādītāji pasliktinājās, 2021. gadā, tāpat kā iepriekš, augošs ārējais pieprasījums bija galvenais faktors, kas

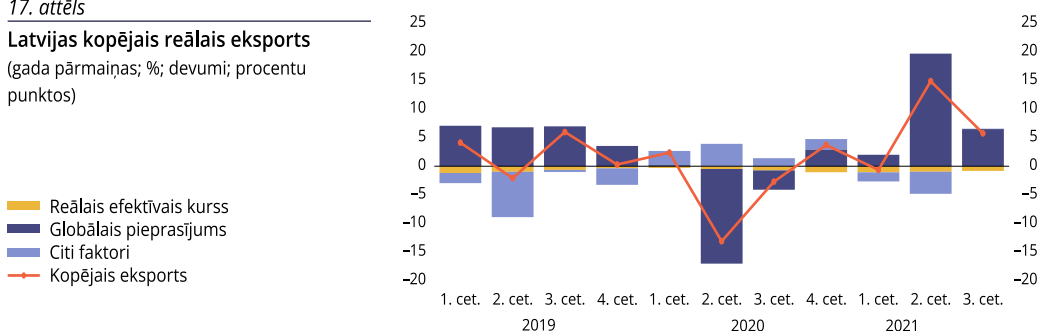
¹ Saskaņā ar Latvijas Bankas aptaujas datiem.

noteica [apstrādes rūpniecības](#) un [preču eksporta](#) pieaugumu. Tomēr konkurētspējas rādītāju turpmāka pasliktināšanās var ieviest būtiskas korekcijas. Latvijas Banka atzīmēja, ka augošais darbinieku trūkums, kā arī pieprasīto un piedāvāto prasmju neatbilstība darba tirgū ir nopietna problēma, kas var palielināt plaisu starp algu un darba ražīguma izaugsmi un kavēt uzņēmumu spēju sekmīgi konkurēt ar citvalstu ražotājiem. Ieguldījumu palielināšana cilvēkkapitāla attīstībā ir aktuāla prioritāte, lai nodrošinātu noturīgu tautsaimniecības izaugsmi nākotnē.

17. attēls

Latvijas kopējais reālais eksports

(gada pārmaiņas; %, devumi; procentu punktos)

Piezīmes. Dekompozīcija rāda Latvijas kopējā eksporta noteicošo faktoru devumus un iegūta ar kointegrācijas ARDL modeļa palīdzību. Citi faktori ietver fiktīvos mainīgos un modeļa atlikumus. Modeļa novērtēšanas periods ir 1996. g. 1. cet.–2021. g. 3. cet.
Avots: CSP dati, Latvijas Bankas aprēķini.

Vājā uzņēmumu kreditēšana un augstās [procentu likmes](#) kavē tautsaimniecības attīstību un labklājības pieaugumu.

Uldis Rutkaste,
Latvijas Bankas Monetārās
politikas pārvaldes vadītājs

"Dienmžēl gausā kreditēšana sev līdzi nes arī vājāku ekonomikas izaugsmi. Latvijas iedzīvotājiem tas nozīmē mazāk labi apmaksātu darbavietu. Uzņēmējiem – nerealizētas attīstības iespējas un sliktāku starta pozīciju konkurences cīņā ar citvalstu uzņēmumiem. Bet valstij – zemākus nodokļu ienājumus un ierobežotākas iespējas sāktot infrastruktūru, mazināt augsto nabadzību un ienākumu nevienlīdzību, kā arī veikt citas valstij raksturīgas funkcijas."

[UZZINĀT VAIRĀK](#)

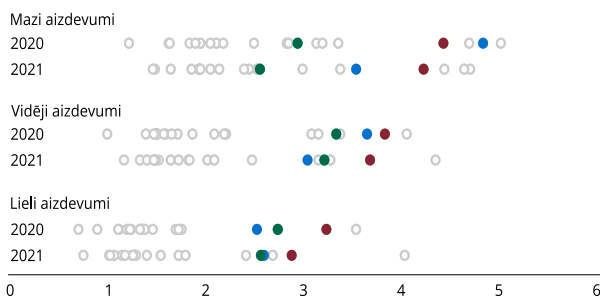
Lai sasniegtu augstāku labklājību, vajadzīgas jaunas inovācijas un investīcijas, bet tam nepieciešama aktīva uzņēmumu [kreditēšana](#). Latvijas Banka uzsvēra, ka viens no vairākiem faktoriem, kuri kavē kreditēšanu, ir bijusi arī kredītiestāžu konservatīvā kreditēšanas politika, un veicināja diskusiju starp finanšu sektoru un politikas veidotājiem par instrumentiem kreditēšanas šķēršļu mazināšanai (decembrī uzņēmumu kreditēšanas gada kritums – 4%¹).

18. attēls

Vidējās svērtās procentu likmes aizdevumiem uzņēmumiem

(jaunie darījumi eiro; dalījumā pa valstīm; %)

- Latvija
- Lietuva
- Igaunija
- Citas eiro zonas valstis

Avots: ECB Statistisko datu noliktava.

¹ Izslēdzot banku sektora strukturālo pārmaiņu un vienreizējo faktoru ietekmi.

Lai sekmētu turpmāko izaugsmi, jāpievēršas ne tikai krīzes izraisīto akūto problēmu mazināšanai, bet arī jāturpina risināt strukturālos jautājumus.

- Latvijas Banka atgādināja, ka jāstiprina ilgtermiņa izaugsme:
 - [produktivitātes paaugstināšanai](#) efektīvi jāiegulda Eiropas atveseļošanas plāna finanšu resursi, t.sk. ekonomikas zaļajā transformācijā un klimata mērķu sasniegšanā, kā arī jāatdzīvina gausā uzņēmumu kreditēšana;
 - lai uzlabotu darba roku pieejamību un kvalitāti, jāinvestē cilvēkkapitālā – [izglītībā](#) un [veselībā](#).
- Latvijas Banka pievērsās arī ilgtspējības tēmai, atbalstot klimata mērķu iekļaušanu ECB monetārās politikas stratēģijā, nākot klajā ar savu [ilgtspējības stratēģiju](#) un piedāvājot analīzē balstītu eksperta viedokli atsevišķos segmentos.

Latvijas Bankas makroekonomisko rādītāju prognozes sniedz sabiedrībai informāciju par tautsaimniecības virzību, kā arī sniedz ieguldījumu diskusijā par valsts budžeta veidošanu un vienoto monetāro politiku.

Latvijas Banka 2021. gadā četras reizes publicēja [makroekonomisko rādītāju prognozes](#). Prognozēšana jūnijā un decembrī tika īstenota Eirosistēmas prognozēšanas cikla ietvaros Monetārās politikas komitejā un tās Prognozēšanas darba grupā. Latvijas prognozes ir daļa no eiro zonas kopējām prognozēm, uz ko ir balstīta vienotas monetārās politikas izstrāde.

Latvijas Banka prognožu izstrādē izmanto gan īstermiņa modeļus inflācijas un IKP prognozēšanai, gan DSGE modeli vidēja termiņa makroekonomisko scenāriju izstrādei, kā arī ekspertu vērtējumus. 2021. gada nogalē Latvijas Banka vietnē makroekonomika.lv sāka divas reizes mēnesī publicēt [operatīvās modeļu aplēses](#)¹ – Latvijas inflācijas un IKP novērtējumus, kas iegūti, izmantojot Latvijas Bankas statistiskos modeļus.

Pētniecība

2021. gadā Latvijas Bankas pētnieciskā darbība tika organizēta trijos prioritārajos virzienos: 1) monetārās politikas aktualitātes, 2) fiskālā politika un 3) ilgtermiņa izaugsme un konkurētspēja. Rezultāti tika izmantoti diskusijās par ekonomikas politikas pārmaiņām gan Latvijā, gan citur eiro zonā, kā arī publicējās debatēs par sociālekonomiski aktuāliem jautājumiem.

2021. gadā Latvijas Banka savā tīmekļvietnē publicēja trīs pētījumus un divus diskusijas materiālus (sk. 5. pielikumu). Latvijas Banka par pētījumu rezultātiem informē arī plašāku sabiedrību, pētījumu un diskusiju materiālu secinājumus skaidrojot rakstos un blogos makroekonomika.lv u.c. populārās tīmekļvietnēs.

Pētījumi par monetāro transmisiju palīdz saprast, cik ilgi turpināt tautsaimniecības atbalstu.

Darbs turpinājās Eirosistēmas ietvaros, un 2021. gadā tas galvenokārt tika veltīts monetārās politikas stratēģijas detalizētam izvērtējumam, kurā aktīvi iesaistījās arī Latvijas Bankas speciālisti.

¹ Operatīvās modeļu aplēses nav Latvijas Bankas oficiālās prognozes un ir paredzētas tikai, lai sniegtu ieskatu galveno makroekonomisko rādītāju aktuālajās tendencēs.

ECB jūlijā publicēja jauno monetārās politikas stratēģiju, kam ar laiku sekoja arī pavadošā analīze [18 pētījumu apjomā](#). No tiem sešos pētījumos autoru lokā bija arī Latvijas Bankas darbinieki. Šajos pētījumos tika analizēti apsvērumi inflācijas mērīšanai, inflācijas gaidu izpētei, cenu stabilitātes mērķa noteikšanai un citām aktuālām tēmām.

Latvijas Bankas veiktie pētījumi (sk., piemēram, pētījumu "[Par ECB aktīvu iegāžu ekonomiskās ietekmes mainību laikā](#)") ļāva izdarīt šādus secinājumus:

- Lai gan Eirosistēmas īstenotās aktīvu iegādes programmas ir veicinājušas ekonomisko aktivitāti un inflāciju, to atdeve laika gaitā ir mazinājusies. Šie secinājumi liecina, ka aktīvu iegādes papildina tradicionālos monetārās politikas instrumentus, piemēram, procentu likmju pārmaiņas, bet to izmantošanai ilgtermiņā būs arvien mazāks devums.
- Starp dažādiem cenu stabilitātes definīcijas variantiem, kas izmantojami par atskaites punktu eiro zonas monetārajai politikai, tautsaimniecībai piemērotākie ir tie, kuri cenu pārmaiņas vērtē ilgākā laika periodā. Tādējādi pakāpeniska pieeja monetārās politikas īstenošanā veicina tautsaimniecības stabilitāti un mazina recesijas riskus.

Paralēli stratēģijas izvērtējumam turpinājās darbs, kas sadarbībā ar citām eiro zonas valstu centrālajām bankām tiek veikts Eirosistēmas/ECBS Monetārās politikas komitejas un tās darba grupu – Ekonometriskās modelēšanas darba grupas, Prognozēšanas darba grupas un Publisko finanšu darba grupas – ietvaros. Šo darba grupu argumentētās diskusijās tiek gatavots pamats Eirosistēmas monetārās politikas lēmumiem.

Pētījumi par fiskālo politiku palīdz saprast, kā valsts budžetā paredzētos finanšu līdzekļus izmantot tautsaimniecības atbalstam.

Latvijas Bankas speciālisti veica [pētījumu](#), lai izvērtētu ES fiskālo noteikumu – strukturālās bilances un izdevumu pieauguma noteikumu – efektivitāti. Pētījumā secināts, ka atbilstoši kalibrēts izdevumu pieauguma noteikums spēj ierobežot valdības parādu, vienlaikus ļaujot stabilizēt makroekonomisko situāciju. Tādējādi, pilnveidojot ES fiskālo ietvaru, izdevumu pieauguma noteikumam būtu dodama priekšroka.

Pētījumi par Latvijas tautsaimniecības aktuālajiem jautājumiem ļauj saprast, kas jādara konkurētspējas un ilgtspējības nodrošināšanai.

Latvijas Banka uztur un pilnveido Latvijā modernāko ekonomikas [modelēšanas instrumentu](#) klāstu, ar kuru palīdzību tiek veikta aktuālo Latvijas tautsaimniecības norišu analīze un izstrādāti priekšlikumi ekonomikas politikas jomā.

Latvijas Bankas pētnieki, izstrādājot jaunas analīzes metodes, veikuši novērtējumu ēnu ekonomikas redzamākajai daļai – [aplokšņu algām](#). Pētījuma rezultāti liecina, ka Latvijā aplokšņu algu sastopamība un apmērs plaši variē dažādu uzņēmumu un darbinieku grupu vidū, tādējādi ne tikai mazinot budžeta ieņēmumus un vājinot darbinieku sociālo aizsargātību, bet arī kropļojot dažādu uzņēmumu konkurenci.

Savukārt pētījums "[Procentu likmes Baltijā un citviet eiro zonā: meklējot faktorus, kas nosaka atšķirības](#)" ļāva secināt, ka samērā augstās uzņemu-

miem izsniegto aizdevumu procentu likmes Baltijā ne tuvu nevar pilnībā skaidrot ar zemāku kredītportfeļa kvalitāti (augstāku risku), dārgāku banku finansējumu vai citiem standarta procentu likmes noteicošiem faktoriem. Tādējādi viens no iemesliem augstajām kredītu procentu likmēm šķietami ir pārāk konservatīva banku kredītpolitika.

Latvijas Bankas pētnieki arī [veica novērtējumu](#) par globālo cenu ietekmi uz inflāciju Latvijā. Secinājumi liecina, ka, lai gan ietekme ir būtiska, globālās cenas ir daudz svārstīgākas nekā patēriņa cenas un Latvijas inflācijā tās parādās pakāpeniski ar būtisku laika nobīdi.

2021. gadā tika uzsākts darbs klimata pārmaiņu ekonomiskās ietekmes modelēšanā, iestrādājot CO₂ ekvivalentu un ar to saistītos nodokļus CGE modeļa (vispārējā līdzsvara aprēķina modeļa; *Computable general equilibrium model*) ražošanas blokā. Klimata pārmaiņu tēmai kļūstot arvien aktuālākai, tuvākajā nākotnē plānots arvien vairāk attīstīt modelēšanas kapacitāti šajā jomā.

Pētniecības kvalitātei kritiski svarīga ir rezultātu publiska apspriešana un diskusija.

Balstoties uz veikto pētījumu rezultātiem, Latvijas Banka 2021. gadā organizēja divas Ekspertu sarunas par Latvijas tautsaimniecībai aktuālām tēmām. Aprīlī notika diskusija par to, kas valstij jādara, lai atdzīvīnātu darba tirgu pēc pandēmijas,¹ savukārt decembrī tika prezentēts Latvijas Bankas un BICEPS (*Baltic International Centre for Economic Policy Studies*) pētnieku izstrādātais mašīnmācīšanās modelis aplokšņu algu novērtēšanai (sk. ekspertu sarunas "Aplokšņu algu ēna krīt divreiz" [kopsavilkumu](#)). 2021. gadā pirmo reizi izskanēja arī Latvijas Bankas raidieraksts "Skanošais", kura pirmās epizodes tēma bija "[Ko atklāj pētījums par aplokšņu algām?](#)".

Starptautiskā sadarbība turpinājās arī ar institūcijām ārpus Eirosistēmas. Latvijas Bankas pētnieki vairākkārt iepazīstināja Eiropas Komisiju ar veikto pētījumu rezultātiem, kā arī sadarbībā ar OECD tika veikts pētījums par Latvijas eksporta dzīvotspēju nosakošajiem faktoriem.

Kvalitatīva pētnieciskā darbība nav iespējama bez darbinieku pastāvīgas kvalifikācijas paaugstināšanas un darba rezultātu rūpīga vērtējuma. Lai nodrošinātu augstu pētījumu kvalitāti, to vērtēšanai tiek piesaistīti ārējie recenzenti no citu valstu centrālajām bankām un akadēmiskās vides, kā arī tiek atbalstīta darbinieku pētījumu publicēšana starptautiski recenzējamos žurnālos. 2021. gadā tika publicēti pieci šādi pētījumi.

Lai paaugstinātu pētnieku kvalifikāciju un popularizētu pētniecisko darbu, ik gadu tiek veicināta Latvijas Bankas pētnieku darbu prezentēšana starptautiskās konferencēs un semināros. 2021. gadā Latvijas Bankas pētnieku darbi tika prezentēti 24 akadēmiskās un Eirosistēmas/ECBS un citu starptautisko institūciju organizētās konferencēs un semināros. Lai paaugstinātu Latvijas Bankas darbinieku kvalifikāciju un stiprinātu starptautisko sadarbību, Latvijas Banka organizē arī regulārus seminārus, kuros aicina augstas kvalifikācijas ekspertus prezentēt savu pētījumu rezultātus. 2021. gadā tika organizēti 13 šādu semināru.

¹ Sk. <https://www.makroekonomika.lv/ekspertu-saruna-kas-valstij-jadara-lai-atdzivinatu-darba-tirgu-pec-pandemijas>.

Finanšu stabilitāte

2021. gadā turpinot dalību Ziemeļvalstu un Baltijas valstu makroprudenciālajā forumā, Latvijas Banka regulāri apmainījās ar pieredzi par finanšu stabilitātes aktualitātēm ar pārējām reģiona centrālajām bankām, t.sk. par Covid-19 pandēmijas ierobežošanas pasākumiem un makrouzraudzības pasākumiem finanšu stabilitātes risku mazināšanai. Piedaloties Finanšu stabilitātes komitejas (to veido ECB, valstu centrālo banku un uzraudzības iestāžu pārstāvji) un tās grupu darbā, Latvijas Banka sniedza ieguldījumu eiro zonas sistēmisko risku finanšu stabilitātes novērtējumā, finanšu stabilitātes analīzes rīku izstrādē un makrouzraudzības politikas instrumentu novērtējumā.

Paralēli minētajām Ziemeļvalstu un Baltijas valstu un eiro zonas darba grupām Latvijas Banka līdzdarbojās ESRK Konsultatīvajā speciālistu komitejā un tās darba grupās politikas un analīzes dokumentu izstrādē un viedokļa formulēšanā ES līmenī. Latvijas Banka, sadarbojoties ar ESRK un AS "Attīstības finanšu institūcija Altum", arī turpināja apkopot informāciju par atbalsta pasākumiem pandēmijas skartajiem uzņēmumiem, kas ļauj analizēt atbalsta pasākumu ietekmi uz finanšu stabilitāti un citām jomām, veikt salīdzinājumu ar citām valstīm, kā arī konsultēt Latvijas valdību par valsts atbalsta pasākumu pilnveidi.

2021. gadā notika divas Makrouzraudzības padomes sēdes, kurās Latvijas Bankas, FKTK un Finanšu ministrijas pārstāvji sprieda par sistēmiskajiem riskiem finanšu stabilitātei un nepieciešamību īstenot makrouzraudzības pasākumus to ierobežošanai. Sēdēs īpaša uzmanība tika veltīta **kreditēšanas attīstībai** (t.sk. nefinanšu sabiedrību vājjai kredītēšanai), kā arī **ieguldījumu platformu licencēšanas procesam** un ar šo platformu darbību saistītajiem riskiem.

2021. gadā Latvijas Banka kopā ar FKTK un Patērētāju tiesību aizsardzības centru ieviesa **ESRK ieteikumus par juridiskās personas identifikatora (Legal Entity Identifier; LEI) izmantošanu**. Šo ieteikumu mērķis ir nodrošināt, lai visas ES reģistrētās juridiskās personas, kas iesaistītas finanšu darījumos, saņemtu, uzturētu spēkā un visaptveroši izmantotu LEI. Unikāla, ekskluzīva un universāla LEI izmantošana palielina iestāžu spēju novērtēt sistēmiskos un attīstības riskus un īstenot korektīvus pasākumus, lai ierobežotu sistēmiskos riskus finanšu stabilitātei ES.

Lai uzlabotu informācijas pieejamību un padziļinātu analīzi par situāciju komerciālo nekustamo īpašumu tirgū, ko būtiski ietekmēja Covid-19 pandēmijas dēļ noteiktie epidemioloģiskie ierobežojumi, un lai mazinātu nekustamā īpašuma tirgus datu pieejamības trūkumu atbilstoši ESRK rekomendācijai¹, Latvijas Banka veica komerciālā nekustamā īpašuma datu un tirgus izpēti iepirkumu. Tādējādi Latvijas Bankai kļuvis pieejams

¹ Eiropas Sistēmisko risku kolēģijas ieteikums (2019. gada 21. marts), ar ko groza Ieteikumu ESRK/2016/14 par nekustamā īpašuma datu nepilnību novēršanu (ESRK/2019/3)

datu laikrindas un regulāra informācija par vidējo cenu, vidējo īres maksu, vidējo īres ienesīgumu, kopējo tirgū pieejamo platību, neizīrēto platību, celtniecības stadijā esošo platību un citu rādītāju attīstību dažādos komerciālā nekustamā īpašuma segmentos.

Latvijas Banka turpināja cieši sadarbīties ar Latvijas Republikas valsts institūcijām NILLTPF novēršanas un sankciju jomā – normatīvā regulējuma pilnveidē, veidojot un uzturot Latvijas pozīciju par ES rīcības virzieniem NILLTPF novēršanas jomā, Latvijas nacionālā NILLTPF riska novērtēšanas ziņojuma publiskojamā kopsavilkuma sagatavošanā un piedaloties Baltijas valstu un Ziemeļvalstu reģionālā AML (*anti-money laundering*; noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas novēršana) jomas novērtējuma tvēruma izstrādē.

Pēc Latvijas Bankas ierosinājuma Labklājības ministrija papildināja Ministru kabineta noteikumus Nr. 765¹ par pensiju 2. līmeņa uzkrājumu pārvaldīšanu, lai noteiktu pensiju 2. līmeņa pārvaldnieku atlīdzības mainīgās daļas aprēķināšanas kārtību jaunizveidotajiem ieguldījumu plāniem, kuri var 100% savu līdzekļu ieguldīt akcijās un citos riska ziņā pielīdzināmos vērtspapīros.

Latvijas Banka un citi finanšu sektora dalībnieki (Finanšu nozares asociācija, FKTK, AS "Nasdaq Rīga", Latvijas Līzinga devēju asociācija un Latvijas Apdrošinātāju asociācija) vienojās par sadarbību, lai veicinātu sabiedrības izpratni par ilgtspējības un ilgtspējīgu finanšu jēdzienu un principiem, kā arī veicinātu to ieviešanu uzņēmējdarbībā un ikdienā. 2021. gada maijā tika noslēgts Ilgtspējas veicināšanas sadarbības memorands, kā arī memoranda mērķu sasniegšanai noteiktas vairākas prioritātes "Rīcības plānā".

Turpinot uzsāktu pētniecisko darbu klimata risku ietekmes novērtēšanā uz finanšu sektoru, 2021. gadā Latvijas Bankas "Finanšu Stabilitātes Pārskatā" tika publicēti analīzes rezultāti² par Latvijas finanšu sektora vērtspapīru portfeļa pakļautību klimata riskiem. Par izstrādāto pētījumu plaši diskutēts ar finanšu nozares politikas veidotājiem par ilgtspējības jautājumiem.

2021. gadā Latvijas Banka veica kredītu mājokļa iegādei analīzi Latvijas reģionos, izmantojot Latvijas Bankas Kredītu reģistra mikrodatus par kredītu nodrošinājuma reģistrācijas vietu. Analītiskā materiāla rezultāti ļauj detalizētāk novērtēt reģionālās atšķirības kredītešanā un palīdz politikas pasākumu plānošanā³.

Sekojojot kryptoaktīvu arvien plašākai izmantošanai pasaulē, Latvijas Banka veica pirmo novērtējumu kryptoaktīvu izplatībai Latvijā⁴, ar pētījuma rezultātiem iepazīstinot Ziemeļvalstu un Baltijas valstu centrālo banku finanšu stabilitātes ekspertus.

2021. gadā Latvijas Banka turpināja analizēt nekustamā īpašuma tirgus ievainojamību, attīstot Kredītu reģistrā pieejamo datu klāstu un izstrādājot risinājumus aizņēmēju ievainojamības un no tās izrietošo risku finanšu nozarei vērtēšanai, izmantojot Kredītu reģistra un citu valsts reģistru (piemēram, Valsts zemes dienesta un Valsts ieņēmumu dienesta) datus.

¹ "Kārtība, kādā valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldītājs aprēķina maksājumu par ieguldījumu plāna pārvaldi, un kārtība, kādā tiek veikta minētā maksājuma uzskaitē un ieturēšana".

² <https://www.makroekonomika.lv/cik-paklautos-klimata-riskiem-ir-latvijas-vertspapiru-portfelis>.

³ [Hipotekārā kredītešana – kas notiek Latvijas reģionos? Hipotekārā kredītešana – kas notiek Latvijas reģionos? \(makroekonomika.lv\)](#).

⁴ <https://www.makroekonomika.lv/kriptoaktivu-izplatiba-latvija-novertesanas-pirmie-soli>.

Ieguldījumu pārvaldīšana

Ieguldījumu pārvaldīšana ir viens no Latvijas Bankas stūrakmeņiem. Tā nodrošina centrālās bankas darbības izdevumu segšanu un gūtās peļņas daļas iemaksu valsts budžetā. Latvijas Banka finanšu aktīvus pārvalda, ieguldot drošos un likvidos finanšu instrumentos.

Latvijas Bankas padome nosaka ieguldījumu pārvaldīšanas vadlīnijas, kas izveidotas, ievērojot apdomīgas pārvaldīšanas principus. Ieguldījumu pārvaldīšana tiek veikta tā, lai vidējā termiņā nodrošinātu

- ieguldījumu vērtības saglabāšanu,
- ieguldījumu likviditāti un
- ienākumu gūšanu.

Lemjot par ieguldījumu apjomu, Latvijas Bankas padome ņem vērā Eirosistēmas centrālo banku līguma par neto finanšu aktīviem (*Agreement on Net Financial Assets*) nosacījumus.

Ieguldījumu struktūra

Ieguldījumu diversifikācija ir viena no ieguldījumu pārvaldīšanas pamatstratēģijām. Latvijas Banka finanšu aktīvus iegulda galvenokārt ES valstu valdības un ASV valdības, to aģentūru un starptautisko organizāciju emitētos parāda vērtspapīros, ar aktīviem nodrošinātos parāda vērtspapīros un banku un komercsabiedrību emitētos augstas kvalitātes parāda vērtspapīros, attīstības valstu valdības parāda vērtspapīros, kā arī attīstīto un attīstības valstu akciju indeksos ietverto uzņēmumu akcijās.

2021. gada beigās Latvijas Bankas ieguldījumu portfeļu kopējais apjoms bija 6.2 mljrd. eiro.

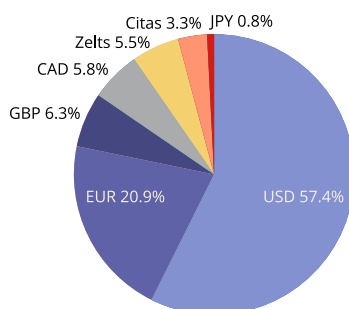
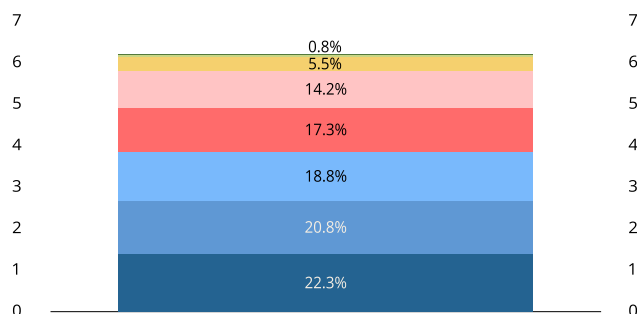
Ieguldījumu struktūra tiek mainīta ar mērķi palielināt finanšu aktīvu diversifikāciju un vidējā un ilgākā termiņā gūt lielākus ienākumus attiecībā pret uzņemto risku. Tādējādi 2021. gadā Latvijas Banka turpināja palielināt ieguldījumus attīstīto tirgu akcijās, kā arī veica ieguldījumus attīstības tirgu akcijās un šo valstu valdības parāda vērtspapīros.

19. attēls

Ieguldījumu struktūra

(mljrd. eiro)

- Naudas līdzekļi
- Korporatīvie vērtspapīri
- Zelts
- Akcijas
- Segtās obligācijas
- Aģentūru vērtspapīri
- Ar nekustamo īpašumu ASV nodrošināti vērtspapīri
- Valdības vērtspapīri

Avots: Latvijas Banka.

Piezīme: Neietverot piesaistīto ieguldījumu portfeli.

Ieguldījumu pārvaldīšanas sadalījums

Latvijas Banka ieguldījumu pārvaldīšanā izmanto gan iekšējos, gan ārējos pārvaldītājus un ieguldījumus veic trijās finanšu aktīvu pamatklasēs – fiksēta ienākuma vērtspapīros, akcijās un zeltā.

1. Lielāko daļu fiksēta ienākuma vērtspapīru ieguldījumu pārvalda Latvijas Bankā. Latvijas Bankā pārvaldītās finanšu aktīvu daļas neitrālais portfelis sastāv no ASV un Kanādas valdības 1–3 gadu, eiro zonas valstu un Apvienotās Karalistes valdības 1–10 gadu vērtspapīru svērtā indeksa. Neitrālā portfeļa valūta ir eiro, un neitrālā aktīvu struktūra ir 55% ASV dolāru, 21% eiro, 14% Lielbritānijas sterliņu mārciņu un 10% Kanādas dolāru aktīvu.

Latvijas Banka fiksēta ienākuma vērtspapīru ieguldījumu pārvaldīšanai izmanto arī septiņu ārējo pārvaldītāju pakalpojumus. Ārējie pārvaldītāji pārvalda daļu no Latvijas Bankas finanšu aktīviem saskaņā ar Latvijas Bankas padomes noteiktajām vadlīnijām un kritērijiem.

- Seši pārvaldītāji pārvalda ar nekustamo īpašumu nodrošināto fiksēta ienākuma vērtspapīru portfelus.
 - Viens pārvaldītājs pārvalda ieguldījumus līdzīgi Latvijas Bankā pārvaldītajam fiksēta ienākuma vērtspapīru portfelim.
 - Ieguldījumi attīstības valstu investīciju klases fiksēta ienākuma valdības vērtspapīros īstenoti, izmantojot biržā tirgto fondu (ETF).
 - Visiem ieguldījumiem fiksēta ienākuma vērtspapīros tiek ierobežots valūtas risks pret eiro.
2. Attīstīto tirgu akciju portfelis, kas tiek pārvaldīts atbilstoši attīstīto tirgu akciju indeksam un ko pārvalda ārējais pārvaldītājs, veido lielāko akciju ieguldījumu daļu. Ieguldījumi attīstības tirgu akcijās tiek pārvaldīti atbilstoši attīstības tirgu akciju indeksam un ieguldījumi tajās veikti, izmantojot ETF.
 3. Nedaudz vairāk par 5% no Latvijas Bankas ieguldījumiem veido zelts, kas tiek glabāts Anglijas Bankā.

Tāpat kā pārējās eiro zonas centrālās bankas, Latvijas Banka nelielu finanšu aktīvu daļu nodevusi pārvaldīšanai ECB tās ārvalstu rezervju sastāvā. ECB rezerves pārvalda Eirosistēmas centrālās bankas, katra saņemot pārvaldīšanā finanšu aktīvu daudzumu atbilstoši attiecīgās centrālās bankas kapitāla atslēgai ECB. Latvijas Banka savu ECB nodoto ārējo rezervju aktīvu daļu Japānas jenās pārvalda kopā ar *Oesterreichische Nationalbank*.

Riska vadība

Riska vadība un kontrole ir veiksmīgas ieguldījumu pārvaldības pamatfunkcija. Risku pārvaldīšanas ietvaros tiek veikti riska scenāriju aprēķini, novērtēts iespējamais zaudējumu apmērs, iestājoties sliktākajiem scenārijiem, kā arī modelēts optimālais aktīvu izvietojums. Katru dienu tiek pārbaudīta finanšu aktīvu un zelta portfeļu atbilstība vadlīnijām un kontrolēts riska sadalījums atbilstoši dažādiem ieguldījumu lēmumiem.

Procentu likmju risks ir viens no nozīmīgākajiem riska faktoriem, kas ietekmē Latvijas Bankas ieguldījumus. Pārvaldot ieguldījumus, uzmanība tika pievērsta valdības 2, 5 un 10 gadu obligāciju procentu likmēm. 2021. gada laikā procentu likmes visos tirgos būtiski palielinājās, tā izskaņā sasniedzot augstākos gada laikā vērotos līmeņus, un tas negatīvi ietekmēja fiksēta ienākuma ieguldījumu portfeļa īstermiņa vērtību.

20. attēls

Valdības vērtspapīru ienesīguma likmju dinamika

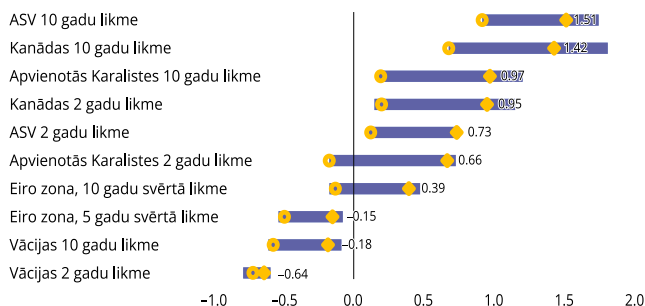
(ienesīgums; %)

■ Likmes diapazons

○ Tīrģus ienesīguma likme 31.12.2020.

◆ Tīrģus ienesīguma likme 31.12.2021.

Avots: Latvijas Banka.

Skaidrās naudas apgrozība

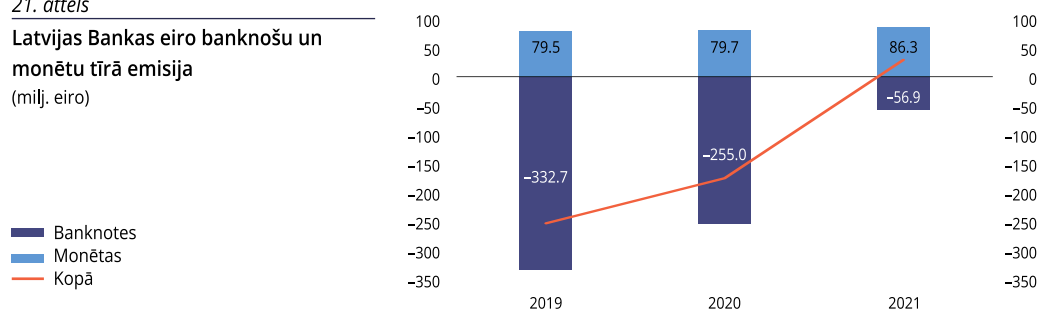
Skaidrās naudas aprites nodrošināšana

Latvijas Banka nodrošina skaidrās naudas apriti Latvijā un piedalās skaidrās naudas aprites nodrošināšanā eiro zonā.

2021. gadā ir palielinājusies Latvijas Bankas eiro banknošu tīrā emisija (no -255.0 milj. eiro 2020. gadā līdz -56.9 milj. eiro 2021. gadā), tomēr, neraugoties uz palielinājumu, tā joprojām saglabājas negatīva. Savukārt Latvijas Bankas eiro monētu emisija palielinājās no 79.7 milj. eiro 2020. gadā līdz 86.3 milj. eiro 2021. gadā. Tādējādi 2021. gada beigās Latvijas Bankas eiro banknošu un monētu tīrā emisija bija 29.4 milj. eiro.

21. attēls

Latvijas Bankas eiro banknošu un monētu tīrā emisija (milj. eiro)

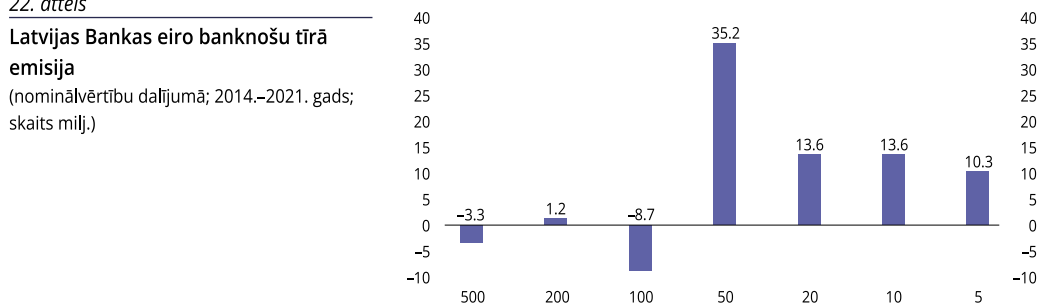

Avots: Latvijas Banka.

Latvijas Bankas emisija banknošu skaita ziņā 2021. gada laikā pieauga par 14.2% (līdz 61.9 milj. banknošu). Visvairāk no Latvijas Bankas emitētajām eiro banknotēm apgrozībā 2021. gada beigās bija 50 eiro, kā arī 20 eiro un 10 eiro banknotes (attiecīgi 35.2 milj., 13.6 milj. un 13.6 milj.).

22. attēls

Latvijas Bankas eiro banknošu tīrā emisija (nominālvērtību dalījumā; 2014.–2021. gads; skaits milj.)

Avots: Latvijas Banka.

Savukārt Latvijas Bankas tīrā emisija monētu skaita ziņā 2021. gadā pieauga par 8.6%, decembra beigās sasniedzot 427.3 milj. monētu. No Latvijas Bankas emitētajām monētām 2021. gada beigās apgrozībā visvairāk bija 1 centa un 2 centu monētu (attiecīgi 135.7 milj. un 114.1 milj.). Latvijas Banka uzsākusi praktiskas un reālas darbības, lai samazinātu 1 centa un 2 centu

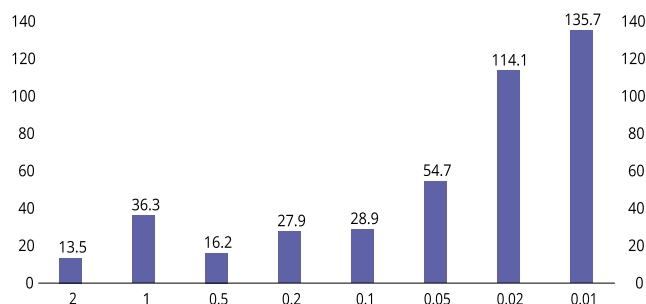
monētu skaitu apgrozībā. Pirmkārt, naudas aprites ciklā sadarbība ar mūsu partneriem (bankām un to aģentiem, inkasācijas uzņēmumiem) vērsta uz to, lai apgrozībā nonāktu pēc iespējas mazāk sīknaudas. Otrkārt, aicinām iedzīvotājus nest savas iekrātās monētas uz Latvijas Banku un [apmainīt monētas pret naudu savā bankas kontā](#). Īpaši aicinām to darīt sabiedriskā labuma organizācijas, kuras, reģistrējoties Latvijas Bankā, var veikt monētu apmaiņu bez apjoma ierobežojuma. Treškārt, jau tuvākajā nākotnē veiksīm eiro monētu apmaiņas procesa modernizāciju, automatizējot Latvijas Bankas kases darbību un ļaujot iedzīvotājiem monētas apmainīt ar automatizētu iekārtu palīdzību.

Papildus Latvijas Banka 2021. gadā sabiedrībai ir skaidrojusi iespēju ieviest pirkuma galasummās noapaļošanu skaidrā naudā, tādējādi būtiski samazinot 1 centa un 2 centu monētu skaitu apgrozībā un ietaupot sabiedrības resursus kopumā.

23. attēls

Latvijas Bankas eiro monētu tirā emisija

(nominālvērtību dalījumā; 2014.–2021. gads; skaits milj.)

Avots: Latvijas Banka.

No kredītiestādēm saņemtās skaidrās naudas nolietotības pakāpes un īstuma pārbaudi Latvijas Bankā nodrošināja automatiskās naudas apstrādes sistēmas, ar kurām 2021. gadā tika apstrādāti 122.2 milj. banknošu (par 8.6% mazāk nekā 2020. gadā). 8.4% (10.3 milj.) no apstrādātajām banknotēm tika atzītas par apgrozībai nederīgām un iznīcinātas.

2021. gadā Latvijas Banka turpināja to komersantu reģistrāciju un darbības kontroli, kuri veic eiro banknošu un monētu apstrādi un laišanu otrreizējā apgrozībā. Komersants ir tiesīgs veikt eiro banknošu un monētu apstrādi un laišanu otrreizējā apgrozībā Latvijas Republikā, reģistrējoties Latvijas Bankā kā skaidrās naudas apstrādes iestāde. 2021. gada beigās Latvijā bija reģistrētas 42 skaidrās naudas apstrādes iestādes. Latvijas Banka skaidrās naudas apstrādes iestāžu darbību pārbaudīja, novērtējot to darbības atbilstību skaidrās naudas apstrādi regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajām prasībām. 2021. gadā tika veiktas deviņas skaidrās naudas apstrādes iestāžu darbības pārbaudes.

2021. gadā turpinājās lata naudas zīmju izņemšana no apgrozības. 2021. gada laikā Latvijas Bankā no apgrozības tika saņemtas lata banknotes un monētas 0.7 milj. latu vērtībā (0.6 milj. latu banknotēs un 0.1 milj. latu monētās). 2021. gada beigās apgrozībā bija lata banknotes 40.4 milj. latu vērtībā un lata monētas 43.9 milj. latu vērtībā. 2021. gada decembra beigās apgrozībā skaita ziņā visvairāk bija 5 latu un 20 latu banknošu (attiecīgi 1.7 milj. un 0.8 milj.), savukārt no monētām – 1 santīma un 2 santīmu monētu (attiecīgi 149.5 milj. un 89.6 milj.).

2021. gadā Latvijas Banka ar AS "Citadele banka", AS "SEB banka", "Swedbank" AS, Latvijas Finanšu nozares asociāciju un Luminor Bank AS Latvijas filiāli noslēdza sadarbības memorandu par skaidrās naudas pieejamības nodrošināšanu Latvijas iedzīvotājiem. Memoranda galvenais

mērķis ir nodrošināt skaidrās naudas pieejamību iedzīvotājiem visā Latvijas teritorijā.

Memoranda ietvaros panākta vienošanās par bankomātu skaita saglabāšanu valstspilsētās, izņemot Rīgu. Rīgā un pārējā Latvijas teritorijā memorandumā noteikta maksimālā robeža bankomātu skaita pārmaiņām, proti, kredītiestāde drīkst samazināt savu bankomātu skaitu Rīgā un pārējā Latvijas teritorijā maksimums par 5%, vienlaikus nodrošinot bankomātu sasniedzamību 20 kilometru rādiusā no jebkuras vietas Latvijas Republikas teritorijā. Bankomāta pieejamība jānodrošina katru dienu vismaz 12 stundu laika periodā no plkst. 6.00 līdz plkst. 24.00 vai, ja bankomāts uzstādīts publiskā telpā vai ierobežotas piekļuves publiskā ārtelpā, laika periodā, kad attiecīgā publiskā telpa vai publiskā ārtelpa ir pieejama iedzīvotājiem.

Sadarbībā ar karšu izdevēju SIA "Jāņa Sēta" tika izstrādāts karšu risinājums, kurā vienkopus apkopota informācija par visiem Latvijas teritorijā uzstādītajiem bankomātiem. Minētais karšu risinājums [publicēts Latvijas Bankas tīmekļvietnē](#) un sniedz iespēju ikvienam Latvijas iedzīvotājam atrast sev vistuvāko bankomātu, kurā izņemt skaidro naudu.

Valsts analīzes centra un Monētu valsts analīzes centra funkciju izpilde

Viltojumu skaits un sadalījums

Valsts analīzes centra pamatuzdevums ir identificēt, analizēt un reģistrēt viltotas naudas zīmes, kas iesniegtas Latvijas Bankā, tādējādi nodrošinot un pastiprinot nepieciešamos pasākumus kā daļu no koordinētiem centieniem cīņā pret naudas zīmju viltojumiem Eiropas Savienībā.

2021. gadā Latvijas Bankas Valsts analīzes centrs saņēma 1051 iesniegumu par naudas zīmju identifikāciju un no tiem 84 gadījumos sniedza kompetentās institūcijas atzinumu par naudas zīmju identifikāciju pēc Valsts policijas pieprasījuma.

"Tsumā raksturojot situāciju ar eiro viltojumiem – vērojama pozitīva stabilitāte, proti, viltojumu skaits saglabājas stabili zemā līmenī. Vienlaikus šīm pozitīvajām ziņām nevajadzētu iemidzināt cilvēkus un joprojām ikvienam ir būtiski pazīt savu naudu, tās dizaina un pretviltošanas elementus."

[UZZINĀT VAIRĀK](#)

Aleksandrs Antiņš,
Latvijas Bankas
Naudas tehnoloģiju daļas vadītājs

2021. gadā no apgrozības tika saņemti un identificēti 769 naudas zīmju viltojumi (544 viltotas banknotes un 225 viltotas monētas). Salīdzinājumā ar 2020. gadu konstatēto viltojumu skaits samazinājās par 24% (viltotu eiro banknošu skaits samazinājās par 30% un viltotu eiro monētu skaits – par 8%). Viltotu eiro naudas zīmju īpatsvars bija 91% no visiem apgrozībā konstatētajiem viltojumiem.

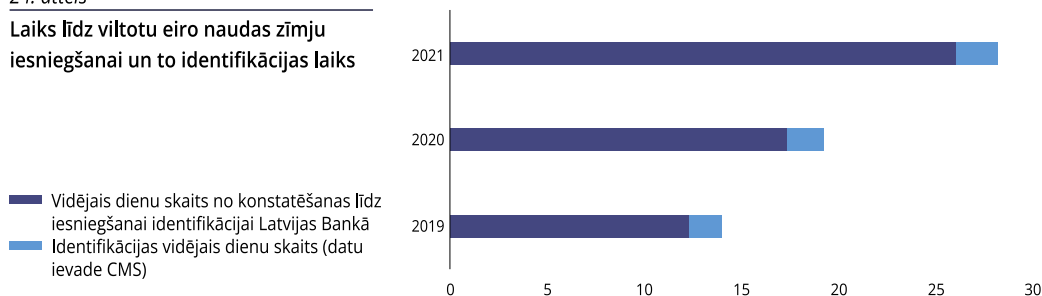
Laiks, kurā viltotas eiro naudas zīmes iesniegtas Latvijas Bankā identifikācijai, no konstatēšanas brīža līdz iesniegšanai Latvijas Bankā salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem pieauga. 2021. gadā naudas zīmes iesniegtas identifikācijai vidēji 26 dienu laikā. Viens no iemesliem, kas ietekmēja iesniegšanai nepieciešamo dienu skaita pieaugumu, bija Covid-19 pandēmijas ietekme uz skaidrās naudas apstrādes procesiem. Viltotu

naudas zīmju iesniegšanai nepieciešamo dienu skaita pieauguma tendence var negatīvi ietekmēt tiesībsargājošo institūciju spēju veiksmīgi izmeklēt noziedzīgu nodarījumu.

Savukārt viltotu naudas zīmju identifikācijai nepieciešamais laiks salīdzinājumā ar 2020. gadu nav mainījies. Eiro naudas zīmju viltojumu identificēšanai un reģistrācijai bija nepieciešamas vidēji divas dienas.

24. attēls

Laiks līdz viltotu eiro naudas zīmju iesniegšanai un to identifikācijas laiks

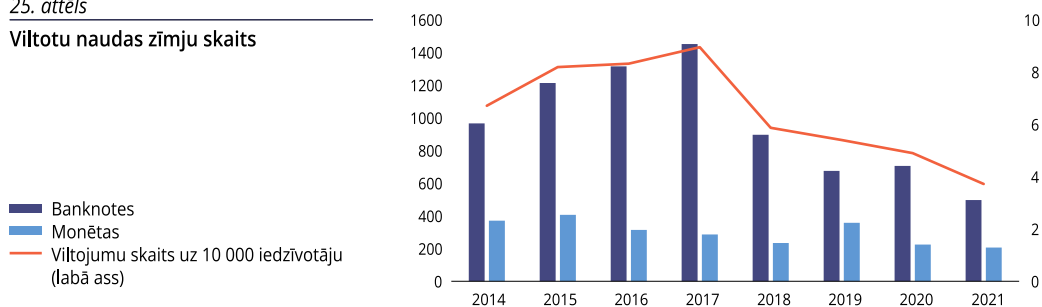
Avots: Latvijas Banka.

2021. gadā turpinājās iepriekšējos gados novērotā tendence, proti, ir sasniegts vēsturiski vismazākais apgrozībā konstatēto viltoto eiro naudas zīmju skaits – četras viltotas naudas zīmes uz 10 000 iedzīvotāju. Esošā tendence korelē ar ECB statistikas datiem (arī Eiropā ir sasniegts [vēsturiski zemākais viltojumu skaits](#)). Tas skaidrojams ar to, ka 1) iedzīvotāji arvien biežāk ikdienas norēķinos izmanto elektroniskos maksājumus; 2) Covid-19 pandēmijas dēļ 2021. gadā cilvēki mazāk ceļoja, bija ierobežotas pārvietošanās starp valstīm, un tas ietekmēja arī viltojumu izplatīšanas ķēdes; 3) Eiropas (*Europol*, ECB, EK) ilgtermiņa politikas realizācija, nodrošinot eiro aizsardzības pasākumus pret viltošanu sadarbībā ar nacionālā līmeņa kompetentām iestādēm, sniedz pozitīvus rezultātus naudas zīmju viltošanas mazināšanā: obligāto tehnisko pasākumu īstenošana (piemēram, dažādu veidu autentifikācijas ierīču izmantošana, naudas zīmju apstrādes prasību ievērošana u.c.) ļauj iedzīvotājiem justies droši, izmantojot skaidro naudu norēķinos, un sadarbība starp tiesībsargājošām iestādēm ļauj atklāt nozīmīgas nelegālās tipogrāfijas (Itālijā, Bulgārijā u.c), kur tika izgatavotas viltotas naudas zīmes.

Visbiežāk apgrozībā tiek konstatēti 20 un 50 eiro banknošu viltojumi, kas kopā veido 74% no kopējā konstatēto viltoto eiro banknošu skaita. Aptuveni 50% no visiem gadījumiem viltotas banknotes tiek konstatētas iemaksas brīdī bankomātā.

25. attēls

Viltotu naudas zīmju skaits

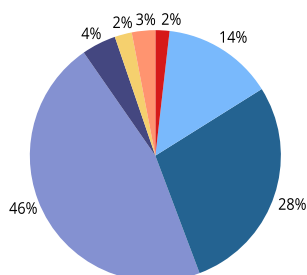
Avots: Latvijas Banka.

Starp viltotām eiro monētām visbiežāk apgrozībā tiek konstatētas viltotas 2 eiro monētas. Viltotu 2 eiro monētu īpatsvars sasniedza 85% no konstatētajiem monētu viltojumiem. Savukārt 1 eiro monētu viltojumu īpatsvars bija 10%, un 50 centu monētu viltojumi nepārsniedza 5%.

26. attēls

Viltotu eiro banknošu sadalījums pēc nominālvērtībām (%)

5
10
20
50
100
200
500

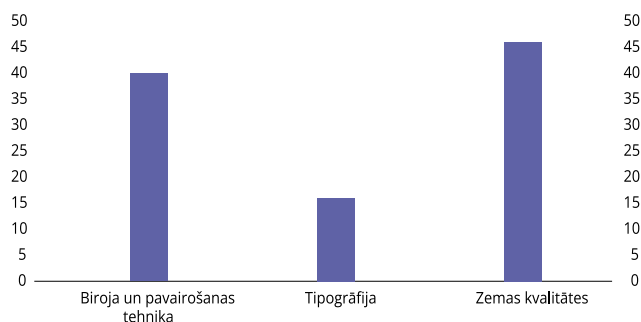
Avots: Latvijas Banka.

Viltoto banknošu kvalitāte

Lielākajai daļai no konstatētajiem viltojumiem raksturīga zema kvalitāte – tie ir vienkāršas banknošu kopijas, kurām nav banknošu aizsardzības elementu imitācijas. Bieži vien tie ir viltojumi ar pārveidotu dizainu – t.s. *movie money* banknotes ar uzrakstiem *not legal tender, copy, prop copy, be used only for movies or props*.

27. attēls

Viltoto naudas zīmju sadalījums pēc izgatavošanas veida (ipatsvars; %)

Avots: Latvijas Banka.

Savukārt augstas kvalitātes viltojumi galvenokārt tiek konstatēti starp lielo nominālvērtību banknošu viltojumiem – 200 un 500 eiro banknotēm –, un to skaits laika gaitā būtiski nemainās.

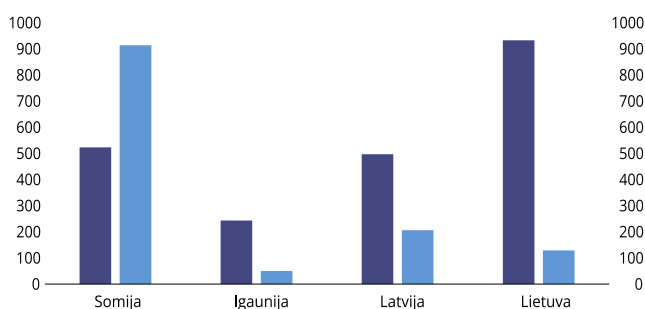
Eiro viltojumu skaits Baltijas valstīs

2021. gadā vislielākais viltoto banknošu skaits no apgrozības tika konstatēts Lietuvā, tomēr to daudzums nav pārsniedzis 1000 banknošu gadā, savukārt Somijā visbiežāk tika konstatētas viltotas eiro monētas. Vismazāk viltotu naudas zīmju ir konstatēts Igaunijā.

28. attēls

Apgrozībā konstatēto viltoto naudas zīmju skaits Baltijas valstīs (2021. gads)

Viltotas banknotes
Viltotas monētas

Avots: Latvijas Banka.

Latvijas Bankas 2021. gadā emitētās eiro piemiņas un kolekcijas monētas

2021. gadā Latvijas Banka laida apgrozībā četras kolekcijas monētas – vienu zelta kolekcijas monētu "Atslēdziņa" (emitēta 27.05.2021.) un trīs sudraba kolekcijas monētas – "JĀ vai JĀ" (emitēta 15.06.2021.), "Veiksmes monēta" (emitēta 24.11.2021.) un "Brīnumu monēta" (emitēta 22.12.2021), kā arī vienu 2 eiro piemiņas monētu "Latvija *de iure* 100" (apgrozībā no 05.06.2020.).

Latvijas Bankas kolekcijas monētas ik gadu tiek atzinīgi novērtētas visā pasaulē to augstā mākslinieciskā snieguma dēļ. Latvijas Banka monētu dizaina izstrādes konkursos aicina piedalīties dažādus Latvijas māksliniekus, tāpēc ikviena monēta ir unikāls mākslas darbs. Monētu tēmas tiek izvēlētas atbilstoši to aktualitātei, lai popularizētu Latvijas kultūras vērtības, kā arī lai izceltu sabiedrībā aktuālas tēmas.

2021. gadā Latvijas Bankas kolekcijas monētas guvušas atzinību vairākos starptautiskajos konkursos:

- 1) konkursā *Coin of the Year Awards* (organizē *Active Interest Media*, ASV) kolekcijas monēta "Liepas lapa" (2020) atzīta par **Labāko sudraba monētu** (*Best Silver Coin*) un kolekcijas monēta "Personiskā brīvība" (2020) atzīta par **Gada iedvesmojošāko monētu** (*The Most Inspirational Coin*).
- 2) konkursā "Monētu zvaigznājs" (organizē Krievijas numismātikas publikāciju izdevniecība *Watermark*) kolekcijas monēta "Liepas lapa" ieguva **pirmo vietu nominācijā "Unikāls koncepts"**, kolekcijas monēta "Modernisms Latvijā. 20. gs. 60. gadi" – **pirmo vietu nominācijā "Labākais mākslinieciskais risinājums"**, bet kolekcijas monēta "Personiskā brīvība" – **dalītu trešo vietu nominācijā "Gada sudraba monēta"**.
- 3) Spānijā notiekošajā VIII starptautiskajā monētu un pastmarku konkursā *Nexofil & Nexonum Award 2021* Latvijas Bankas monētas ieguvušas atzinību četrās kategorijās: "Modernisms Latvijā. 20. gs. 60. gadi" – **pirmo vietu nominācijā "Labākais monētas dizains"**; "Liepas lapa" – **otro vietu nominācijā "Oriģinālākā formāta monēta"** un **otro vietu nominācijā "Inovativākā monēta"**; "Personiskā brīvība" – **otro vietu nominācijā "Labākā sudraba monēta"**.

Gadskārtējā sabiedrības aptaujā 2021. gadā par "Latvijas gada monētu 2020" atzīta ekoloģijas tēmai veltītā kolekcijas monēta "Liepas lapa". Kopumā Latvijas Bankas un portāla "Delfi.lv" rīkotajā sabiedrības aptaujā saņemti aptuveni 8000 balsojumu. Savukārt 2022. gadā par "Latvijas gada monētu 2021" atzīta kolekcijas monēta "Veiksmes monēta" (saņemti aptuveni 35 tūkstoši unikālo balsojumu).

2 eiro piemiņas monētas

Latvija de iure 100

Kalta 2021. g. *Staatliche Münze Baden-Württemberg* (Vācija)

Monētas nacionālās puses māksliniece:

Zane Ernštreite (grafiskais dizains)

Attēlots uzraksts "100 LATVIJA DE IURE" un izlaidšanas gads – 2021

Svars: 8.50 g; diametrs: 25.75 mm; biezums: 2.20 mm

Forma: apaļa; krāsa: ārējā daļa – sudraba, iekšējā daļa – zelta

Sastāvs: ārējā daļa – vara un niķeļa sakausējums (Cu, Ni), iekšējā daļa – trīs slāņi: niķeļa, vara un cinka sakausējums, niķelis, niķeļa, vara un cinka sakausējums (Ni, Cu, Zn; Ni; Ni, Cu, Zn)

Monētas josta – ar uzrakstu * DIEVS * SVĒTĪ * LATVIJU.

Monētas kopīgās puses mākslinieks Luks Luikss (*Luc Luycx*)

5 eiro kolekcijas monētas

Atslēdziņa

Svars: 1.24 g, diametrs: 13.92 mm

Metāls: 999.9° zelts, kvalitāte: *proof*

Kalta 2021. g. *Koninklijke Nederlandse Munt* (Nīderlande)

Mākslinieki: Laimonis Šēnbergs (grafiskais dizains),

Līgita Franckeviča (plastiskais veidojums)

JĀ vai JĀ

Svars: 15.00 g, diametrs: 28.00 mm

Metāls: 925° sudrabs, kvalitāte: *proof*; ar detaļu apzeltījumu

Kalta 2021. g. *Mennica Polska S.A.* (Polija)

Mākslinieki: Krista un Reinis Dzudzilo (grafiskais dizains), Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

Veiksmes monēta

Svars: 22.00 g, diametrs: 35.00 mm

Metāls: 925° sudrabs, kvalitāte:

proof

Kalta 2021. g. *Koninklijke*

Nederlandse Munt (Nīderlande)

Mākslinieki: Arvīds Priedīte

(grafiskais dizains), Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

Brīnumu monēta

Svars: 28.28 g, diametrs:

38.61 mm

Metāls: 925° sudrabs; kvalitāte: *proof*; ar krāsu uzdruku aversā un reversā; aversā matējums ar intensitātes pāreju uz *proof* virsmas

Kalta 2021. g. *Koninklijke*

Nederlandse Munt (Nīderlande)

Māksliniece: Dana Jasinkeviča (grafiskais dizains)

Maksājumu un norēķinu sistēmas

Maksājumu infrastruktūras inovācijas

Zibmaksājumi

Latvijas Bankas [EKS sistēmas](#) ietvaros izveidotais zibmaksājumu serviss nodrošina bankām iespēju piedāvāt saviem klientiem [zibmaksājumus](#), lai pārskaitītu naudu no konta vienā bankā uz kontu citā bankā pāris sekundēs jebkurā dienā un jebkurā diennakts laikā. Tiek nodrošināta iespēja zibmaksājumus veikt SEPA – Vienotajā eiro maksājumu telpā –, izmantojot piekļuvi gan [RT1 sistēmai](#), gan [TIPS platformai](#).

Zibmaksājumus Latvijā piedāvā Latvijas Banka un astoņas kredītiestādes (AS "Citadele banka", AS "SEB banka", "Swedbank" AS, Signet Bank AS, AS BlueOrange Bank, AS "Reģionālā investīciju banka", Baltic International Bank SE un AS "LPB Bank"), tādējādi nodrošinot zibmaksājumu pieejamību 90% Latvijas iedzīvotāju.

Gada laikā zibmaksājumu servisā apstrādāto zibmaksājumu skaits pieauga 1.6 reizes, to apjomam palielinoties 2.5 reizes (apstrādāti 18.4 milj. zibmaksājumu 6.3 mljrd. eiro apjomā), atsevišķās dienās apstrādājot līdz pat 100 tūkst. zibmaksājumu. Zibmaksājumu servisa pieejamība bija augstāka par 99.9%.

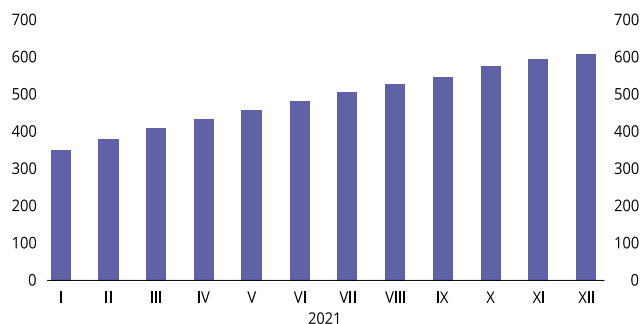
Lai pilnveidotu starpbanku norēķinus par izpildītajiem zibmaksājumiem, Latvijas Banka 2021. gadā veica norēķinu pārcelšanu uz [TIPS platformu](#).

Zibsaīšu reģistrs un Zibprasījumu serviss

Latvijas Banka nodrošināja [Zibsaīšu reģistra](#) darbību, sniedzot iespēju lielāko Latvijas un Igaunijas kredītiestāžu klientiem zibmaksājumus un citus maksājumus veikt vēl ērtāk un ātrāk, maksājuma uzdevumā norādot tikai saņēmēja mobilā tālruņa numuru.

29. attēls

Zibsaīšu skaita dinamika 2021. gadā
(tūkst.)

Avots: Latvijas Banka.

2021. gada beigās Zibsaīšu reģistrā, kura **pieejamība** bija augstāka par 99.9%, bija jau reģistrēts gandrīz **divas reizes vairāk zibsaīšu** nekā iepriekšējā gada beigās, savukārt pieprasījumu skaits pieauga gandrīz **10 reizi** (609 tūkst. zibsaīšu, par kurām veikts 33.1 milj. pieprasījumu).

2021. gada oktobrī Latvijas Banka pabeidza vēl vienas inovatīvas starpbanku infrastruktūras – **Zibprasījumu servisa** – izstrādi, kas pieejams maksājumu tirgus dalībniekiem testēšanas režīmā. Zibprasījumu serviss nodrošina zibenīgi ātru maksājuma pieprasījuma nosūtīšanu maksātājam, kuram tas tikai jāapstiprina, lai zibprasījuma iniciators saņemtu naudu. Šis ir jau trešais zibrisinājums, ar kuru Latvijas Banka turpina likt pamatus tam, lai Latvijas maksājumu tirgus dalībnieki veidotu jaunus inovatīvus maksājumu risinājumus sabiedrībai. Zibprasījumi padarīs maksājumu procesu vēl ērtāku, mazinās kļūdu iespējamību un veicinās ātrāku rēķinu samaksu Latvijā.

Harijs Ozols,
Latvijas Bankas Informācijas
tehnoloģiju pārvaldes vadītājs,
ZibLab++ vadītājs

"Pilnais zibrisinājumu komplekts (zibmaksājumi, zibsaistes un zibprasījumi) sniegs neierobežotas iespējas inovatīvu maksājumu pakalpojumu izmantošanai starpbanku līmenī visās jomās – gan īpaši ērtiem maksājumiem starp privātpersonām, gan rēķinu samaksā, gan arī e-komercijā un tirdzniecībā."

[UZZINĀT VAIRĀK](#)

Inovatīvu maksājumu veicināšana

Latvijas Banka sniedza atbalstu modernu maksājumu tālākā attīstībā Latvijā Finanšu sektora attīstības plāna 2021.–2023. gadam ietvaros, piedaloties inovācijas atbalstošas ekosistēmas veidošanā un veicinot tirgus dalībnieku pievienošanos inovatīvajām, t.sk. Latvijas Bankas, infrastruktūrām.

Digitālā eiro projekts

Lai veicinātu centrālo banku inovatīvu maksāšanas līdzekļu attīstību, Latvijas Banka kopā ar pārējām Eirosistēmas dalībniecēm uzsāka pētīt **digitālā eiro** ieviešanas tehnoloģisko iespējamību, kā arī tā ietekmi uz monetārās politikas piemērošanu un finanšu sistēmu kopumā.

"Centrālās bankas uzdevums ir nodrošināt izvēles iespēju – visu naudas veidu pieejamību, un šajā virzienā aktīvi strādājam. Pārskatāmā nākotnē eiro zonā, arī Latvijā, parādīsies jauns naudas veids – digitālais eiro, un tas radīs jaunas iespējas uzņēmējiem. Visticamāk, paralēli moderno starpbanku maksājumu infrastruktūras sniegtajām iespējām sāksim modelēt arī digitālā eiro iespējamo izmantojumu."

[UZZINĀT VAIRĀK](#)

Zita Zariņa,
Latvijas Bankas
padomes locekle

Eirosistēmas ietvaros Latvijas Banka piedalījās digitālā eiro eksperimentu programmā. **Latvijas Banka izveidoja priekšgalsistēmas (front-end) risinājumu** digitālā eiro maksājumiem tirdzniecības vietās. Kopīgā eksperimentu programma ļāva Eirosistēmai pārbaudīt digitālā eiro infrastruktūras tehnoloģiskās iespējas un vajadzības, kā arī testēt digitālā eiro potenciālo struktūru un funkcionalitāti.

Sabiedrības izglītošana

Latvijas Bankas eksperti piedalījās vairākās konferencēs un profesionālajās diskusijās, t.sk. sniedzot informāciju plašsaziņas līdzekļiem, par zibmaksājumiem, kriptoaktīviem, centrālo banku digitālo valūtu un digitālā eiro izpētes projekta uzsākšanu.

2021. gadā tapuši analītiskie raksti par [tokenizācijas ietekmi uz maksājumiem](#), [maksājumu attīstības tendencēm](#), [aktualitātēm](#) un [inovācijām maksājumu jomā](#).

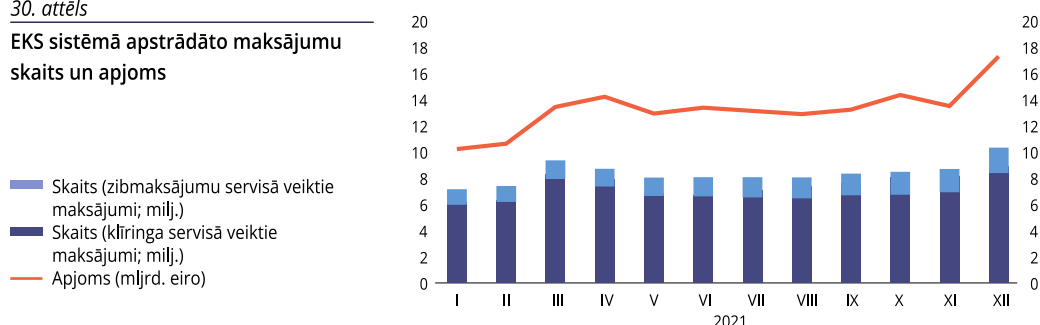
EKS sistēmas darbība

Latvijas Bankas izveidotā un uzturētā [EKS sistēma](#) nodrošina Latvijas maksājumu tirgus dalībniekiem starpbanku klientu maksājumu eiro veikšanu, izmantojot zibmaksājumu servisu un klīringa servisu, visā SEPA telpā.

EKS sistēmas tiešās dalībnieces ir 11 kredītiestāžu, Valsts kase un Latvijas Banka. No astoņām kredītiestādēm, kuras Latvijā piedāvā zibmaksājumus, sešas kredītiestādes un Latvijas Banka tos piedāvāja, izmantojot EKS sistēmas zibmaksājumu servisu.

30. attēls

EKS sistēmā apstrādāto maksājumu skaits un apjoms

Avots: Latvijas Banka.

EKS sistēmā (zibmaksājumu servisā un klīringa servisā kopā) veikti **101.2 milj. SEPA kredīta pārvedumu 159.8 mljrd. eiro apjomā**. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu EKS sistēmā veikto maksājumu skaits palielinājās par 9.3%, bet apjoms – par 13.3%.

Latvijas Banka EKS sistēmas attīstības ietvaros kā viena no pirmajām uzsāka STEP2-T sistēmas jaunā norēķinu modeļa ([Continuous Gross Settlement](#)) izmantošanu.

EKS sistēma veidota, izmantojot tehnoloģiskos risinājumus, kas nodrošina augstu operacionālo veikspēju un kiberdrošību, kura 2021. gadā tika pārbaudīta ārējos kiberdrošības testos.

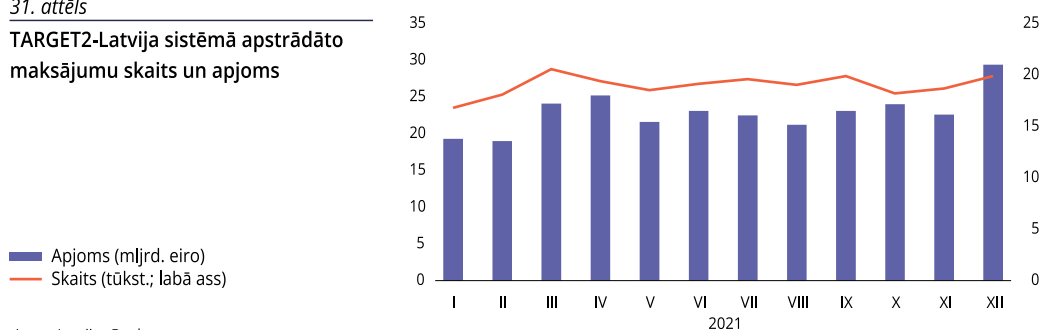
TARGET2-Latvija sistēmas darbība

Latvijas Banka 2021. gadā turpināja nodrošināt vienas no pasaulē trešās lielākās maksājumu sistēmas, [TARGET2 sistēmas](#), komponentsistēmām – [TARGET2-Latvija sistēmas](#) – darbību.

TARGET2-Latvija sistēmas kiberdrošības paaugstināšanas ietvaros Latvijas Banka koordinēja sistēmas dalībnieku apliecinājumu iesniegšanu par TARGET2 sistēmas drošības prasību un TARGET2 tīkla pakalpojumu sniedzēja galalietotāja drošības prasību ievērošanu.

31. attēls

TARGET2-Latvija sistēmā apstrādāto maksājumu skaits un apjoms

Avots: Latvijas Banka.

2021. gadā TARGET2 sistēmas, t.sk. TARGET2-Latvija sistēmas, pieejamība bija 100%. Vidēji dienā apstrādāja 882 maksājumus 1.1 mljrd. eiro apjomā. Maksājumu kopskaits salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu samazinājās par 8.4%, savukārt kopapjoms palielinājās par 2.5%.

Latvijas Banka kopā ar pārējām Eirosistēmas centrālajām bankām 2021. gadā turpināja īstenot [TARGET2 un TARGET2 vērtspapīriem konsolidācijas projektu](#), kura ietvaros tiek veidota jauna maksājumu sistēma TARGET (tās ieviešana, aizstājot esošo TARGET2 sistēmu, plānota 2022. gada novembrī).

Latvijas Banka kopā ar citām Eirosistēmas centrālajām bankām ievieša risinājumus, lai [TARGET sistēmas ātro maksājumu norēķinu pakalpojumā TIPS](#) nodrošinātu zibmaksājumu sasniedzamību visā Eiropā un piedāvātu Eiropas zibmaksājumu sistēmām iespēju vēl labāk veikt savstarpējos norēķinus jebkurā diennakts laikā katru dienu.

Latvijas Banka sniedza maksājumu pakalpojumus eiro arī tām institūcijām, kurām Latvijas Bankā atvērti norēķinu konti ārpus Latvijas Bankas maksājumu sistēmas TARGET2-Latvija, proti, Valsts kasei, FKTK un Latvijas, ārvalstu un starptautiskajām finanšu iestādēm. 2021. gadā Latvijas Banka izpildīja šādus maksājumus 2.9 mljrd. eiro apjomā.

Maksājumu sistēmu darbības pārraudzība

Latvijas Banka veica EKS sistēmas un *Worldline Latvia CSM* (tā pārtrauca darbību 2021. gada 1. novembrī) ikdienas pārraudzību, analizējot sistēmas tehnisko un operacionālo darbību, apkopojot sistēmas statistiskos datus un pārlicinoties, ka starpbanku maksājumu vide Latvijā ir droša un efektīva.

Veikts EKS sistēmas novērtējums atbilstībai Eirosistēmas kiberneturības pārraudzības standartiem (*Cyber resilience oversight expectations; CROE*), secinot, ka EKS sistēma atbilst ne tikai visiem minimālā līmeņa standartiem, bet arī lielai daļai standartu, kuri būtu jānodrošina jau sistēmiski nozīmīgām maksājumu sistēmām.

Pārbaugot Latvijā izmantoto maksājumu instrumentu attīstību, Latvijas Banka regulāri, reizi pusgadā, apkopoja un analizēja [datus](#) par Latvijā veiktajiem klientu maksājumiem. Maksājumu dati tiek apkopti atbilstoši vienotai ECB statistikas metodoloģijai. Lai nodrošinātu [ECB regulas](#) jaunās prasības, tika izdoti Latvijas Bankas [Noteikumi Nr. 195](#), ar kuru palīdzību, sākot ar 2022. gadu, tiks iegūti maksājumu statistikas dati plašākā dalījumā.

Finanšu instrumentu norēķinu sistēmu darbības pārraudzība

Latvijas Banka sadarbībā ar *Eesti Pank*, *Lietuvos bankas* un Islandes centrālo banku uzsāka depozitārija Nasdaq CSD SE **novērtējumu 239 CROE aspektos** ar mērķi iegūt vispusīgu ieskatu par tā kiberneturību un atklāt jomas, kurās iespējami uzlabojumi. Šo novērtējumu plānots pabeigt 2022. gadā.

Pārstāvēt [Eirosistēmu kā eiro emisijas centrālo banku](#), Latvijas Banka veica Nasdaq CSD SE darbības gadskārtējo novērtējumu atbilstībai Eurosistēmas prasībām. Tā rezultātā secināts, ka Nasdaq CSD SE ir ieviesusi lielāko Euro-sistēmas iepriekš izdoto ieteikumu daļu un saglabā atbilstību.

Statistika

Latvijas Banka savu uzdevumu, t.sk. ECBS uzdevumu, veikšanai vāc un apkopo plašu statistiskās informācijas klāstu, kā arī nodrošina Kredītu reģistra darbību. Latvijas Banka statistisko informāciju izmanto, lai veiktu finanšu un makroekonomisko analīzi, izvērtētu finanšu stabilitāti, kā arī informētu sabiedrību par norisēm finanšu sektorā un tautsaimniecībā. Latvijas Bankas sagatavoto statistisko informāciju ECB izmanto Eirosistēmas monetārās statistikas un attiecīgo eiro zonas statistisko datu sagatavošanai, kā arī citu savu uzdevumu veikšanai.

Latvijas Bankas darbība statistikas jomā

Saistībā ar Latvijas Bankas darbību statistikas jomā arī 2021. gadā tika publicēta [Latvijas Bankas statistikas gada programma un vidēja termiņa statistikas darba programma triju gadu posmam](#). Šīs programmas nodrošina pārskatāmu informāciju par Latvijas Bankas plānoto darbību statistikas jomā – gan svarīgākajiem jaunajiem uzdevumiem, gan statistisko datu veidiem, kurus Latvijas Banka sagatavo un publicē. Latvijas Bankas 2021. gada statistikas programma tika īstenota, izņemot divus uzdevumus. Saistībā ar ieguldījumu fondu statistikas prasību grozījumiem veicamā ECBS izmaksu aptauja tika pārcelta uz 2022. gadu, bet obligāto rezervju datu publicēšana Latvijas Bankas interneta statistikas datubāzē INTS tika aizstāta ar nedēļas statistisko datu publikāciju par kartei piesaistītajiem maksājumiem, ņemot vērā šādas statistikas nozīmību tautsaimniecības analīzē.

Lai ar informāciju laikus nodrošinātu plašu datu lietotāju loku, Latvijas Banka ne tikai turpināja regulāro statistisko datu sagatavošanu un nosūtīšanu tiešajiem datu lietotājiem, bet arī publicēja sagatavotos statistiskos datus savos [regulārajos izdevumos un tīmekļvietnē](#), t.sk. [interneta statistikas datubāzē INTS](#), un sagatavoja datus publicēšanai ECB izdevumos un Statistisko datu noliktavā (*Statistical Data Warehouse*), kā arī SVF izdevumos un [SVF augstākā datu izplatīšanas standarta SDIS Plus ietvaros](#). SDIS Plus ietvaros Latvijas Banka turpināja veikt koordinējošās institūcijas pienākumus Latvijā.

2021. gadā Latvijas Banka pilnveidoja datu sniedzēju iespējas, sniedzot statistiskos datus, autentificēties Nebanku statistikas sistēmā (eSTAT sistēma) ar kādu no Valsts reģionālās attīstības aģentūras piedāvātajiem autentifikācijas rīkiem – eID, eParaksts, eParaksts mobile – vai kredītiestāžu piedāvātajiem autentifikācijas līdzekļiem.

Galvenie datu avoti, statistikas veidi un galvenie tiešie lietotāji

Pavisam sagatavoti **28** statistisko datu veidi

Finanšu un tautsaimniecības statistika

Finanšu un tautsaimniecības statistikas jomā 2021. gadā Latvijas Banka pilnveidoja:

- statistisko datu sniegšanas prasības;
- statistisko datu sagatavošanu un publicēšanu;
- publicētos [datu sniedzēju sarakstus](#).

Būtiskas pārmaiņas notika **maksājumu statistikas jomā**, Latvijas Bankai ieviešot jaunas datu sniegšanas prasības, kā arī **optimizējot maksājumu statistikas datu sniegšanas procesu Latvijā**. Saskaņā ar jaunajām prasībām arī dati par maksājumu krāpniecības gadījumiem tiks sniegti Latvijas Bankai, kas uzraudzībai nepieciešamos datus nodos FKTK.

Latvijas Banka 2021. gadā **uzsāka nedēļas datu par kartēm piesaistītajiem maksājumiem vākšanu** no lielākajām Latvijas kredītiestādēm, neidentificējot kartes turētāju. Kartēm piesaistīto maksājumu datu vākšanu no plašāka datu sniedzēju loka paredz Latvijas Bankas 2021. gada 11. jūnija noteikumi Nr. 196 "Maksājumu statistikas pārskatu par kartē piesaistītajiem maksājumiem sagatavošanas noteikumi" (spēkā ar 01.08.2021.). Šādi dati Latvijas Bankai nepieciešami maksājumu bilances statistikas sagatavošanā, novērtējot braucienus un e-komerciju, maksājumu statistikas sagatavošanā, finanšu stabilitātes analizē un tautsaimniecības dinamisko pārmaiņu

analīzē un ekonomiskajā prognozēšanā. Papildus šie dati tiek izmantoti, lai nodrošinātu ECB jaunās prasības. Arī ikvienam interesentam dati par iedzīvotāju tēriņu paradumiem palīdz pilnvērtīgāk un operatīvāk analizēt un izprast norises Latvijas tautsaimniecībā.

Savukārt jaunie Latvijas Bankas 2021. gada 11. jūnija noteikumi Nr. 195 "Maksājumu statistikas pārskatu par klientu maksājumiem sagatavošanas noteikumi" (spēkā ar 01.08.2021.), kas nosaka **prasības attiecībā uz statistisko datu sniegšanu par maksājumu pakalpojumu sniedzēju klientu maksājumiem**, ļaus iegūt statistiskos datus plašākā dalījumā (piemēram, maksājumu uzsākšanas veida un autentifikācijas metodes un maksāšanas instrumentu shēmu dalījumā), kā arī par jaunajiem maksājumu pakalpojumu veidiem un inovatīvajām maksājumu iespējām (piemēram, maksājumu ierosināšanas pakalpojumiem, mobilo maksājumu risinājumiem, bezkontakta maksājumiem). Būs pieejami arī dati par zibmaksājumiem, kas veikti, izmantojot internetbanku pakalpojumus, bankomātu vai citus termināļus un mobilo maksājumu risinājumus. Šādi dati nepieciešami, lai veiktu Latvijā izmantoto maksāšanas līdzekļu uzraudzību un pārraudzību, analizētu maksājumu krāpniecības gadījumus, kā arī nodrošinātu ECB prasības.

Saistībā ar pārmaiņām vairākos ES tiesību aktos, kas piemērojami MFI statistikai, bija nepieciešams veikt atbilstošus grozījumus Latvijas Bankas noteikumos, **ieviešot jēdziena "kreditīestāde" definīcijas grozījumus**, kas paredz, ka nozīmīgas ieguldījumu brokeru sabiedrības (*systemic investment firms*) var kļūt par kredītiestādēm, kā arī **paplašinot no MFI vāktos statistisko datu klāstu un nodrošinot ES līmenī saskaņotus statistiskos datus** monetārās un finanšu analīzes veikšanai. Atbilstīgi grozījumi tika veikti Latvijas Bankas 2014. gada 16. maija noteikumos Nr. 132 "Monetāro finanšu iestāžu "Mēneša bilances pārskata" sagatavošanas noteikumi" (spēkā ar 26.06.2021.), kā arī tika apstiprināti Latvijas Bankas 2021. gada 4. jūnija noteikumi Nr. 192 "Mēneša bilances pārskata sagatavošanas noteikumi" (jaunā redakcija; spēkā ar 01.01.2022.).

Pilnveidojot regulāro statistisko datu sagatavošanu un publiskošanu, tika publicētas revidētas Latvijas Bankas un banku sistēmas monetāro rādītāju datu laikrindas, sākot ar 2015. gada 1. janvāra datiem, lai AIP ietvaros iegādātajiem vērtspapīriem nodrošinātu saskaņotu emitentu klasifikāciju pēc to reģistrācijas valsts. Tika uzsākta arī naudas tirgus statistikas publicēšana Latvijas Bankas interneta statistikas datubāzē INTS, paplašinot interesentiem iespēju analizēt Latvijas naudas tirgus attīstību.

Tika arī veikta **apdrošināšanas sabiedrību un ārvalstu apdrošināšanas sabiedrību Latvijas filiāļu izpētes aptauja** saistībā ar ECB plānoto apdrošināšanas sabiedrību statistikas prasību pārskatīšanu un grozījumiem.

Latvijas Banka 2021. gadā paplašināja savā tīmekļvietnē publicēto **datu sniedzēju sarakstu** klāstu, kuri tiek uzturēti atbilstoši Latvijas Bankas kompetencē esošajām statistikas jomām, **pirmo reizi publicējot pensiju fondu sarakstu**, kurā tiek ietverti privātie pensiju plāni un valsts fondēto pensiju shēmu ieguldījumu plāni.

Latvijas Banka **sāka tīmekļvietnē publicētajos datu sniedzēju sarakstos iekļaut arī juridiskās personas identifikatoru (*Legal Entity Identifier*)**, ko piešķir Globālo juridisko personu identifikatoru fonda (*Global Legal Entity Identifier Foundation*) akreditētās iestādes, tādējādi veicinot datu sniedzēju identifikāciju un ņemot vērā Eiropas Sistēmisko risku kolēģijas 2020. gada 24. septembra ieteikumu par juridisko personu identificēšanu (ESRK/2020/12).

2021. gada nogalē tika identificēta pirmā finanšu instrumentsabiedrība Latvijā – SIA DN Funding Alpha.

Ārējā statistika

Ārējās statistikas jomā 2021. gadā bija divas galvenās aktualitātes:

- datu sniegšanas sloga samazināšana;
- jaunu prasību ieviešana.

Latvijas Banka pēc matemātisko metožu un datu satura pārskatīšanas rada iespēju daļai nefinanšu sabiedrību un kredītiestāžu **samazināt datu sniegšanas slogu**, atceļot vai grozot vairākus statistisko pārskatu sniegšanas noteikumus. Datu sniedzējiem vairs nav jāsniedz gada pārskats par ārējiem aktīviem un pasīviem (1-MB), ceturkšņa pārskati par ilgtermiņa ārējo parādu un ceturkšņa pārskats par ilgtermiņa ārējiem aizņēmumiem (2-MB), bet ceturkšņa pārskats par ārējiem aktīviem un pasīviem (1-MB) jāsniedz samazinātā apjomā. Tādējādi datu sniegšanas slogs samazinājās aptuveni 900 respondentu.

Kredītu reģistrs un AnaCredit statistika

2021. gadā Kredītu reģistrs tika pilnveidots, nodrošinot:

- Kredītu reģistra ziņu pieejamību zvērinātiem notāriem, bāriņtiesām un zvērinātiem tiesu izpildītājiem;
- ērtāku Kredītu reģistra ziņu pieejamību sabiedrībai, piedāvājot elektroniskās apkalpošanas vietnē <https://manidati.kreg.lv> personas autentifikācijai izmantot kredītiestādes internetbanku;
- jaunas ziņas finanšu stabilitātes uzdevumu veikšanai un ilgtspējības analīzei (kadastra numurs un atmaksājamās klienta saistību pamatsummas apjoms nākamajos 12 mēnešos), un papildinātu ziņu par saņemto atbalsta pasākumu sakarā ar Covid-19 izplatību noslēgšanos.

Latvijas Banka 2021. gadā turpināja uzturēt un attīstīt Kredītu reģistru, vācot un glabājot [Kredītu reģistrā](#) ziņas par tā 92 [dalībnieku](#) 1.19 milj. aizņēmēju un aizņēmēju galvotāju un to 4.3 milj. saistību (ar faktisko atlikumu 20.47 mljrd. eiro un neizmantoto apjomu 4.4 mljrd. eiro).

Izmantojot Kredītu reģistrā iekļautās ziņas, Latvijas Banka 2021. gadā turpināja katru mēnesi un katru ceturksni sniegt Kredītu reģistra ziņas [AnaCredit](#) atbilstoši Eiropas Centrālās bankas 2016. gada 18. maija Regulas (ES) 2016/867 par kredītu un kredītriska mikrodatu vākšanu ([ECB/2016/13](#)) prasībām. *AnaCredit* apvieno vienā sistēmā eiro zonas valstu centrālo banku sniegtās ziņas par juridiskajām personām izsniegtajiem kredītiem, lai uzlabotu detalizētas informācijas par kredītiem pieejamību statistikas vajadzībām, monetārās politikas analīzei un lēmumu pieņemšanai un finanšu stabilitātes analīzei un risku novērtējumam. *AnaCredit* katru mēnesi tika sniegtas ziņas vidēji par 14.4 tūkst. juridiskajām personām piešķirto kredītu un kredītriska darījumu starp kredītiestādēm un centrālo banku ar kopējo vidējo saistību faktisko atlikumu 15.4 mljrd. eiro (sk. arī 32. att.).

Latvijas Banka nodrošināja jebkurai personai iespēju bez maksas saņemt par sevi Kredītu reģistrā iekļautās ziņas (sk. 33. att.), turpinot pilnveidot personu elektroniskās apkalpošanas vietni <https://manidati.kreg.lv> (nodrošināta piekļuve ar kredītiestādes internetbankas autentifikāciju, iespēja ziņas saņemt pilnvarotajām personām ar elektroniski parakstītām pilnvarām). Vienkāršota ziņu saņemšanas procedūra pa pastu Latvijā.

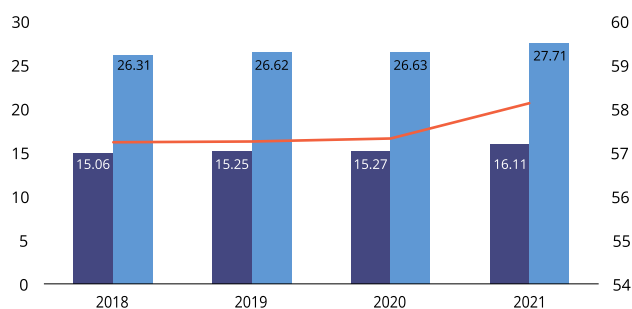
32. attēls

Kredītu reģistra un kredītriska ziņas

(saistību faktiskais atlikums; mljrd. eiro;
gada beigās)

■ Uz *AnaCredit* nosūtītās ziņas
■ Kopā Kredītu reģistrā iekļautās ziņas un kredītriska ziņas
— Attiecība (%; labā ass)

Avots: Latvijas Banka.

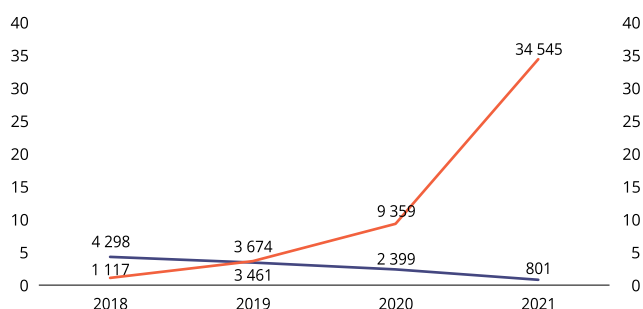
33. attēls

Kredītu reģistrā iekļauto ziņu
izsniegšanas dinamika

(skaits; tūkst.)

— Latvijas Bankā*
— Personu pieprasījumi manidati.kreg.lv

* Personas, kuras pārskatu saņēmušas klātienē, pasta sūtījuma veidā vai uz oficiālo e-adresi, kā arī iestādēm izsniegtās ziņas.
Avots: Latvijas Banka.

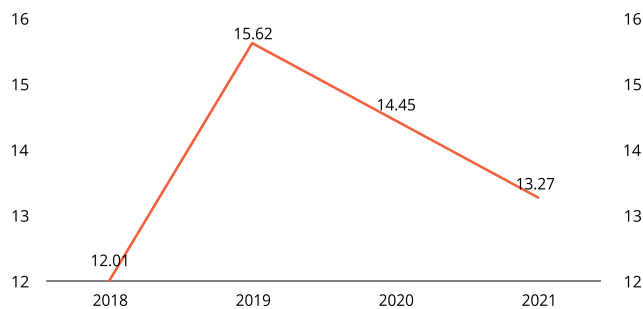
Lai izmantotu Kredītu reģistra ziņas savu esošo vai iespējamo aizņēmēju un aizņēmēju galvnieku kredītpējas vērtēšanai 2021. gadā, Kredītu reģistra dalībnieki veica 13 milj. pieprasījumu (sk. 34. att.).

34. attēls

Dalībnieku veiktie pieprasījumi

(skaits; milj.)

Avots: Latvijas Banka.

Finanšu pakalpojumi valdībai

Lai atbalstītu Latvijas budžeta maksājumu efektīvu un drošu veikšanu, Latvijas Banka nodrošināja Latvijas Bankā atvērto Valsts kases norēķinu kontu apkalpošanu norēķiniem eiro un ārvalstu valūtās. Norēķinu veikšanai Valsts kase izmantoja Latvijas Bankas sniegtos maksājumu pakalpojumus, kā arī piedalījās Latvijas Bankas maksājumu sistēmās TARGET2-Latvija un EKS sistēmā kā tiešā dalībiece. 2021. gadā papildus maksājumu sistēmās apstrādātajiem Valsts kases maksājumiem Latvijas Banka veica 394 Valsts kases maksājumus eiro un ārvalstu valūtās **3 mljrd. eiro kopapjomā**.

Konsultācijas Latvijas Bankas kompetencē esošajos jautājumos

Viens no Latvijas Bankas uzdevumiem ir konsultēt Latvijas Republikas Saeimu un Ministru kabinetu monetārās politikas jautājumos un ar Latvijas dalību eiro zonā saistītajos ekonomikas politikas jautājumos, kā arī citos ar Latvijas Bankas uzdevumu veikšanu saistītos jautājumos.

2021. gadā Latvijas Bankas amatpersonas un darbinieki regulāri tikās ar Latvijas Republikas Saeimas un valdības pārstāvjiem, t.sk. piedalījās Latvijas Republikas Saeimas komisiju sēdēs, Latvijas Republikas Ministru kabineta sēdēs un vairāku valdības veidotu komiteju un darba grupu darbā, sniedzot viedokli finanšu un tautsaimniecības attīstības jautājumos. Vērtējot Latvijas tautsaimniecības attīstības perspektīvas, Latvijas Banka 2021. gadā pievērsās Covid-19 izraisītās pandēmijas ietekmes uz tautsaimniecību analīzei un priekšlikumu izstrādei krīzes seku mazināšanai sniegtā valsts atbalsta instrumentu pilnveidošanai, kā arī nodokļu, sociālās aizsardzības un izglītības politikas jautājumiem. Latvijas Banka turpināja analizēt arī Latvijas finanšu sektora lomu tautsaimniecībā, turpinot padziļinātu diskusiju ar finanšu sektora dalībniekiem par kreditēšanas tendencēm, to ietekmējošiem faktoriem un nākotnes attīstību Latvijā. Citu aktuālo jautājumu lokā Latvijas Banka turpināja analizēt breksita iespējamo ietekmi uz Latvijas tautsaimniecību.

Latvijas Bankas darbinieki deva ieguldījumu Latvijas tautsaimniecības attīstības veicināšanā, darbojoties dažādās darba grupās un profesionālajās organizācijās, daloties pieredzē un sniedzot konsultācijas un atbalstu, t.sk. ekonomisko prognožu, valsts budžeta izdevumu un ES fondu plānošanas un izlietojuma, finanšu sektora un finanšu pakalpojumu (t.sk. maksājumu pakalpojumu) attīstības un ar NILLTPF novēršanu saistītajās, kā arī citās jomās un šīs jomas regulējošo tiesību aktu un to grozījumu izstrādes procesā.

Latvijas Bankas speciālisti turpināja līdzdarboties CSP vadītajā valsts budžeta deficīta un parāda notifikācijas sagatavošanas darba grupā, sagatavojot 2020. gada valsts budžeta deficīta un parāda notifikācijas datus un risinot ar valdības budžeta deficīta un parāda uzskaiti saistītos metodoloģiskos jautājumus. 2021. gadā Latvijas Bankas speciālisti kopā ar CSP, Valsts kases un Finanšu ministrijas kolēģiem piedalījās arī *Eurostat* organizētajā metodoloģisku jautājumu risināšanā un aptaujās par Covid-19 vakcīnu avansa pirkuma līgumu uzskaiti valdības kontos, par dalībvalstu aizdevumiem SVF, par pārvedumu Starptautiskajai attīstības asociācijai un citām attīstības bankām ieguldījuma laiku.

Latvijas Bankas speciālisti sniedza atbalstu valdībai Latvijas aktīvas dalības nodrošināšanai ES un OECD, kā arī nodrošinot informācijas sniegšanu starptautiskajām kredītreitingu aģentūrām un informācijas apmaiņu.

Sabiedrības informēšana un izglītošana

Līdzīgi kā 2020. gadā, nozīmīgākie komunikācijas jomu ietekmējošie faktori 2021. gadā bija saistīti ar Covid-19 pandēmiju un tās ietekmi uz tautsaimniecību un ikviena tautsaimniecības dalībnieka labklājību. Gada otrajā pusē arvien aktuālāks sabiedrībai, uzņēmējiem un lēmumu pieņēmējiem kļuva inflācijas jautājums, būtiski kāpjot energoresursu un citu preču un pakalpojumu cenām.

Latvijas Bankas ekspertu uzmanības lokā bija gan minētās tēmas, gan vairākas citas, to vidū investīciju kavēšanās un nepietiekami straujā kredītešanas attīstība, cīņa ar ēnu ekonomiku, nevienlīdzības palielināšanās un t.s. divu ātrumu darba tirgus veidošanās, kā arī ilgtspējīgas attīstības un zaļā kursa nonākšana globālajā darba kārtībā.

Latvijas Bankas prezidents un ECB Padomes loceklis Mārtiņš Kazāks aktīvi komunicēja ar starptautiskajiem finanšu plašsaziņas līdzekļiem par jautājumiem, kas ir eiro zonas monetārās politikas lēmēju darba kārtībā. Kopumā 2021. gadā Latvijas Bankas prezidents sniedza vairāk nekā 20 interviju starptautisko finanšu izdevumu pārstāvjiem un piedalījās semināros ar investīciju banku un citu globālo finanšu tirgu institūciju ekspertiem, kā arī uzstājās kā runātājs dažādās augsta līmeņa konferencēs (EUROFI Forums, Eiropas Revīzijas palāta u.c.).

2021. gadā Latvijas Bankas amatpersonas, ekonomisti u.c. eksperti snieguši atbildes uz aptuveni 600 žurnālistu un citu interesentu jautājumiem par Latvijas Bankas kompetencē esošiem jautājumiem un makroekonomisko un finanšu analīzi; publicēts un pārraidīts aptuveni 200 interviju. Kopumā Latvijas plašsaziņas līdzekļos 2021. gadā par monetārās politikas un ekonomiskās attīstības jautājumiem publicēts vairāk nekā 6000 rakstu un sižetu, un sabiedrības interese par tautsaimniecības jautājumiem bijusi ļoti liela. Gandrīz 2/3 no Latvijas Bankas publicitātes veido ekspertu sniegtie vērtējumi un komentāri par dažādām tautsaimniecības norisēm.

Tīmekļvietnē bank.lv visvairāk apmeklētās bija statistikas datu, monētu un pakalpojumu sadaļas, kā arī jaunumu ziņas par Latvijas Bankas aktualitātēm. Savukārt tīmekļvietnē makroekonomika.lv vislielāko interesi raisījuši Latvijas Bankas konferences un Ekspertu sarunu materiāli, kā arī Latvijas Bankas ekonomistu raksti un komentāri par inflāciju, valsts parādu un tautsaimniecības reakciju uz Covid-19 pandēmijas raisītajiem izaicinājumiem.

Spītējot pandēmijai, ievērota tradīcija Latvijas Bankas makroekonomisko prognožu izziņošanu apvienot ar diskusiju, tajā iesaistot ekonomikas analītiķus un žurnālistus, kuri specializējas šajā tēmā, veicinot diskusiju kvalitāti Latvijā. To plānots turpināt arī 2022. gadā, un tas ir īpaši būtiski, ņemot vērā izaicinājumus, kas gaida monetārās politikas īstenošanos saistībā ar inflācijas tendencēm un monetārās politikas instrumentu pārskatīšanu, Covid-19 pandēmijai zaudējot spēku.

Formātu, vietņu uzlabojumi, ērtības lietotājiem

2021. bija pirmais pilnais "darba gads" virtuālajai asistentei Monai, kas darbojas Latvijas Bankas tīmekļvietnē bank.lv. Gada laikā 4229 sarunās viņa sniegusi lietotājiem 6766 ziņas. Decembrī Mona klientu apkalpošanu uzsāka arī angļu valodā.

Esmu virtuālā asistente Mona.
Jautāji? - centīšos palīdzēt!

2021. gada martā Latvijas Banka sabiedrības informēšanu un izglītošanu uzsāka foto un video koplietošanas sociālo mediju lietotnē [Instagram](https://www.instagram.com/lbbank).

Gada nogalē dienasgaismu ieraudzīja Latvijas Bankas raidieraksta "[Skanošais](#)" pirmais ieraksts – par aploksņu algu pētījumu.

Finanšu pratības un ekonomikas zināšanu veicināšana un finanšu pratības stratēģijas koordinācijas funkcijas pārņemšana

Ar 2022. gada 1. janvāri no FKTK sekmīgi pārņemta [Latvijas finanšu pratības nacionālās stratēģijas koordinācijas funkcija](#). Līdzdarbojoties gan Latvijas finanšu sektora attīstības plāna ieviešanā, gan Latvijas finanšu pratības nacionālās stratēģijas izstrādē, sniegts nozīmīgs ieguldījums sabiedrības izglītošanā ekonomikas un finanšu jautājumos.

Atbalsts skolotājiem un skolēniem

Turpināta visās skolēnu vecuma grupās un klasēs lietojamā digitālā mācību līdzekļa "Mana ekonomika" pilnveide, organizēti [skolotāju semināri](#), kas ir augstu novērtēti un pieprasīti.

"Paldies Latvijas Bankai par šo mācību līdzekli! Izcili!"

Skolotāja, "Mana ekonomika" semināra dalībniece

"Bija super! Žēl, ka citiem priekšmetiem nav tik rūpīgi izstrādātu materiālu!"

Skolotājs, "Mana ekonomika" semināra dalībnieks

Atbalsts ekonomikas studentiem

[Studentiem piedāvātās regulārās un daudzpusīgās Latvijas Bankas speciālistu vieslekcijas](#) ir populāras arī attālināti.

Students, vieslekcijas klausītājs

"Ļoti informatīva prezentācija, saturiska, plaši un sīki izklāstīta informācija."

Profesore, vairāku vieslekciju koordinatore

*"Lekcija bija ļoti interesanta un noderīga!
Atsauksmes no studentiem ir tikai pozitīvas."*

Sniegta ekspertīze un tehniskā palīdzība finanšu pratības jautājumos gan valsts mērogā, gan starptautiski.

Pilnveidots Zināšanu centra "Naudas pasaule" attālināto apmeklējumu piedāvājums un [virtuālo apmeklējumu iespējas](#).

Sadarbība ar starptautiskajām organizācijām un ārvalstu centrālajām bankām

Latvijas Banka ir Latvijas Republikas pārstāve ārvalstu centrālajās bankās un starptautiskajās finanšu institūcijās. Latvijas Banka var piedalīties citu starptautisko finanšu un kredīta organizāciju darbībā, kas atbilst tās mērķiem un uzdevumiem.

Latvijas Bankas pārstāvniecība starptautiskajās organizācijās

Eiropas Savienība	EBI Uzraugu padome	ES Padomes Ekonomikas un finanšu komiteja (EFK)
	EFK apakškomiteja SVF jautājumos	ESRK Konsultatīvā speciālistu komiteja
	EFK apakškomiteja eiro monētu jautājumos	EK Valsts administrācijas grupa
	ESRK	Latvijas Republikas Pastāvīgā pārstāvniecība ES
	Monētārās, finanšu un maksājumu bilances statistikas komitejas valde	
Starptautiskais Valūtas fonds	Pilnvaroto padome	Ziemeļvalstu un Baltijas valstu birojs Vašingtonā
	Ziemeļvalstu un Baltijas valstu Monetāro un finanšu jautājumu komiteja	
	Ziemeļvalstu un Baltijas valstu Monetāro un finanšu jautājumu komitejas vietnieku grupa	
Starptautisko norēķinu banka	Irvinga Fišera (<i>Irving Fisher</i>) centrālo banku statistikas komiteja	
Finanšu sistēmas ekoloģizācijas tīkls (<i>Network for Greening the Financial System</i>)		

2021. gadā Latvijas Banka turpināja pārstāvēt Latvijas intereses SVF Pilnvarotosanāksmēs un ikdienas jautājumu koordinēšanā. SVF politikas prioritārie jautājumi galvenokārt bija saistīti ar norisēm pasaules tautsaimniecībā un finanšu sistēmā. 2021. gadā SVF īpašu uzmanību pievērta Covid-19 pandēmijas izraisītajai krīzei un finansiālās palīdzības sniegšanai vairāk nekā 90 pasaules valstīm. Šim nolūkam, t.sk. parādu apkalpošanas izmaksu sloga atvieglošanai trūcīgajām valstīm, tika pilnveidoti finansiālās palīdzības instrumenti. Tika uzsākts darbs pie visaptverošas stratēģijas izstrādes

attīstības valstu atbalstam, ņemot vērā šo valstu jau tā augstos parāda līmeņus. Turpinājās arī sarunas par SVF resursiem, klimata pārmaiņu problemātiku un nevienlīdzību.

Latvijas intereses SVF tika pārstāvētas **SVF Ziemeļvalstu un Baltijas valstu grupā**, kurā ietilpst Dānija, Igaunija, Islande, Latvija, Lietuva, Norvēģija, Somija un Zviedrija. Šo valstu grupu SVF Izpilddirektoru valdē pārstāvēja viens izpilddirektors, un tai kopumā bija 3.3% balsu.

Darbam SVF Ziemeļvalstu un Baltijas valstu biroja izpilddirektora padomnieka amatam 2021. gadā tika nominēta jauna Latvijas Bankas darbiniece, jo iepriekšējam darbiniekam beidzās pilnvaru termiņš.

2021. gadā turpinājās sadarbība ar SVF, pamatojoties uz SVF Vienošanās līguma IV panta konsultācijām.

2021. gadā Latvijas Banka turpināja līdzdalību **SNB**. Gada gaitā Latvijas Banka aktīvi līdzdarbojās Eirosistēmas inovāciju foruma *Innov8* darbā. Forums sagatavoja Eirosistēmas priekšlikumus SNB inovāciju centra (*BIS Innovation HUB*; BISIH) darba programmai, darbinieku piesaistīšanas un centra darbības finansēšanas kārtībai. Noslēdzoties šim sagatavošanās periodam, gada nogalē tika atklāts Eirosistēmas BISIH ar divām atrašanās vietām Frankfurtē un Parīzē. *Innov8* ietvaros Latvijas Banka turpinās līdzdarbošanos Eirosistēmas centrālo banku inovāciju jomas ietvara izveidošanā.

Gada sākumā Latvijas Banka iesaistījās jaunizveidotā SNB Inovāciju tīklāja (*BIS Innovation Network*) darbā, kur Latvijas Bankas eksperts līdzdarbojas Centrālo banku digitālo valūtu darba grupā.

Kopš 2020. gada Latvijas Banka ir **Finanšu sistēmas ekoloģizācijas tīkla** ([Network for Greening the Financial System](#); NGFS) dalībniece.

Turpinājās arī **Ziemeļvalstu un Baltijas valstu centrālo banku** sadarbība, t.sk. diskusijas par centrālajām bankām aktuāliem jautājumiem. Ilggadējās Baltijas valstu centrālo banku sadarbības ietvaros Rīgā organizēti ekspertu semināri un augsta līmeņa tikšanās.

Latvijas Banka Eirosistēmā un Eiropas Savienības institūcijās

2021. gadā Latvijas Bankas prezidents darbojās **ECB Padomē** un **Ģenerālpadomē**, piedaloties Eirosistēmas monetārās politikas formulēšanā un ar Eirosistēmas un ECBS uzdevumiem saistītu lēmumu pieņemšanā.

Sadarbībā ar FKTK Latvijas Bankas pārstāvis piedalījās **ECB Uzraudzības valdes** darbā, kas nodrošina ar kredītiestāžu uzraudzību saistīto ECB uzdevumu izpildi un sagatavo attiecīgu lēmumu projektus iesniegšanai ECB Padomē neiebilšanas procedūras ietvaros.

Latvijas Bankas pārstāvji strādāja **Eirosistēmas/ECBS komitejās un darba grupās**, risinot ar monetāro politiku, tirgus operācijām, finanšu stabilitāti, maksājumu sistēmām, eiro banknotēm, statistiku, starptautiskajām attiecībām, komunikāciju, finanšu grāmatvedību u.c. jomām saistītus jautājumus. Dažāda līmeņa darba grupās tika risināti jautājumi tādās aktuālās jomās kā ilgtspējība un klimats, centrālo banku digitālā valūta, inovatīvās tehnoloģijas, datu apstrādes platformas, kā arī citi jautājumi.

Latvijas Bankas dalība Eirosistēmā un Eiropas Centrālo banku sistēmā

ECB Padome	Augsta līmeņa darba grupa ilgtspējīgiem un atbildīgiem ieguldījumu principiem nemonētārās politikas portfeļos	Eirosistēmas Inovāciju forums	Kontroles komiteja
ECB Ģenerālpadome	Augsta līmeņa darba grupa integrēta datu sniegšanas ietvara projektā	Eirosistēmas/ECBS komunikācijas komiteja	Monētārās politikas komiteja
	Banknošu komiteja	Finanšu stabilitātes komiteja	Organizācijas attīstības komiteja
	Budžeta komiteja	Grāmatvedības un monetāro ienākumu komiteja	Riska vadības komiteja
ECB Uzraudzības valde	Centrālo banku digitālās valūtas augsta līmeņa darba grupa	Iekšējo auditoru komiteja	Starptautisko attiecību komiteja
	Cilvēkresursu konference	Informācijas tehnoloģiju komiteja	Statistikas komiteja
		Juridiskā komiteja	Tirgus infrastruktūras un maksājumu komiteja
			Tirgus operāciju komiteja

Latvijas Bankas speciālisti darbojās arī **ES Padomes un EK komitejās un darba grupās**. Darbojoties EFK un tās apakškomitejās, Latvijas Bankas pārstāvji regulāri piedalījās lēmumu sagatavošanā ES tautsaimniecības attīstības un finanšu stabilitātes jautājumos, ES ekonomikas politikas stratēģijas veidošanā un krīzes instrumentu pilnveidošanā, īpašu uzmanību pievēršot ES līmeņa pasākumiem Covid-19 pandēmijas izraisītās krīzes pārvarēšanai, ekonomiskās noturības un ilgtspējīgas attīstības veicināšanai, ņemot vērā gan digitalizācijas, gan klimata pārmaiņu radītās iespējas un problēmas.

Latvijas Bankas pārstāvji darbojās **EK un Eurostat darba grupās** ar eiro monētām, tautsaimniecības prognozēšanu un statistiku saistītos jautājumos.

2021. gadā Latvijas Banka piedalījās **ESRK** darbā, tai pieņemot lēmumus ar makrouzraudzības politiku ES saistītos jautājumos, Latvijas Bankas pārstāvji darbojās arī ESRK Konsultatīvajā speciālistu komitejā un tās darba grupās.

Ar FKTK sniegtu saskaņojumu **EBI**, kuras vispārējais mērķis ir saglabāt finanšu stabilitāti un nodrošināt banku nozares integritāti un efektīvu un pienācīgu darbību, **Uzraugu padomes** darbā piedalījās arī Latvijas Bankas pārstāvis.

Latvijas Bankas 2021. gada finanšu pārskati

Balance

65

(gada beigās; tūkst. eiro)

Skaidrojums ¹		2021	2020
AKTĪVI			
Zelts un zeltā izteiktās prasības	6.	344 166	330 139
Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	7.	4 495 181	3 970 780
Prasības pret Starptautisko Valūtas fondu		542 959	142 411
Atlikumi kredītiestādēs un ieguldījumi vērtspapīros, ārējie aizdevumi un citi ārējie aktīvi		3 952 222	3 828 369
Prasības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	8.	528 428	333 706
Prasības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	9.	174 081	119 143
Eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā izsniegtie aizdevumi eiro	10.	616 600	1 260 000
Ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas		616 600	1 260 000
Pārējās prasības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm	11.	4 255	120
Eiro zonas valstu rezidentu vērtspapīri eiro	12.	12 839 996	11 129 440
Monetārās politikas mērķiem turētie vērtspapīri		11 690 783	10 008 456
Pārējie vērtspapīri		1 149 213	1 120 984
Eirosistēmas iekšējās prasības	13.	5 868 008	5 673 974
Līdzdalība Eiropas Centrālās bankas kapitālā		116 472	114 095
Prasības par Eiropas Centrālajai bankai nodotajām ārējām rezervēm		157 202	157 202
Pārējās prasības Eurosistēmā		5 594 334	5 402 677
Pārējie aktīvi	14.	203 714	228 440
KOPĀ AKTĪVI		25 074 429	23 045 742

¹ No 69. lappuses līdz 114. lappusei sniegtie skaidrojumi ir šo finanšu pārskatu neatņemama sastāvdaļa.

(turpinājums)

(gada beigās; tūkst. eiro)

66

Skaidrojums		2021	2020
PASĪVI			
Banknotes apgrozībā	15.	5 536 624	5 142 726
Saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā	16.	6 406 673	6 053 812
Pieprasījuma noguldījumu konti (ietverot obligāto rezervju sistēmu)		6 406 673	6 053 812
Pārējās saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm	17.	649 746	577 746
Saistības eiro pret citiem eiro zonas valstu rezidentiem	18.	3 438 792	3 012 014
Saistības pret valdību		1 803 339	1 588 192
Pārējās saistības		1 635 453	1 423 822
Saistības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	19.	57 955	238 737
Saistības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	20.	1 594 262	615 986
Saistības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	21.	688 359	1 364 010
Eirosistēmas iekšējās saistības	13.	5 356 980	4 837 613
Saistības par TARGET2 sistēmas norēķiniem un nacionālo centrālo banku korespondentkontiem (neto)		5 322 638	4 809 553
Pārējās saistības Eurosistēmā		34 342	28 060
Pārējās saistības	22.	436 383	409 700
Kapitāls un rezerves	23.	908 655	793 398
KOPĀ PASĪVI		25 074 429	23 045 742

Peļņas un zaudējumu aprēķins

(tūkst. eiro)

Skaidrojums		2021	2020
Tīrie procentu ienākumi	33.	123 981	139 537
Procentu ienākumi		165 248	190 313
Procentu izdevumi		-41 267	-50 776
Finanšu operāciju, pārvērtēšanas rezultāta atzīšanas peļņas un zaudējumu aprēķinā un uzkrājumu finanšu riskiem tīrais rezultāts		-50 235	-68 947
Realizētie finanšu operāciju guvumi	34.	357	44 471
Finanšu aktīvu un pozīciju pārvērtēšanas rezultāta atzīšana peļņas un zaudējumu aprēķinā	23., 35.	-36 618	-35 237
Uzkrājumi tirgus riskam un kredītriskam	36.	-13 974	-78 181
Tīrie komisijas maksas izdevumi		-3 951	-3 394
Komisijas maksas ienākumi		981	949
Komisijas maksas izdevumi		-4 932	-4 343
Ienākumi no kapitāla vērtspapīriem un līdzdalības kapitālā	37.	14 575	18 605
Tīrais monetāro ienākumu pārdales rezultāts	38.	-34 342	-27 701
Citi bankas darbības ienākumi	39.	3 591	1 268
TĪRIE IENĀKUMI		53 619	59 368
Darba samaksa	40.	-16 403	-16 867
Sociālās apdrošināšanas izdevumi un solidaritātes nodoklis	40.	-3 582	-3 764
Naudas zīmju iegādes izdevumi	41.	-1 831	-1 546
Pamatlīdzekļu nolietojums un nemateriālo aktīvu amortizācija	14.	-3 802	-3 851
Pārējie bankas darbības izdevumi	42.	-7 093	-6 694
PĀRSKATA GADA PEĻŅA		20 908	26 646

Kopējās atzītās peļņas un zaudējumu pārskats

(tūkst. eiro)

Skaidrojums		2021	2020
Pārskata gada peļņa		20 908	26 646
Pārvērtēšana	23.	119 670	140 950
Uzkrātā pārvērtēšanas rezultāta realizēšana	23.	-43 287	-24 056
Finanšu aktīvu un pozīciju pārvērtēšanas rezultāta atzīšana peļņas un zaudējumu aprēķinā	23., 35.	36 618	35 237
Pārvērtēšanas konta pārmaiņas kopā	23.	113 001	152 131
KOPĀ		133 909	178 777

Latvijas Bankas valde 2022. gada 10. martā apstiprināja šos finanšu pārskatus, kas sniegti no 65. lappuses līdz 114. lappusei.

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU.

Latvijas Bankas prezidents

Mārtiņš Kazāks

Finanšu pārskatu skaidrojumi

1. Pamatdarbība

Latvijas Banka ir Latvijas Republikas centrālā banka un ECBS un Eirosistēmas dalībniece. Tā dibināta 1922. gada 19. septembrī (darbība atjaunota 1990. gadā). Latvijas Banka savā darbībā ievēro Latvijas Republikas un ES tiesību aktus, t.sk. ECB tiesību aktus atbilstoši Līgumam par Eiropas Savienības darbību un ECBS un ECB Statūtiem.

Saskaņā ar likumu "Par Latvijas Banku" Latvijas Bankas galvenais mērķis ir saglabāt cenu stabilitāti. Latvijas Bankai ir šādi pamatuzdevumi:

- līdzdarboties Eirosistēmas monetārās politikas veidošanā un īstenošanā;
- pārvaldīt ārējās rezerves un pārējos finanšu ieguldījumus;
- nodrošināt skaidrās naudas apriti Latvijā un piedalīties skaidrās naudas aprites nodrošināšanā eiro zonā;
- līdzdarboties maksājumu sistēmu raitas darbības veicināšanā;
- sagatavot un publicēt statistisko informāciju, lai nodrošinātu Latvijas Bankas uzdevumu izpildi;
- sadarboties ar ECB, pārējo ES valstu un citu valstu centrālajām bankām un citām finanšu institūcijām;
- veicināt Latvijas finanšu sistēmas stabilitāti makrolīmenī;
- darboties kā Latvijas valdības finanšu aģentam un sniegt finanšu pakalpojumus citiem tirgus dalībniekiem;
- konsultēt Latvijas Republikas Saeimu un Ministru kabinetu monetārās politikas un citos ar Latvijas Bankas uzdevumu veikšanu saistītos jautājumos;
- uzturēt un attīstīt Kredītu reģistru;
- izsniegt Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā reģistrētajām juridiskajām personām, izņemot kredītiestādes, atļaujas (licences) ārvalstu valūtas skaidrās naudas pirkšanai un pārdošanai komercdarbības veidā;
- pildīt Valsts analīzes centra un Monētu valsts analīzes centra funkcijas, nodrošinot efektīvu naudas viltojumu analīzi.

Latvijas Banka neprasa un nepieņem norādījumus no Latvijas un citu ES valstu valdībām, ES institūcijām un citām nacionālajām, ārvalstu vai starptautiskajām institūcijām un to struktūrām. Latvijas Banka ir neatkarīga savu lēmumu pieņemšanā un to praktiskajā īstenošanā. Latvijas Bankas uzraudzību veic Latvijas Republikas Saeima.

Latvijas Banka savu darbību tās uzdevumu izpildes ietvaros galvenokārt finansē no finanšu ieguldījumu pārvaldīšanas un monetārās politikas operāciju ienākumiem.

Latvijas Bankas centrālais birojs atrodas K. Valdemāra ielā 2A, Rīgā. Skaidrās naudas glabāšanu, apstrādi un apriti Latvijas Banka nodrošina, izmantojot tās Rīgas filiāli.

Atbilstoši grozījumiem likumā "Par Latvijas Banku" ar 2021. gada 1. jūniju Latvijas Banka ieviesa viena augstākā līmeņa pārvaldības modeli, izbeidzot Latvijas Bankas valdes darbību un tās darba uzdevumus pārdalot Latvijas Bankas padomes, komiteju un pārvalžu starpā. Nodrošinot efektīvāku Latvijas Bankas pārvaldību, kopš 2021. gada 1. jūnija visus nozīmīgākos lēmumus atbilstoši savai kompetencei Latvijas Bankas vārdā pieņem Latvijas Bankas padome un Latvijas Bankas prezidents.

2. Nozīmīgākie grāmatvedības principi

2.1. Finanšu pārskatu sagatavošanas pamats

Finanšu pārskati sagatavoti saskaņā ar ECB 2016. gada 3. novembra Pamatnostādni par grāmatvedības un finanšu pārskatu sniegšanas tiesisko regulējumu Eiropas Centrālo banku sistēmā (pārstrādātu versiju) (ECB/2016/34), Latvijas Bankas padomes kārtību "Latvijas Bankas finanšu grāmatvedības politika" un likuma "Par Latvijas Banku" prasībām, kas nosaka finanšu pārskatu sagatavošanu.

2.2. Novērtēšanas pamats

Zelts, līdzdalība SNB kapitālā un vērtspapīri novērtēti patiesajā vērtībā, izņemot līdz termiņa beigām turētos parāda vērtspapīrus un monetārās politikas mērķiem turētos vērtspapīrus, kas novērtēti amortizēto izmaksu vērtībā. Līdz termiņa beigām turētie vērtspapīri ir tādi vērtspapīri ar fiksētiem vai nosakāmiem maksājumiem un fiksētu termiņu, kurus Latvijas Bankai ir nolūks turēt līdz to termiņa beigām. Līdzdalība ECB kapitālā novērtēta saskaņā ar 13.1. skaidrojumā minēto kārtību.

Atvasinātie finanšu instrumenti novērtēti patiesajā vērtībā, izņemot biržā netirgotos valūtas maiņas nākotnes līgumus un valūtas mijmaiņas līgumus, kas novērtēti saskaņā ar 2.4. un 2.10. skaidrojumā aprakstītajiem principiem.

Aizdevumi kredītiestādēm, noguldījumi un tamlīdzīgas finanšu prasības un finanšu saistības bilancē uzrādīti nominālvērtībā.

Emitētās eiro banknotes un monētas uzrādītas bilancē nominālvērtībā. Latvijas Bankas emitētās lata banknotes un monētas, kuras nav apmainītas pret eiro naudas zīmēm, bilancē uzrāda kā saistības, ievērojot šo lata naudas zīmju apmaiņas iespējamību 20 gadu laikā kopš eiro ieviešanas. Eiro kolekcijas monētas, lata zelta apgrozības un lata jubilejas un piemiņas monētas nav uzrādītas bilancē, sk. arī 22.1. un 45. skaidrojumu.

Pamatlīdzekļi un nemateriālie aktīvi uzrādīti bilancē sākotnējo izmaksu vērtībā, no kuras atskaitīts attiecīgi uzkrātais nolietojums un amortizācija.

Pārējie aktīvi un saistības novērtētas saskaņā ar sākotnējo izmaksu grāmatvedības principu.

2.3. Finanšu aktīvu un finanšu saistību patiesā vērtība

Patiesā vērtība ir cena, par kādu novērtēšanas datumā iespējams pārdot finanšu aktīvu vai nodot finanšu saistības parastā darījumā starp tirgus dalībniekiem.

Finanšu instrumentu patieso vērtību Latvijas Banka nosaka, pamatojoties uz kotētajām cenām aktīvā tirgū, citiem finanšu tirgus informācijas avotiem vai diskontētajām naudas plūsmām, izņemot SNB akciju patieso vērtību, kuras noteikšanas metode ir 70% no SNB tīrajiem aktīviem (sk. arī 14.2. skaidrojumu). Diskontētās naudas plūsmas tiek aprēķinātas, pamatojoties uz naudas tirgus procentu likmēm. Patiesajā vērtībā novērtēto aktīvu, kā arī to finanšu instrumentu, kuri nav novērtēti patiesajā vērtībā, bet kuru aplēstā patiesā vērtība atšķiras no to uzskaites vērtības, sadalījums, ņemot vērā patiesās vērtības noteikšanas hierarhiju, atspoguļots 5. skaidrojumā.

2.4. Ārvalstu valūtu un zelta novērtējums

Ārvalstu valūtu novērtēšanai Latvijas Banka piemēro ECB publicētos ārvalstu valūtu kursus. Zelta cenu nosaka, pamatojoties uz kotēto zelta tirgus cenu ASV dolāros un ECB publicēto ASV dolāra kursu attiecībā pret eiro. SDR kursu nosaka, pamatojoties uz SVF publicētajiem SDR valūtu groza svariem un ECB publicētajiem attiecīgo valūtu kursiem.

Darījumi ārvalstu valūtās grāmatoti eiro pēc attiecīgās ārvalstu valūtas kursa darījuma dienā. Monetārie aktīvi un saistības ārvalstu valūtās izteikti eiro pēc attiecīgā ārvalstu valūtas kursa pārskata perioda beigās. Nemonetārie aktīvi un saistības, kas novērtēti sākotnējo vai amortizēto izmaksu vērtībā, izteikti eiro pēc attiecīgās ārvalstu valūtas kursa darījuma dienā.

Darījumus ārvalstu valūtās iekļauj kopējā attiecīgās valūtas pozīcijas aprēķinā. Biržā netirgotos valūtas maiņas nākotnes līgumus, valūtas mijmaiņas līgumus un valūtas maiņas tagadnes līgumus darījuma dienā iekļauj kopējā attiecīgās valūtas pozīcijā saskaņā ar darījuma tagadnes kursu un uzrāda bilancē eiro saskaņā ar attiecīgās ārvalstu valūtas kursu pārskata perioda beigās. Darījumu ārvalstu valūtās novērtējuma un uzskaites principi piemēroti arī zeltam.

Nozīmīgākie 2021. gada un 2020. gada beigās bilances sagatavošanā izmantotie ārvalstu valūtu kursi (valūtas vienības par 1 eiro) un zelta cena (eiro par Trojas unci) ir šādi.

(gada beigās)

	2021	2020	Pārmaiņas (%)
ASV dolārs (USD)	1.1326	1.2271	-7.7
Japānas jena (JPY)	130.38	126.49	3.1
Kanādas dolārs (CAD)	1.4393	1.5633	-7.9
Lielbritānijas sterliņu mārciņa (GBP)	0.84028	0.8990	-6.5
Zelts (XAU)	1609.483	1543.884	4.2

2.5. Reversie un citi nodrošinātie darījumi

Vērtspapīri, kas apgrūtināti par labu Latvijas Bankai vai nopirkti vērtspapīru pirkšanas ar atpārdošanu darījumos, nav uzrādīti Latvijas Bankas bilancē. Vērtspapīri, kas aizdoti, apgrūtināti par labu darījuma partnerim vai pārdoti vērtspapīru pārdošanas ar atpirkšanu darījumos, uzrādīti Latvijas Bankas bilancē kopā ar pārējiem šādos darījumos neapgrūtinātajiem vērtspapīriem. Samaksātie vai saņemtie naudas līdzekļi reversajos un nodrošinātajos darījumos uzrādīti Latvijas Bankas bilancē attiecīgi kā aizdevumi vai noguldījumi.

2.6. Pamatlīdzekļi un nemateriālie aktīvi

Pamatlīdzekļi un nemateriālie aktīvi ir ilgtermiņa ieguldījumi, kuru lietderīgās lietošanas laiks ir ilgāks par 1 gadu. Pamatlīdzekļu un nemateriālo aktīvu kapitalizācijas limits 2021. gadā bija 1000 eiro (2020. gadā – 150 eiro), izņemot nekustamā īpašuma uzlabojumu un pamatlīdzekļu daļu nomaiņas izmaksas, kurām Latvijas Bankas padome noteikusi augstāku kapitalizācijas limitu atkarībā no to nozīmīguma.

Nolietojumu un amortizāciju aprēķina noteiktajā attiecīgā pamatlīdzekļa vai nemateriālā aktīva lietderīgās lietošanas laikā pēc lineārās metodes. Ēkas un būves tiek uzskaitītas pa atsevišķiem komponentiem, un katram komponentam noteikts atšķirīgs lietderīgās lietošanas laiks.

2021. gadā pamatlīdzekļu un nemateriālo aktīvu lietderīgās lietošanas laiks netika mainīts. 2021. un 2020. gadā tas bija šāds.

	(gados)	
	2021	2020
Ēkas un to sastāvdaļas, teritorijas labiekārtošana, t.sk.	5-100	5-100
ēku būvkonstrukcijas	100	100
ēku apdare, iekārtas un inženierkomunikācijas	5-20	5-20
Transportlīdzekļi	10-15	10-15
Telpu iekārtas un inventārs	5-25	5-25
Naudas apstrādes, pārbaudes un glabāšanas iekārtas	5-15	5-15
Datortehnika un telekomunikāciju aparātūra	2-5	2-5
Pārējie pamatlīdzekļi	5-15	5-15
Nemateriālie aktīvi	1-10	1-10

2.7. Aplēšu un pieņēmumu izmantošana

Finanšu pārskatu sagatavošanā veiktas šādas svarīgākās aplēses un izdarīti šādi pieņēmumi: attiecībā uz līdz termiņa beigām turēto parāda vērtspapīru novērtēšanas politiku (sk. 2.2. skaidrojumu), pamatlīdzekļu un nemateriālo aktīvu lietderīgās lietošanas laiku (sk. 2.6. skaidrojumu), aktīvu vērtības samazināšanos (sk. 2.8. skaidrojumu), lata banknošu un monētu, kuras nav apmainītas pret eiro naudas zīmēm, apmaiņas iespējamību (sk. 2.2. skaidrojumu), kolekcijas monētu atpirkšanas iespējamību (sk. 45. skaidrojumu), uzkrājumiem tirgus riskam un kredīriskam (sk. 36. skaidrojumu), patiesās vērtības noteikšanas iedalījumu (sk. 5. skaidrojumu), SNB akciju novērtēšanas patiesajā vērtībā metodi (sk. 14.2. skaidrojumu).

2.8. Aktīvu vērtības samazināšanās

Aktīva vērtības samazināšanās notiek, ja tā uzskaites vērtība pārsniedz atgūstamo vērtību. Atklājot aktīva vērtības samazināšanās pazīmes, attiecīgajam aktīvam tiek aplēsta atgūstamā vērtība, un, ja atgūstamā vērtība ir mazāka par attiecīgā aktīva uzskaites vērtību, tiek izveidoti atbilstoši vērtības samazināšanās uzkrājumi. Šos vērtības samazināšanās uzkrājumus atzīst peļņas un zaudējumu aprēķinā, attiecīgi samazinot aktīva uzskaites vērtību.

Monetārās politikas mērķiem turētajiem vērtspapīriem aktīva vērtības samazināšanās novērtējumu veic ECB, nosakot, vai gaidāmas pārmaiņas nākotnes naudas plūsmās un vai pastāv citi faktori, kas apgrūtinātu vērtspapīra emitenta saistību izpildi. Aktīvu vērtības samazināšanās notiek, ja monetārās politikas mērķiem turēto vērtspapīru uzskaites vērtība pārsniedz atgūstamo vērtību, kas savukārt noteikta kā tagadnes vērtība aplēstajai nākotnes naudas plūsmai. ECB Padome apstiprina ECB

veiktā attiecīgo aktīvu vērtības samazināšanās novērtējuma rezultātus (sk. 36. skaidrojumu).

2.9. Finanšu instrumentu un ārvalstu valūtas un zelta pozīciju peļņas un zaudējumu atzīšana

Finanšu instrumentu un ārvalstu valūtas un zelta pozīciju peļņa un zaudējumi atzīti saskaņā ar šādiem principiem, kas noteikti ECB tiesību aktos par grāmatvedību un finanšu pārskatiem:

- a) realizētie guvumi un realizētie zaudējumi atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā;
- b) nerealizētie guvumi atzīti bilances postenī "Kapitāls un rezerves" kā pārvērtēšanas rezerve;
- c) pārskata gada beigās bilances postenī "Kapitāls un rezerves" kā pārvērtēšanas rezerve ietvertie nerealizētie zaudējumi atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā, ja tie pārsniedz iepriekš aprēķinātos attiecīgā finanšu instrumenta vai ārvalstu valūtas vai zelta pozīcijas pārvērtēšanas guvumus;
- d) nerealizētie zaudējumi, kas pārskata gada beigās atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā, nākamajos gados netiek reversēti un ieskaitīti ar attiecīgā finanšu instrumenta vai ārvalstu valūtas vai zelta pozīcijas nerealizētajiem guvumiem;
- e) nerealizētos zaudējumus, kas aprēķināti finanšu instrumentam vai ārvalstu valūtas vai zelta pozīcijai, neieskaita ar citam finanšu instrumentam vai ārvalstu valūtas vai zelta pozīcijai aprēķinātajiem nerealizētajiem guvumiem;
- f) realizētos un nerealizētos guvumus un zaudējumus aprēķina pēc finanšu instrumenta vai ārvalstu valūtas vai zelta pozīcijas vidējo izmaksu metodes;
- g) finanšu instrumenta vai ārvalstu valūtas vai zelta pozīcijas vidējās izmaksas samazina vai palielina par nerealizētajiem zaudējumiem, kas pārskata gada beigās atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā;
- h) atzīstot ienākumus no kapitāla vērtspapīriem, ienākumu atzīšanas principi tiek piemēroti ieguldījumu portfelim, bet ne individuāliem vērtspapīriem, ja ārēji pārvaldīti ieguldījumi kapitāla vērtspapīros replicē akciju indeksam piesaistītu kapitāla vērtspapīru fonda struktūru.

Dividendes no kapitāla vērtspapīriem un līdzdalības kapitālā atzītas peļņas un zaudējumu aprēķinā, iegūstot to saņemšanas tiesības.

2.10. Procentu ienākumi un izdevumi

Procentu ienākumi un izdevumi atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā saskaņā ar uzkrāšanas principu.

Procenti par vērtspapīriem ietver arī prēmiju un diskontu, ko amortizē vērtspapīra termiņa laikā pēc lineārās metodes.

Biržā netirgoto valūtas maiņas nākotnes līgumu un valūtas mijmaiņas līgumu tagadnes un nākotnes valūtas kursu starpība atzīta peļņas un zaudējumu aprēķinā kā procentu ienākumi vai izdevumi attiecīgā līguma darbības laikā.

2.11. Pārējie izdevumi un ienākumi

Banknošu un monētu iegādes izdevumi atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā banknošu un monētu iegādes brīdī.

Kolekcijas monētu pārdošanas ienākumi atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā to rašanās brīdī.

Pārējie bankas darbības izdevumi un ienākumi atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā saskaņā ar uzkrāšanas principu. Uzkrāto izdevumu un uzkrāto ienākumu summu pārskata periodam aprēķina atbilstoši pārskata periodā saņemto vai sniegto pakalpojumu apjomam. Nomas maksājumi atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā proporcionāli attiecīgā līguma darbības laikam.

3. Latvijas Bankas finansiālā stāvokļa un darbības finanšu rezultātu kopsavilkums

3.1. Finansiālais stāvoklis

Latvijas Bankas aktīvi 2021. gadā palielinājās par 2028.7 milj. eiro.

2021. gadā bilances posteņa "Monētārās politikas mērķiem turētie vērtspapīri" atlikums pieauga par 1682.3 milj. eiro, ko noteica Latvijas Bankas veiktās PĀAIP un VSAIP vērtspapīru iegādes.

2021. gadā ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperācijās kredītiestādēm izsniegto Latvijas Bankas aizdevumu apjoms samazinājās par 643.4 milj. eiro (sk. arī 10.2. skaidrojumu).

Pārējās prasības Eirosistēmā palielinājās par 191.7 milj. eiro, un to galvenokārt noteica prasību par banknošu pārdali Eirosistēmā pieaugums (sk. arī 13.4. skaidrojumu).

Banknotes apgrozībā 2021. gadā palielinājās par 393.9 milj. eiro atbilstoši eiro zonas NCB kopējā banknošu apgrozībā apjoma pieaugumam.

Saistību palielinājumu par 978.3 milj. eiro bilances postenī "Saistības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem", kā arī samazinājumu par 675.7 milj. eiro bilances postenī "Saistības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem" galvenokārt noteica līgumi par vērtspapīru pārdošanu ar atpirkšanu un noslēgtie zelta mijmaiņas līgumi, kas noslēgti, lai samazinātu valūtas riska ierobežošanas izmaksas un paaugstinātu finanšu ieguldījumu ienesīgumu.

2021. gadā par 352.9 milj. eiro palielinājās kredītiestāžu noguldījumu atlikums, kas atspoguļots bilances postenī "Saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā".

Pārrobežu maksājumu rezultātā par 513.1 milj. eiro palielinājās bilances postenī "Eirosistēmas iekšējās saistības" uzrādītās saistības pret ECB par norēķinu rezultātu TARGET2 sistēmā.

Latvijas Bankas kapitāls un rezerves pieauga par 115.3 milj. eiro, un to noteica pārvērtēšanas konta atlikuma tīrās pārmaiņas (113.0 milj. eiro) un 2021. gadā gūtā peļņa (20.9 milj. eiro). Savukārt samazinošu ietekmi radīja valsts ieņēmumos ieskaitītā 2020. gadā gūtās peļņas daļa (18.7 milj. eiro).

3.2. Darbības finanšu rezultāti

Latvijas Banka 2021. gadā guva 20.9 milj. eiro peļņu (2020. gadā – 26.6 milj. eiro).

Tirre procentu ienākumi 2021. gadā bija par 15.6 milj. eiro mazāki nekā 2020. gadā un sasniedza 124.0 milj. eiro. To galvenokārt noteica par 25.1 milj. eiro mazāki procentu ienākumi un par 9.5 milj. eiro mazāki procentu izdevumi dēļ zemākām vidējām vērtspapīru ienesīguma likmēm un valūtas riska ierobežošanas izmaksām un monetāro operāciju apjoma pieauguma un lielāku procentu maksājumu rezultātā palielinoties procentu izdevumiem par monetārās politikas operācijām.

Realizētais finanšu operāciju guvums bija 0.4 milj. eiro (2020. gadā – 44.5 milj. eiro), bet finanšu aktīvu un pozīciju pārvērtēšanas rezultāta atzīšanas peļņas un zaudējumu aprēķinā negatīvais rezultāts bija 36.6 milj. eiro (2020. gadā – 35.2 milj. eiro), un to galvenokārt noteica parāda vērtspapīru tirgus vērtības samazināšanās procentu likmju kāpuma dēļ.

2021. gadā tika izveidoti papildu uzkrājumi tirgus riskam un kredīriskam 14.0 milj. eiro apjomā (2020. gadā – 78.2 milj. eiro).

Ienākumi no kapitāla vērtspapīriem un līdzdalības kapitālā bija 14.6 milj. eiro (2020. gadā – 18.6 milj. eiro), un to samazinājumu noteica mazāki ienākumi no līdzdalības ECB kapitālā.

Saskaņā ar ECBS un ECB Statūtiem ienākumi, ko eiro zonas NCB gūst, īstenojot Eirosistēmas monetāro politiku, tiek pārdalīti eiro zonas NCB proporcionāli to daļām ECB kapitālā. Latvijas Bankas tīrais monetāro ienākumu pārdales rezultāts bija negatīvs (34.3 milj. eiro; 2020. gadā – 27.7 milj. eiro).

Citi bankas darbības ienākumi bija 3.6 milj. eiro (2020. gadā – 1.3 milj. eiro). Ienākumu pieaugumu galvenokārt noteica saistību par emitētajām lata naudas zīmēm pārvērtēšana.

Kopējais atzītais finanšu rezultāts, kas ietver arī pārvērtēšanas konta atlikuma pārmaiņas, salīdzinājumā ar 2020. gadu samazinājās par 44.9 milj. eiro un sasniedza 133.9 milj. eiro. To noteica par 40.5 milj. eiro mazāks pārvērtēšanas pozitīvā rezultāta pieaugums un par 1.4 milj. eiro lielāks peļņas un zaudējumu aprēķinā atzītais finanšu aktīvu un pozīciju pārvērtēšanas negatīvais rezultāts, savukārt pārskata gada peļņa bija par 5.7 milj. eiro mazāka nekā 2020. gadā.

Latvijas Bankas darbības finanšu rezultātus turpmāk galvenokārt ietekmēs Eirosistēmas īstenotā monetārā politika un procentu likmju un kapitāla tirgus attīstība eiro zonas un ASV finanšu tirgos, jo Latvijas Banka pakļauta procentu likmju riskam.

Covid-19 pandēmija pārskata gadā būtiski neietekmēja Latvijas Bankas pamatdarbības ienākumus un izdevumus, izņemot tīros procentu ienākumus, kas saistīti ar monetārās politikas operāciju īstenošanu. Valstī noteiktie ierobežojumi pandēmijas izplatības mazināšanai pārskata gadā būtiski neietekmēja Latvijas Bankas uzdevumu izpildi.

4. Finanšu ieguldījumu politika

Ieguldījumu pārvaldīšana tiek veikta saskaņā ar Latvijas Bankas padomes noteiktajiem pamatprincipiem, kas ietver ieguldījumu vērtības saglabāšanu, to likviditātes nodrošināšanu un ienākumu gūšanu pieļaujamā riska ietvaros un vidējā termiņā, nenonākot pretrunā ar Eirosistēmas īstenoto monetāro politiku.

Ieguldījumi ietver bilances posteņos "Zelts un zeltā izteiktās prasības", "Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem", "Prasības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem", "Prasības eiro

pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem", "Pārējās prasības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm" un "Pārējie vērtspapīri" uzrādītos aktīvus, kā arī uzkrātos ienākumus par parāda vērtspapīriem, kas uzrādīti pārējo aktīvu postenī "Uzkrātie procenti par pārējiem vērtspapīriem", un atvasinātos finanšu instrumentus un valūtas maiņas tagadnes līgumus, kuru uzskaites vērtība uzrādīta bilancē attiecīgajos pārējo aktīvu vai pārējo saistību posteņos.

Ieguldījumi tiek pārvaldīti, pēc ieguldījumu stratēģijas un līdzekļu avota tos grupējot dažādos ieguldījumu portfeļos. Piesaistīto ieguldījumu portfelis ietver ieguldījumu daļu, kam atbilst Latvijas Bankas saistības ārvalstu valūtā pret valdību jeb valdības noguldījumi. Ieguldījumi, kas nav iekļauti piesaistīto ieguldījumu portfelī, ietverti 1–10 gadu fiksēta ienākuma vērtspapīru portfeļos, ar nekustamo īpašumu nodrošinātu vērtspapīru portfeļos, attīstīto tirgu kapitāla vērtspapīru portfelī, attīstības tirgu kapitāla vērtspapīru portfelī, ilgtermiņa fiksēta ienākuma vērtspapīru portfelī, attīstības tirgu fiksētā ienākuma vērtspapīru portfelī, Latvijas valdības vērtspapīru portfelī un zelta portfelī. Attīstīto tirgu kapitāla vērtspapīru portfelī, vienu no 1–10 gadu fiksēta ienākuma vērtspapīru portfeļiem un ar nekustamo īpašumu nodrošinātu vērtspapīru portfeļus pārvalda ārējie pārvaldītāji.

1–10 gadu fiksēta ienākuma vērtspapīru portfeļiem, ar nekustamo īpašumu nodrošinātu vērtspapīru portfeļiem, piesaistīto ieguldījumu portfelim, attīstīto tirgu kapitāla vērtspapīru portfelim, attīstības tirgu fiksētā ienākuma vērtspapīru portfelim un attīstības tirgu kapitāla vērtspapīru portfelim noteikti neitrālā portfeļa parametri, kas raksturo attiecīgā ieguldījumu portfeļa finanšu risku pieņemamo lielumu (līmeni) un gaidāmo ienesīgumu.

Ieguldījumu sadalījums pēc ieguldījumu portfeļa veida 2021. gada un 2020. gada beigās bija šāds.

	Portfeļa uzskaites vērtība (tūkst. eiro)		Īpatsvars (%)	
	2021	2020	2021	2020
1–10 gadu fiksēta ienākuma vērtspapīru portfelī	3 209 547	3 445 980	47.9	58.2
Ar nekustamo īpašumu nodrošinātu vērtspapīru portfelī	1 186 537	1 211 775	17.7	20.5
Attīstīto tirgu kapitāla vērtspapīru portfelis	793 702	573 316	11.8	9.7
Piesaistīto ieguldījumu portfelis	544 413	143 350	8.1	2.4
Zelta portfelis	344 166	330 139	5.1	5.6
Attīstības tirgu fiksētā ienākuma vērtspapīru portfelis	325 212	–	4.9	–
Ilgtermiņa fiksēta ienākuma vērtspapīru portfelis	168 246	168 173	2.5	2.8
Attīstības tirgu kapitāla vērtspapīru portfelis	94 391	–	1.4	–
Latvijas valdības vērtspapīru portfelis	39 167	47 025	0.6	0.8
Kopā	6 705 381	5 919 758	100.0	100.0

1–10 gadu fiksēta ienākuma vērtspapīru portfeļu neitrālo portfeli veido Apvienotās Karalistes un eiro zonas valstu valdības 1–10 gadu vērtspapīru svērtais indekss un ASV un Kanādas valdības 1–3 gadu vērtspapīru svērtais indekss.

Ar nekustamo īpašumu nodrošinātu vērtspapīru portfeļu neitrālo portfeli veido ASV emitēto un ar nekustamo īpašumu nodrošinātu vērtspapīru indekss.

Attīstīto tirgu kapitāla vērtspapīru portfeļa neitrālo portfeli veido pasaules attīstīto valstu emitentu akciju indekss.

Piesaistīto ieguldījumu portfeļa neitrālo portfeli veido atbilstoši attiecīgo saistību parametriem.

Zelta portfeli veido Latvijas Bankas zelta krājumi un ar tiem saistītie finanšu instrumenti.

2021. gadā tika izveidots attīstības tirgu fiksētā ienākuma vērtspapīru portfelis. Attīstības tirgu fiksētā ienākuma vērtspapīru portfeļa neitrālo portfeli veido starptautisko kredītreitingu aģentūru noteiktajai investīciju klasei atbilstošu attīstības valstu valsts sektora emitentu indekss.

Ilgtermiņa fiksēta ienākuma vērtspapīru portfeli veido eiro zonas valstu valdības vērtspapīri, kuri denominēti eiro un kuru atlikušais termiņš to iegādes brīdī bija 10 gadu.

2021. gadā tika izveidots attīstības tirgu kapitāla vērtspapīru portfelis. Attīstības tirgu kapitāla vērtspapīru portfeļa neitrālo portfeli veido attīstības valstu emitentu akciju indekss.

Latvijas valdības vērtspapīru portfeli veido eiro denominēti Latvijas valdības vērtspapīri, kuru atlikušais termiņš to iegādes brīdī bija 5–10 gadu.

Latvijas Bankas ieguldījumu portfeļu, izņemot piesaistīto ieguldījumu portfeli, attīstīto tirgu kapitāla vērtspapīru portfeli, attīstības tirgu kapitāla vērtspapīru portfeli un zelta portfeli, neitrālā portfeļa valūta ir eiro, ierobežojot valūtas risku. Piesaistīto ieguldījumu portfeļa neitrālā portfeļa valūtas struktūru veido atbilstoši attiecīgo saistību valūtai.

Finanšu risku pārvaldīšanā izmantoto galveno metožu izklāsts sniegts 25.1. skaidrojumā.

Bilances skaidrojumi

5. Patiesās vērtības novērtējums

Latvijas Bankas aktīvu patiesā vērtība noteikta, ievērojot šādu hierarhiju (sk. arī 2.3. skaidrojumu):

- kotēta tirgus cena. Patieso vērtību nosaka, pamatojoties uz aktīvā tirgū kotētu identiska finanšu instrumenta cenu;
- tirgū novērojami dati. Patieso vērtību nosaka, pamatojoties uz aktīvā tirgū kotētu līdzīga finanšu instrumenta cenu, neaktīvā tirgū kotētu identiska vai līdzīga finanšu instrumenta cenu vai ar modeli, kura datu avots ir tirgū novērojami dati;
- tirgū nenovērojami dati. Patieso vērtību nosaka ar modeli, kurā tirgū nenovērojamu datu izmantojums ir nozīmīgs.

2021. gada un 2020. gada beigās Latvijas Bankas patiesajā vērtībā novērtētie aktīvi galvenokārt novērtēti, izmantojot aktīvā tirgū kotētu tirgus cenu.

2021. gada un 2020. gada beigās līdzdalība SNB kapitālā novērtēta, izmantojot tirgū nenovērojamus datus. Novērtējums veikts, izmantojot 70% tīro aktīvu vērtības metodi (sk. arī 14.2. skaidrojumu).

Patiesajā vērtībā novērtēto finanšu instrumentu un zelta un to finanšu instrumentu, kuru patiesā vērtība atšķiras no to uzskaites vērtības, iedalījums pēc patiesās vērtības noteikšanas hierarhijas 2021. gada un 2020. gada beigās bija šāds.

(tūkst. eiro)

	Uzskaites vērtība	Patiesā vērtība			Patiesā vērtība kopā	Patiesās un uzskaites vērtības starpība
		Kotēta tirgus cena	Tirgū novērojami dati	Tirgū nenovē- rojami dati		
2020. gada 31. decembrī						
Zelts	330 139	330 139	-	-	330 139	-
Vērtspapīri ieguldījumu portfeļos	5 362 253	4 842 019	541 405	-	5 383 424	21 171
Biržā netirgotie valūtas maiņas līgumi	25 613	-	25 063	-	25 063	-550
Procentu likmju mijmaiņas līgumi	1	1	-	-	1	-
Monetārās politikas mērķiem turētie vērtspapīri	10 082 251	10 897 433	-	-	10 897 433	815 182
Līdzdalība Starptautisko norēķinu bankas kapitālā	35 960	-	-	35 960	35 960	-
Kopā	15 836 217	16 069 592	566 468	35 960	16 672 020	835 803
2021. gada 31. decembrī						
Zelts	344 166	344 166	-	-	344 166	-
Vērtspapīri ieguldījumu portfeļos	5 741 342	5 014 198	741 456	-	5 755 654	14 312
Biržā netirgotie valūtas maiņas līgumi	-5 850	-	-6 314	-	-6 314	-464
Procentu likmju mijmaiņas līgumi	1	1	-	-	1	-
Monetārās politikas mērķiem turētie vērtspapīri	11 761 724	12 096 792	-	-	12 096 792	335 068
Līdzdalība Starptautisko norēķinu bankas kapitālā	37 309	-	-	37 309	37 309	-
Kopā	17 878 692	17 455 157	735 142	37 309	18 227 608	348 916

Šajā skaidrojumā ietvertie vērtspapīri, t.sk. uzkrātie procenti par šiem vērtspapīriem, uzrādīti bilances posteņos "Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem", "Prasības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem", "Prasības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem", "Eiro zonas valstu rezidentu vērtspapīri eiro", "Pārējie aktīvi" un "Pārējās saistības".

Biržā netirgoto valūtas maiņas līgumu uzskaites vērtība uzrādīta bilances posteņos "Pārējie aktīvi" vai "Pārējās saistības", savukārt šajā skaidrojumā ietverta kopējā tīrā uzskaites vērtība.

Pārskata gada pēdējās tirgus dienas vidējās tirgus cenas noteiktas, izmantojot elektronisko informācijas sistēmu *Bloomberg* un *Refinitiv* infor-

māciju (kotēta tirgus cena, ja attiecīgā finanšu instrumenta tirgus ir aktīvs; tirgū novērojami dati, ja tirgus ir neaktīvs). Ja minētā kotētā tirgus cena kādam finanšu instrumentam šajās elektroniskajās informācijas sistēmās nav pieejama un finanšu instrumenta tirgus ir neaktīvs, finanšu instrumenta novērtēšanai izmantota tirgus dalībnieka sniegtā cena vai diskontēta naudas plūsma (tirgū novērojami dati).

6. Zelts un zeltā izteiktās prasības

	Trojas unces	Tūkst. eiro
2019. gada 31. decembrī	213 457	289 043
2020. gadā		
Zelta tirgus vērtības pieaugums	x	40 511
Tīrās pārmaiņas zelta mijmaiņas darījumu rezultātā	379	585
2020. gada 31. decembrī	213 836	330 139
2021. gadā		
Zelta tirgus vērtības pieaugums	x	14 027
2021. gada 31. decembrī	213 836	344 166

Zelta pārvērtēšanas rezultāts uzrādīts bilances postenī "Kapitāls un rezerves" kā pārvērtēšanas rezerve.

Lai ierobežotu zelta uzturēšanas izmaksas un nodrošinātu zelta ieguldījumu atdevi, 2021. gada beigās viss zelts 344 166 tūkst. eiro vērtībā (2020. gada beigās – 330 139 tūkst. eiro) bija iesaistīts zelta mijmaiņas darījumos (sk. arī 21. un 43. skaidrojumu). Zelta mijmaiņas darījumus uzskaita kā līgumus par finanšu instrumentu pārdošanu ar atpirkšanu.

2021. gada un 2020. gada beigās Latvijas Bankai nebija zeltā izteiktu prasību.

7. Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem

7.1. Prasības pret Starptautisko Valūtas fondu

Atbilstoši likumam "Par Latvijas Republikas iestāšanos Starptautiskajā valūtas fondā" Latvijas Banka pilda SVF depozitārija funkcijas un bez atlīdzības apkalpo SVF kontus, kuros uzskaitīti SVF turējumi dalībvalsts nacionālajā valūtā. SVF turējumi eiro ietver Latvijas valdības parādzīmi, kontu Nr. 1, kas tiek izmantots finanšu darījumu veikšanai ar SVF, un kontu Nr. 2, kas tiek izmantots SVF administratīvo izmaksu segšanai un maksājumu saņemšanai.

Latvijas prasības pret SVF ietver SDR un Latvijas kvotu SVF. SDR ir SVF izveidoti starptautiskie rezervju aktīvi, kas tiek izmantoti darījumos starp SVF un tā dalībvalstīm. Kvota SVF atspoguļo attiecīgās valsts dalības apjomu SVF. Latvijas kvota SVF nodrošināta ar tam izsniegto Latvijas valdības parādzīmi un izteikta SDR.

Latvijas saistības pret SVF veido SVF turējumi eiro un SVF asignējumi.

2021. gada beigās Latvijas Bankas bilancē uzrādītās prasības pret SVF veido SDR noguldījums 542 959 tūkst. eiro apjomā (2020. gada beigās –

142 411 tūkst. eiro), bet saistības pret SVF veido SVF rīcībā esošie resursi 1436 tūkst. eiro apjomā (2020. gada beigās – 983 tūkst. eiro), kas izvietoti SVF kontā Nr. 1 un Nr. 2 (sk. arī 19. skaidrojumu). 2021. gadā SVF dalībvalstīm piešķīra papildu SDR asignējumu 456 mljrd. SDR apjomā, nodrošinot papildu likviditāti globālajai tautsaimniecībai, t.sk. Latvija saņēma 318 milj. SDR.

Latvijas tīrās prasības pret SVF 2021. gada un 2020. gada beigās bija šādas.
(tūkst. eiro) (tūkst. SDR)

	2021	2020	2021	2020
Latvijas kvota Starptautiskajā Valūtas fondā	410 690	391 649	332 300	332 300
Starptautiskā Valūtas fonda turējumi eiro	-410 621	-391 588	-332 244	-332 249
Latvijas valdības parādzīme	-409 185	-390 605	-331 082	-331 414
Konts Nr. 1	-1 027	-979	-831	-831
Konts Nr. 2	-409	-4	-331	-4
Rezerves pozīcija Starptautiskajā Valūtas fondā	478	65	387	55
SDR	542 959	142 411	439 323	120 830
Vispārējais asignējums	-509 799	-110 786	-412 493	-93 998
Speciālais asignējums	-33 152	-31 615	-26 824	-26 824
Latvijas tīrās prasības pret Starptautisko Valūtas fondu	486	75	393	63

Rezerves pozīcija SVF ir Latvijas kvotas SVF un SVF turējumu eiro starpība, neietverot konta Nr. 2 atlikumu.

7.2. Atlikumi kredītiestādēs un ieguldījumi vērtspapīros, ārējie aizdevumi un citi ārējie aktīvi

(tūkst. eiro)

	2021	2020
Vērtspapīri	3 881 610	3 783 432
Pieprasījuma noguldījumi	70 594	44 920
Ārvalstu valūta kasē	18	17
Kopā	3 952 222	3 828 369

8. Prasības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem

(tūkst. eiro)

	2021	2020
Vērtspapīri	527 531	332 969
Pieprasījuma noguldījumi	897	737
Kopā	528 428	333 706

9. Prasības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem

(tūkst. eiro)

	2021	2020
Vērtspapīri	167 048	105 509
Pieprasījuma noguldījumi	7 033	13 634
Kopā	174 081	119 143

10. Euro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā izsniegtie aizdevumi eiro

Eirosistēmas aizdevumu monetārās politikas operāciju ietvaros kopapjoms 2021. gada beigās sasniedza 2 201 882 milj. eiro (2020. gada beigās – 1 793 194 milj. eiro), t.sk. Latvijas Bankas izsniegto aizdevumu atlikums bija 616.6 milj. eiro (2020. gada beigās – 1260.0 milj. eiro). Saskaņā ar ECBS un ECB Statūtiem ar monetārās politikas īstenošanu saistītie ienākumi un riski, tiem īstenojoties, tiek sadalīti starp eiro zonas NCB proporcionāli to daļām ECB kapitālā. Zaudējumi no Eurosistēmas aizdevumiem monetārās politikas operāciju ietvaros var rasties tikai tad, ja darījuma partneris neizpilda saistības un darījuma partnera sniegtā nodrošinājuma atsavināšanas rezultātā atgūtie līdzekļi nav pietiekami (sk. arī 25.1.2. skaidrojumu).

10.1. Galvenās refinansēšanas operācijas

Galvenās refinansēšanas operācijas ir atklātā tirgus operācijas, kuras tiek veiktas likviditāti palielinošo reverso darījumu veidā. Šādas operācijas veic katru nedēļu standartizolēs, un to termiņš ir 1 nedēļa. Šīm operācijām ir svarīga nozīme, lai ietekmētu procentu likmju virzību, pārvaldītu likviditāti tirgū un paustu monetārās politikas nostāju. Latvijas Banka 2021. gada un 2020. gada beigās nebija izsniegusi aizdevumus galveno refinansēšanas operāciju ietvaros.

10.2. Ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas

Ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas ir atklātā tirgus operācijas, kuras tiek veiktas reverso darījumu veidā ar mērķi nodrošināt kredītiestādēm ilgāka termiņa papildu finansējumu. Šādas operācijas veic katru mēnesi standartizolēs, un to termiņš ir no 3 līdz 48 mēnešiem. Papildus tām saskaņā ar ECB Padomes lēmumu 2014. gadā tika uzsāktas ITRMO. Tās ir likviditāti nodrošinošās reversās operācijas, kas ar izdevīgiem nosacījumiem nodrošina kredītiestādēm ilgāka termiņa likviditāti, stimulējot tās kreditēt reālo tautsaimniecību un mazināt kredītu nosacījumu stingrību aizdevumiem privātpersonām. 2016. gadā ECB Padome nolēma uzsākt jaunu četru ITRMO kopumu (ITRMO II) ar termiņu četri gadi un ar iespēju veikt pirmstermiņa atmaksu pēc diviem gadiem. 2021. gadā šīs operācijas beidzās. Papildus minētajam 2019. gadā ECB Padome nolēma uzsākt jaunu septiņu ITRMO kopumu (ITRMO III) ar termiņu trīs gadi un ar iespēju veikt pirmstermiņa atmaksu pēc diviem gadiem un kopš 2021. gada septembra – pēc gada. 2020. gadā ECB Padome nolēma 2021. gadā rīkot papildus trīs ITRMO III ar termiņu trīs gadi un ar iespēju veikt pirmstermiņa atmaksu. Sākotnēji ITRMO III operācijās zemākā piemērotā procentu likme varēja būt noguldījumu iespējas vidējās procentu likmes apmērā, bet, reaģējot uz Covid-19 pandēmijas ietekmi, 2020. gadā ECB Padome nolēma samazināt šo likmi, nosakot, ka laikā no 2020. gada 24. jūnija līdz 2022. gada 23. jūnijam tā var būt par 50 bāzes punktiem zemāka nekā noguldījumu iespējas vidējā procentu likme, bet ne zemāka kā -1%. 2020. gada aprīlī ECB Padome

nolēma papildus uzsākt jaunu septiņu ilgāka termiņa refinansēšanas operāciju kopumu (beigu termiņš – 2021. gada trešais ceturksnis) – pandēmijas ārkārtas ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas (PĀITRO), lai nodrošinātu turpmāku likviditāti, beidzoties ilgāka termiņa refinansēšanas operācijām, kas bija uzsāktas pēc 2020. gada marta. 2021. gadā Latvijas Banka izsniedza aizdevumus Latvijas kredītiestādēm ITRMO III izsolē 101 600 tūkst. eiro apmērā un saņēma kredītiestādēm izsniegto aizdevumu atmaksu 745 000 tūkst. eiro apmērā. Latvijas Bankas veikto ITRMO atlikums 2021. gada beigās bija 616 600 tūkst. eiro (beigu termiņš – 2023. un 2024. gadā; 2020. gada beigās – 1 260 000 tūkst. eiro).

11. Pārējās prasības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm

Pārējās prasības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm galvenokārt ietver Latvijas Bankas eiro zonas valstu kredītiestādēs eiro veiktos pieprasījuma noguldījumus (2021. gada beigās – 4255 tūkst. eiro; 2020. gada beigās – 120 tūkst. eiro).

12. Euro zonas valstu rezidentu vērtspapīri eiro

Eirosistēmas monetārās politikas mērķiem turēto vērtspapīru kopapjoms 2021. gada beigās bija 4 713 403.5 milj. eiro (2020. gada beigās – 3 694 641.8 milj. eiro), no tiem Latvijas Bankas turējumā bija 11 691.7 milj. eiro (2020. gada beigās – 10 008.5 milj. eiro). Saskaņā ar ECBS un ECB Statūtiem ienākumi, kā arī zaudējumi, tiem īstenojoties, tiek sadalīti starp eiro zonas NCB proporcionāli to daļām ECB kapitālā, izņemot riskus saistībā ar VSAIP un PĀAIP ietvaros Latvijas Bankas un citu eiro zonas NCB veiktajām valdības vērtspapīru iegādēm. No Eurosistēmas monetārās politikas mērķiem turēto vērtspapīru kopapjoma 2021. gada beigās VSAIP ietvaros eiro zonas NCB iegādāto valdības vērtspapīru apjoms bija 1989 mljrd. eiro (2020. gada beigās – 1872 mljrd. eiro), no tiem Latvijas Bankas turējumā bija Latvijas valdības vērtspapīri 2307 milj. eiro (2020. gada beigās – 1848 milj. eiro) apjomā. 2021. gada beigās PĀAIP ietvaros eiro zonas NCB iegādāto valdības vērtspapīru apjoms bija 1244 mljrd. eiro (2020. gada beigās – 586 mljrd. eiro), no tiem Latvijas Bankas turējumā esošo Latvijas valdības vērtspapīru apjoms bija 1242 milj. eiro.

2021. gadā Eurosistēmas ietvaros turpinājās vērtspapīru iegāde aktīvu iegādes programmas ietvaros ar mēneša neto iegādes apjomu 20 mljrd. eiro. ECB Padome paredz, ka iegādes tiks veiktas tik ilgi, kamēr tas būs nepieciešams, lai nostiprinātu monetārās politikas procentu likmju stimulējošo ietekmi, un tiks pārtrauktas neilgi pirms tam, kad ECB sāks paaugstināt galvenās ECB procentu likmes. Reaģējot uz Covid-19 pandēmiju un ar to saistītajiem iespējamiem riskiem monetārās politikas transmisijas mehānismam un eiro zonas tautsaimniecības perspektīvai, 2020. gada martā ECB Padome uzsāka jaunu aktīvu iegādes programmu – PĀAIP –, kuras neto aktīvu iegādes turpināsies līdz 2022. gada martam vai tik ilgi, līdz Covid-19 pandēmijas radītā krīze būs pārvarēta.

(tūkst. eiro)

	2021	2020
Monetārās politikas mērķiem turētie vērtspapīri	11 690 783	10 008 456
Latvijas valdības vērtspapīri	3 548 199	2 596 791
VSAIP valdības vērtspapīri	2 306 559	1 848 233
PĀAIP valdības vērtspapīri	1 241 640	748 558
Starptautisko institūciju parāda vērtspapīri	8 142 584	7 411 665
VSAIP starptautisko institūciju parāda vērtspapīri	6 564 407	6 469 341
PĀAIP starptautisko institūciju parāda vērtspapīri	1 578 177	942 324
Pārējie vērtspapīri	1 149 213	1 120 984
Līdz termiņa beigām neturētie vērtspapīri	980 967	952 811
Līdz termiņa beigām turētie parāda vērtspapīri	168 246	168 173
Kopā	12 839 996	11 129 440

13. Eirosistēmas iekšējās prasības/saistības (–)

(tūkst. eiro)

	Skaidrojumums	2021	2020
Līdzdalība Eiropas Centrālās bankas kapitālā	13.1.	116 472	114 095
Prasības par Eiropas Centrālajai bankai nodotajām ārējām rezervēm	13.2.	157 202	157 202
Prasības par banknošu pārdali Eirosistēmā	13.4.	5 593 565	5 397 767
Citas prasības Eirosistēmā	13.5.	769	4 910
Eirosistēmas iekšējās prasības kopā		5 868 008	5 673 974
Saistības par TARGET2 sistēmas norēķiniem un nacionālo centrālo banku korespondentkontiem (neto)	13.3.	–5 322 638	–4 809 553
Pārējās saistības Eirosistēmā	13.5.	–34 342	–28 060
Eirosistēmas iekšējās saistības kopā		–5 356 980	–4 837 613
Eirosistēmas tīrās iekšējās prasības kopā		511 028	836 361

13.1. Līdzdalība Eiropas Centrālās bankas kapitālā

Līdz ar Latvijas pievienošanos ES Latvijas Banka kļuva par ECB kapitāla daļu turētāju. Latvijas Bankas ECB kapitāla atslēga aprēķināta atbilstoši ECBS un ECB Statūtiem, pamatojoties uz Latvijas iedzīvotāju skaita un iekšzemes kopprodukta īpatsvaru ES. NCB kapitāla atslēgas koriģē reizi piecos gados vai agrāk, ja mainās to ES NCB skaits, kuras veic ieguldījumus ECB kapitālā. Pēdējo reizi ECB kapitāla atslēgas korekcijas veiktas 2020. gadā pēc Apvienotās Karalistes izstāšanās no ES un attiecīgi Anglijas Bankas izstāšanās no ECBS. Anglijas Bankas ECB kapitāla atslēga (14.3374%) tika sadalīta starp pārējām NCB, tādējādi Latvijas Bankas ECB kapitāla atslēga palielinājās no 0.2731% līdz 0.3169%, kas atbilst 34 304 tūkst. eiro.

ECBS un ECB Statūti nosaka, ka eiro zonas NCB pilnā apjomā apmaksā tās parakstīto daļu ECB kapitālā, kā arī iemaksā ECB rezerves kapitālā, uzkrājumos, kas pielīdzināmi rezervēm, un finanšu instrumentu pārvērtēšanas kontā, šos maksājumus veicot proporcionāli savai daļai ECB kapitālā. Pēc Anglijas Bankas izstāšanās no ECBS kopējais ECB apmaksājamais kapitāla apjoms pieauga par 1221 milj. eiro, jo eiro zonas NCB (parakstīto kapitālu apmaksā pilnā apjomā) procentuālā daļa ECB parakstītajā kapitālā palielinājās un attiecīgi ārpus eiro zonas esošo NCB (apmaksā tikai 3.75% no parakstītā kapitāla) procentuālā daļa ECB parakstītajā kapitālā samazinājās. ECB Padome nolēma, ka eiro zonas NCB pilnībā apmaksās savu parakstīto kapitālu, kas palielinājās, divos maksājumos – attiecīgi 2021. gada un 2022. gada beigās.

2021. gadā Latvijas Banka veica pirmo no diviem maksājumiem 2377 tūkst. eiro apjomā. Gada beigās Latvijas Bankas līdzdalību ECB kapitālā veidoja apmaksātā daļa ECB kapitālā 31 927 tūkst. eiro apjomā, iemaksas finanšu instrumentu pārvērtēšanas kontā 42 752 tūkst. eiro apjomā un ECB nodoto ārējo rezervju tirgus vērtības un atbilstošo eiro denominēto prasību pret ECB vērtības starpība 41 793 tūkst. eiro apjomā (sk. arī 13.2. skaidrojumu).

ECB kapitāla daļas netiek tirgotas publiskā vērtspapīru tirgū, un Latvijas Bankas līdzdalības ECB kapitālā apjomu iespējams palielināt vai samazināt vienīgi šajā skaidrojumā minētajos gadījumos.

(tūkst. eiro)

	2021	2020
Eiropas Centrālās bankas kopējais parakstītā kapitāla apjoms	10 825 007	10 825 007
Latvijas Bankas parakstītā daļa Eiropas Centrālās bankas kapitālā	34 304	34 304
Latvijas Bankas apmaksātā daļa Eiropas Centrālās bankas kapitālā	31 927	29 550
Latvijas Bankas procentuālā daļa Eiropas Centrālās bankas kapitālā (kapitāla atslēga; %)	0.3169	0.3169

13.2. Prasības par Eiropas Centrālajai bankai nodotajām ārējām rezervēm

Saskaņā ar ECBS un ECB Statūtiem eiro zonas NCB nodod ECB pārvaldīšanā noteiktu ārējo rezervju apjomu. Nododamo ārējo rezervju apjomu nosaka atbilstoši katras eiro zonas NCB ECB kapitāla atslēgai. Par ECB nodotajām ārējām rezervēm Latvijas Banka saņēma eiro denominētu prasību pret ECB proporcionāli pārējo eiro zonas NCB attiecīgo prasību vērtībai. 2021. gada un 2020. gada beigās šī prasība bija 157 202 tūkst. eiro. ECB nodoto ārējo rezervju tirgus vērtības un atbilstošās eiro denominētās prasības vērtības starpība 41 793 tūkst. eiro apjomā uzrādīta kā līdzdalība ECB kapitālā (sk. arī 13.1. skaidrojumu). Prasībām par ECB nodotajām ārējām rezervēm piemēro ECB galveno refinansēšanas operāciju procentu likmi (sk. arī 33. skaidrojumu).

13.3. Prasības/saistības par TARGET2 sistēmas norēķiniem un nacionālo centrālo banku korespondentkontiem (neto)

TARGET2 sistēma ir reālā laika bruto norēķinu sistēma liela apjoma maksājumiem eiro. Prasības un saistības par TARGET2 sistēmas norēķiniem veidojas pārrobežu maksājumu rezultātā, par kuriem norēķini tiek veikti

ar NCB naudas līdzekļiem. Minēto norēķinu rezultātā veidojas divpusējas prasības un saistības NCB TARGET2 sistēmas kontos. Katru dienu tiek aprēķinātas šo divpusējo atlikumu neto pozīcijas, kas tiek attiecinātas uz ECB, katrai NCB veidojoties vienai neto pozīcijai attiecībā pret ECB. Tā tiek uzrādīta NCB bilancē kā tīrās prasības vai tīrās saistības par TARGET2 sistēmas norēķiniem.

2021. gadā kredītiestāžu un Latvijas Bankas veikto pārrobežu maksājumu rezultātā palielinājās saistības par TARGET2 sistēmas norēķiniem un NCB korespondentkontiem (neto).

Minētajām prasībām vai saistībām piemēro ECB galveno refinansēšanas operāciju procentu likmi.

13.4. Prasības par banknošu pārdali Eirosistēmā

Ievērojot to, ka eiro banknotes emitē eiro zonas NCB un ECB, tās savā bilancē uzrāda noteiktu daļu no kopējā Eirosistēmas emitēto eiro banknošu apjoma. Ņemot vērā, ka Latvijas Bankai piešķirtā daļa no kopējā emitēto eiro banknošu apjoma ir lielāka nekā Latvijas Bankas faktiski emitēto eiro banknošu tīrais apjoms (sk. 15. skaidrojumu), banknošu apgrozībā korekcijas rezultātā rodas attiecīgas prasības pret ECB par banknošu pārdali Eirosistēmā, kas uzrādītas bilances postenī "Pārējās prasības Eirosistēmā".

13.5. Citas prasības/saistības Eirosistēmā

Citas prasības/saistības Eirosistēmā ietver prasības par ECB starpperioda peļņas sadali un citas prasības un saistības pret ECB par tīro monetāro ienākumu pārdales rezultātu.

Latvijas Bankas maksājamie monetārie ienākumi 2021. gadā bija lielāki par tās saņemamiem monetārajiem ienākumiem. Tas radīja saistības pret ECB par tīro monetāro ienākumu pārdales rezultātu, kas 2021. gada beigās bija 34 342 tūkst. eiro (2020. gada beigās – 28 060 tūkst. eiro; sk. arī 38. skaidrojumu).

Prasības par ECB starpperioda peļņas sadali 584 tūkst. eiro apjomā noteiktas atbilstoši Latvijas Bankas procentuālajai daļai ECB kapitālā (2020. gada beigās – 4910 tūkst. eiro; sk. arī 37. skaidrojumu).

14. Pārējie aktīvi

(tūkst. eiro)

	Skaid- rojums	2021	2020
Uzkrātie procenti par monetārās politikas mērķiem turētajiem vērtspapīriem		70 941	73 795
Līdzdalība Starptautisko norēķinu bankas kapitālā	14.2.	37 309	35 960
Prasības par zibmaksājumu servisa izmantošanas nodrošinājumu	17.	37 022	26 306
Pamatlīdzekļi	14.1.	30 825	33 590
Uzkrātie procenti par pārējiem vērtspapīriem		15 111	18 196
Atvasinātie biržā netirgotie līgumi un valūtas maiņas tagadnes līgumi	24.	7 203	34 169
Nemateriālie aktīvi	14.1.	2 039	2 160
Pārējie uzkrātie ienākumi		1 634	2 660
Nākamo periodu izdevumi		1 070	1 030
Citi pārējie aktīvi		560	574
Kopā		203 714	228 440

14.1. Pamatlīdzekļi un nemateriālie aktīvi

(tūkst. eiro)

	Ēkas, teritorijas labiekār- tošana un zeme	Telpu iekārtas un inventārs	Dator- tehnika, telekomu- nikāciju aparātūra	Naudas apstrādes, pārbaudes un glabāša- nas iekārtas	Pārējie pamat- līdzekļi	Kopā pamat- līdzekļi	Nema- teriālie aktīvi
2019. gada 31. decembrī							
Sākotnējo izmaksu vērtība	58 298	6 231	4 767	5 333	9 830	84 459	8 110
Uzkrātais nolietojums/amortizācija	-30 581	-4 246	-3 778	-3 031	-7 504	-49 140	-5 847
Atlikusī vērtība	27 717	1 985	989	2 302	2 326	35 319	2 263
2020. gadā							
Pieaugums	346	48	430	673	165	1 662	457
Pārklasifikācija	-1	-6	6	-	-24	-25	25
Atsavinātie un norakstītie aktīvi	-	-146	-154	-86	-1 483	-1 869	-
Izmaksu tīrās pārmaiņas	345	-104	282	587	-1 342	-232	482
Nolietojums/amortizācija	-1 917	-252	-444	-251	-427	-3 291	-560
Pārklasifikācija	1	6	-6	-	24	25	-25
Atsavināto un norakstīto aktīvu uzkrātais nolietojums/amortizācija	-	144	153	86	1 386	1 769	-
Uzkrātā nolietojuma/amortizācijas tīrās pārmaiņas	-1 916	-102	-297	-165	983	-1 497	-585
2020. gada 31. decembrī							
Sākotnējo izmaksu vērtība	58 643	6 127	5 049	5 920	8 488	84 227	8 592
Uzkrātais nolietojums/amortizācija	-32 497	-4 348	-4 075	-3 196	-6 521	-50 637	-6 432
Atlikusī vērtība	26 146	1 779	974	2 724	1 967	33 590	2 160
2021. gadā							
Pieaugums	174	-	171	38	215	598	432
Pārklasifikācija	-	-	-	-	-145	-145	145
Atsavinātie un norakstītie aktīvi	-	-72	-240	-665	-421	-1 398	-34
Izmaksu tīrās pārmaiņas	174	-72	-69	-627	-351	-945	543
Nolietojums/amortizācija	-1 952	-234	-398	-279	-420	-3 283	-519
Pārklasifikācija	-	-	-	-	145	145	-145
Atsavināto un norakstīto aktīvu uzkrātais nolietojums/amortizācija	-	72	240	662	344	1 318	-
Uzkrātā nolietojuma/amortizācijas tīrās pārmaiņas	-1 952	-162	-158	383	69	-1 820	-664
2021. gada 31. decembrī							
Sākotnējo izmaksu vērtība	58 817	6 055	4 980	5 293	8 137	83 282	9 135
Uzkrātais nolietojums/amortizācija	-34 449	-4 510	-4 233	-2 813	-6 452	-52 457	-7 096
Atlikusī vērtība	24 368	1 545	747	2 480	1 685	30 825	2 039

Latvijas Bankas līgumsaistības par pamatlīdzekļu iegādi 2021. gada beigās bija 128 tūkst. eiro (2020. gada beigās – 24 tūkst. eiro).

14.2. Līdzdalība Starptautisko norēķinu bankas kapitālā

2021. gada un 2020. gada beigās Latvijas Bankai piederēja 1070 SNB akciju, kas atbilda 0.19% no kopējā SNB parakstītā un apmaksātā kapitāla.

Latvijas Bankas īpašumā esošo SNB akciju kopējā nominālvērtība ir 5350 tūkst. SDR (katras akcijas nominālvērtība ir 5 tūkst. SDR), kas apmaksāta 1338 tūkst. SDR jeb 25% apmērā (sk. arī 45. skaidrojumu). Latvijas Bankas bilancē 2021. gada un 2020. gada beigās SNB akcijas uzrādītas patiesajā vērtībā. SNB akcijas netiek tirgotas publiskā vērtspapīru tirgū. Pēc Latvijas Bankas vērtējuma piemērotākā SNB akciju patiesās vērtības noteikšanas metode ir 70% no SNB tirajiem aktīviem, pamatojoties uz aktuālākajiem publicētajiem SNB finanšu pārskatiem. Saskaņā ar SNB Statūtiem tās akcionāri ir vienīgi centrālās bankas. SNB akciju aplēstā patiesā vērtība 2021. gada beigās bija 37 309 tūkst. eiro (2020. gada beigās – 35 960 tūkst. eiro).

15. Banknotes apgrozībā

(tūkst. eiro)

	2021	2020
Eiro banknotes	5 536 624	5 142 726
Latvijas Bankas eiro banknošu tīrā emisija	-56 941	-255 041
Banknošu pārdales Eirosistēmā korekcija	5 593 565	5 397 767
Kopā	5 536 624	5 142 726

Ievērojot to, ka eiro banknotes emitē visas eiro zonas NCB un ECB, tās savā bilancē uzrāda noteiktu daļu no kopējā Eirosistēmas emitēto eiro banknošu apjoma. Attiecīgā ECB daļa ir 8% no kopējā Eirosistēmas emitēto banknošu apjoma, eiro zonas NCB – pārējie 92%, kas sadalīti atbilstoši katras šīs NCB daļai ECB kapitālā un uzrādīti bilances postenī "Banknotes apgrozībā". Latvijas Bankai piešķirtā daļa no kopējā Eirosistēmas emitēto eiro banknošu apjoma ir lielāka nekā Latvijas Bankas faktiski emitēto eiro banknošu tīrais apjoms, tāpēc bilances postenī "Eirosistēmas iekšējās prasības" uzrādītas prasības pret ECB par banknošu pārdali Eirosistēmā.

Latvijas Bankas emitētās eiro monētas uzrādītas bilances postenī "Pārējās saistības" (sk. arī 22. skaidrojumu).

2021. gadā eiro banknošu pārrobežu plūsma samazinājās, samazinot Latvijas Bankā iemaksāto eiro banknošu apjoma pārsniegumu pār izmaksāto eiro banknošu apjomu, tādējādi negatīvā Latvijas Bankas eiro banknošu tīrā emisija sasniedza 56 941 tūkst. eiro. 2021. gada beigās Eirosistēmā kopumā eiro banknošu apjoms apgrozībā pieauga līdz 1544 mljrd. eiro (2020. gada beigās – 1435 mljrd. eiro), un tā rezultātā palielinājās Latvijas Bankas bilancē uzrādītā banknošu pārdales Eirosistēmā korekcija.

16. Saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā

16.1. Pieprasījuma noguldījumu konti (ietverot obligāto rezervju sistēmu)

Pieprasījuma noguldījumu konti ietver kredītiestāžu, kurām ir pienākums glabāt obligātās rezerves, līdzekļu atlikumus. Šo kontu atlikumam rezervju prasību ietvaros piemēro pēdējo pieejamo Eirosistēmas galveno

refinansēšanas operāciju izsolēs izmantoto procentu likmi. Konta atlikumam, kas pārsniedz rezervju prasībās paredzēto apjomu, kopš 2014. gada jūnija piemērota zemākā no procentu likmēm (0% vai ECB noguldījumu iespējas procentu likme). ECB Padome 2019. gada 12. septembrī nolēma ieviest virsrezervju atlīdzības divu līmeņu sistēmu, saskaņā ar kuru daļu no kredītiestāžu likviditātes pārpalikuma, t.i., naudas līdzekļu atlikuma, kas pārsniedz rezervju prasības, atbrīvo no negatīvas noguldījumu iespējas procentu likmes piemērošanas.

Latvijas Bankā 2021. gada beigās pieprasījuma noguldījumu kontu atlikums bija 6 406 673 tūkst. eiro (2020. gada beigās – 6 053 812 tūkst. eiro), t.sk. obligātās rezerves 183 129 tūkst. eiro (2020. gada beigās – 168 154 tūkst. eiro).

16.2. Noguldījumu iespēja

Noguldījumu iespēja ir Eirosistēmas pastāvīgā iespēja, kuru kredītiestādes izmanto, lai veiktu noguldījumus uz nakti par iepriekš noteiktu procentu likmi. Latvijas Bankā 2021. gada un 2020. gada beigās nebija veikti šādi noguldījumi.

17. Pārējās saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm

(tūkst. eiro)

	2021	2020
Saistības par līgumiem par vērtspapīru pārdošanu ar atpirkšanu	612 898	551 537
Saistības par zibmaksājumu servisa nodrošināšanu	36 848	26 209
Kopā	649 746	577 746

18. Saistības eiro pret citiem eiro zonas valstu rezidentiem

Saistības eiro pret citiem eiro zonas valstu rezidentiem ietver Latvijas valdības un citu finanšu institūciju pieprasījuma noguldījumus. Valdības noguldījumi ietver Latvijas Bankas pieņemtos Valsts kases pieprasījuma noguldījumus, Latvijas Bankai veicot Latvijas valdības finanšu aģenta funkcijas.

19. Saistības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem

Saistības eiro pret citām finanšu institūcijām galvenokārt ietver līgumu par vērtspapīru pārdošanu ar atpirkšanu ietvaros piesaistītos līdzekļus.

(tūkst. eiro)

	2021	2020
Citas finanšu institūcijas	56 509	237 745
Starptautiskais Valūtas fonds	1 436	983
Eiropas Komisija	10	9
Kopā	57 955	238 737

20. Saistības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem

(tūkst. eiro)

	2021	2020
Saistības par līgumiem par vērtspapīru pārdošanu ar atpirkšanu	1 049 849	472 636
Latvijas valdības pieprasījuma noguldījumi	544 413	143 350
Kopā	1 594 262	615 986

21. Saistības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem

(tūkst. eiro)

	2021	2020
Saistības par līgumiem par vērtspapīru pārdošanu ar atpirkšanu	347 148	1 042 015
Saistības par zelta mijmaiņas līgumiem	341 211	321 995
Kopā	688 359	1 364 010

22. Pārējās saistības

(tūkst. eiro)

	Skaidrojums	2021	2020
Uzkrājumi tirgus riskam un kredīriskam	36.	295 697	281 723
Eiro monētas apgrozībā	22.1.	86 274	79 690
Lata banknotes apgrozībā	22.1.	19 264	22 584
Uzkrātie izdevumi un tamlīdzīgas saistības		15 353	13 637
Atvasinātie biržā netirgotie līgumi un valūtas maiņas tagadnes līgumi	24.	12 257	7 479
Lata monētas apgrozībā	22.1.	2 631	2 750
Nodokļu saistības		703	19
Citas pārējās saistības		4 204	1 818
Kopā		436 383	409 700

22.1. Banknotes un monētas apgrozībā

Eiro monētas apgrozībā ietver Latvijas Bankas emitētās un apgrozībā esošās eiro monētas, izņemot kolekcijas monētas. Saistību par lata banknotēm un monētām apgrozībā apjoms noteikts, ievērojot šo lata naudas zīmju apmaiņas iespējamību 20 gadu laikā kopš eiro ieviešanas (sk. arī 2.2. skaidrojumu).

Papildus bilancē uzrādītajām Latvijas Bankas emitētajām lata un eiro apgrozības monētām 2021. gada beigās apgrozībā bija arī eiro kolekcijas monētas, lata jubilejas un piemiņas monētas un dārgmetāla apgrozības monētas (kopējā nominālvērtība – 7096 tūkst. eiro; 2020. gada beigās – 7034 tūkst. eiro). Šīs apgrozībā esošās monētas nav ietvertas bilances posteņi "Pārējās saistības" (sk. arī 45. skaidrojumu).

Bilancē kā saistības 2021. gada beigās nav uzrādītas emitētās lata naudas zīmes 97 980 tūkst. eiro apjomā (lata banknotes 38 189 tūkst. eiro apjomā un lata monētas 59 791 tūkst. eiro apjomā; 2020. gada beigās – 95 600 tūkst. eiro, t.sk. lata banknotes 35 791 tūkst. eiro apjomā un lata monētas 59 808 tūkst. eiro apjomā), kuru apmaiņas iespējamība ir zema (sk. arī 45. skaidrojumu). Lata naudas zīmju apmaiņas iespējamība tiek novērtēta katru gadu, pamatojoties uz faktiskajiem šo naudas zīmju apmaiņas datiem.

23. Kapitāls un rezerves

(tūkst. eiro)

	Pamat- kapitāls	Rezerves kapitāls	Pārvērtē- šanas konts	Pārskata gada peļņa	Kapitāls un rezerves
2019. gada 31. decembrī	100 000	240 733	265 742	27 155	633 630
2020. gadā					
Tīrās pārmaiņas pārvērtēšanas, realizēšanas un pārvērtēšanas rezultāta atzīšanas peļņas un zaudējumu aprēķinā rezultātā	x	x	152 131	x	152 131
Valsts ieņēmumos ieskaitītā peļņas daļa	x	x	x	-19 009	-19 009
Rezerves kapitālā ieskaitītā peļņas daļa	x	8 146	x	-8 146	-
Pārskata gada peļņa	x	x	x	26 646	26 646
2020. gada 31. decembrī	100 000	248 879	417 873	26 646	793 398
2021. gadā					
Tīrās pārmaiņas pārvērtēšanas, realizēšanas un pārvērtēšanas rezultāta atzīšanas peļņas un zaudējumu aprēķinā rezultātā	x	x	113 001	x	113 001
Valsts ieņēmumos ieskaitītā peļņas daļa	x	x	x	-18 652	-18 652
Rezerves kapitālā ieskaitītā peļņas daļa	x	7 994	x	-7 994	-
Pārskata gada peļņa	x	x	x	20 908	20 908
2021. gada 31. decembrī	100 000	256 873	530 874	20 908	908 655

Latvijas Bankas kapitālu un rezerves veido pamatkapitāls, rezerves kapitāls, pārvērtēšanas konts, kā arī nesadalītā pārskata gada peļņa.

Tiesību akti nenosaka kapitāla pietiekamības prasības Latvijas Bankai, tomēr tās kapitāla apjomam jābūt atbilstošam, lai veicinātu uzticēšanos īstenotajai monetārajai politikai un nodrošinātu Latvijas Bankas darbību un finansiālo neatkarību, īstenojot ECBS un ECB Statūtos un likumā "Par Latvijas Banku" noteiktos uzdevumus. Monetārās politikas īstenošana, kā arī pakļautība finanšu un darbības riskiem var negatīvi ietekmēt Latvijas Bankas ienākumus vai radīt zaudējumus, kas sedzami no Latvijas Bankas kapitāla un rezervēm.

Latvijas Bankas pamatkapitālu vēsturiski izveidojuši valsts piešķirtie līdzekļi, pārvedumi no rezerves kapitāla un Latvijas Bankas peļņas atskaitījumi.

Likums "Par Latvijas Banku" nosaka, ka Latvijas Banka valsts ieņēmumos ieskaita pārskata gadā gūtās peļņas daļu, kas aprēķināta, piemērojot Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumā noteikto uzņēmumu ienākuma nodokļa likmi, un veic maksājumu par valsts kapitāla izmantošanu 50% apmērā no pārskata gadā gūtās peļņas, kā arī to, ka Latvijas Bankas padomei,

apstiprinot gada pārskatu, ir tiesības pieņemt lēmumu par maksājuma procentu apmēra samazināšanu par valsts kapitāla izmantošanu, ja tas nepieciešams Latvijas Bankas rezerves kapitāla palielināšanai saistībā ar finanšu riskiem, kuriem Latvijas Banka pakļauta tās uzdevumu izpildē. 2021. gada un 2020. gada beigās spēkā esošā uzņēmumu ienākuma nodokļa likme bija 20%. Tādējādi, ja Latvijas Bankas padome neņem citādi, 2022. gadā valsts ieņēmumos ieskaitāmi 70% no Latvijas Bankas 2021. gadā gūtās peļņas jeb 14 636 tūkst. eiro. 2021. gadā Latvijas Banka valsts ieņēmumos ieskaitīja 18 652 tūkst. eiro, bet 2020. gadā – 19 009 tūkst. eiro.

Pēc minēto atskaitījumu veikšanas saskaņā ar likumu "Par Latvijas Banku" Latvijas Bankas peļņas atlikums ieskaitāms rezerves kapitālā. Rezerves kapitāls izveidots iespējamo zaudējumu segšanai.

Pārvērtēšanas konts ietver finanšu instrumentu un zelta pozitīvo pārvērtēšanas rezultātu. Grāmatvedības politika, kas saskaņota ar ECB tiesību aktos par grāmatvedību un finanšu pārskatiem noteiktajiem grāmatvedības pamatprincipiem un aprakstīta 2. skaidrojumā, nosaka, ka tikai realizētie guvumi tiek atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā, bet nerealizētie guvumi – bilances postenī "Kapitāls un rezerves" kā pārvērtēšanas rezerve, jo tas veicina kapitāla saglabāšanu nelabvēlīgu finanšu instrumentu un zelta cenu pārmaiņu apstākļos.

Pārvērtēšanas konta pārmaiņas 2021. un 2020. gadā bija šādas.

(tūkst. eiro)

	2021	Atzīšana peļņas un zaudējumu aprēķinā	Pārvēr- tēšana	Realī- zēšana	2020
Līdzdalības kapitālā pārvērtēšanas rezerve	34 800	–	1 349	–	33 451
Ārvalstu valūtas un zelta pārvērtēšanas rezultāts	164 481	935	31 864	–1	131 683
Procentu likmju mijmaiņas līgumu pārvērtēšanas rezultāts	–	21	–21	–	–
Vērtspapīru pārvērtēšanas rezultāts	331 593	35 662	86 478	–43 286	252 739
Kopā	530 874	36 618	119 670	–43 287	417 873

	2020	Atzīšana peļņas un zaudējumu aprēķinā	Pārvēr- tēšana	Realī- zēšana	2019
Līdzdalības kapitālā pārvērtēšanas rezerve	33 451	–	1 619	–	31 832
Ārvalstu valūtas un zelta pārvērtēšanas rezultāts	131 683	28 642	11 622	–	91 419
Procentu likmju mijmaiņas līgumu pārvērtēšanas rezultāts	–	296	–296	–62	62
Vērtspapīru pārvērtēšanas rezultāts	252 739	6 299	128 005	–23 994	142 429
Kopā	417 873	35 237	140 950	–24 056	265 742

Līdzdalības kapitālā pārvērtēšanas rezerve izveidota, lai uzskaitītu SNB akciju pārvērtēšanas rezultātu. SNB akciju pārvērtēšanas rezultātu neatzīst peļņas un zaudējumu aprēķinā.

24. Atvasinātie finanšu instrumenti un valūtas maiņas tagadnes līgumi

Lai pārvaldītu ar ieguldījumiem saistīto procentu likmju risku un valūtas risku, Latvijas Banka veic darījumus ar biržā netirgotajiem valūtas maiņas nākotnes un tagadnes līgumiem, valūtas, zelta un procentu likmju mijmaiņas līgumiem, vērtspapīru nākotnes darījumus un darījumus ar biržā tirgotajiem procentu likmju un valūtas maiņas nākotnes līgumiem. Šo darījumu līgumvērtība vai nosacītā vērtība un uzskaites vērtība 2021. gada un 2020. gada beigās bija šāda.

(tūkst. eiro)

	Līgumvērtība vai nosacītā vērtība		Uzskaites vērtība			
			Aktīvi		Saistības	
	2021	2020	2021	2020	2021	2020
Atvasinātie biržā netirgotie līgumi un valūtas maiņas tagadnes līgumi						
Valūtas maiņas nākotnes līgumi un valūtas mijmaiņas līgumi	2 477 704	2 487 071	4 091	31 971	11 604	5 004
Valūtas maiņas tagadnes līgumi	403 020	409 272	1 663	-	-	1 354
Vērtspapīru nākotnes darījumi	1 817 672	1 186 202	1 448	2 197	618	812
Procentu likmju mijmaiņas līgumi	37 696	24 366	1	1	35	309
Kopā	x	x	7 203	34 169	12 257	7 479
Atvasinātie biržā netirgotie zelta mijmaiņas līgumi	341 211	321 995	344 166	330 139	339 203	322 104
Atvasinātie biržā tirgotie līgumi						
Procentu likmju nākotnes līgumi	869 374	912 276	x	x	x	x
Valūtas maiņas nākotnes līgumi	-	100 000	x	x	x	x

Atvasināto biržā netirgoto līgumu un valūtas maiņas tagadnes līgumu uzskaites vērtība uzrādīta bilances postenī "Pārējie aktīvi" vai "Pārējās saistības" (sk. arī 14. un 22. skaidrojumu). Tā kā par atvasināto biržā tirgoto līgumu patiesās vērtības ikdienas pārmaiņām tiek veikts norēķins, tās uzrādītas kā pieprasījuma noguldījumi attiecīgajā bilances aktīvu postenī.

Lai ierobežotu zelta uzturēšanas izmaksas un paaugstinātu finanšu ieguldījumu ienesīgumu, Latvijas Banka izmanto zelta mijmaiņas līgumus (sk. arī 6. un 21. skaidrojumu).

Nozīmīgākie riski un to pārvaldīšanas principi

25. Risku pārvaldīšana

Galvenie ar Latvijas Bankas darbību saistītie riski ir finanšu riski un darbības riski. Latvijas Banka risku pārvaldīšanu organizē un veic saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto "Latvijas Bankas risku pārvaldīšanas politiku".

Risku pārvaldīšanu Latvijas Bankā veic sistemātiska procesa ietvaros, identificējot, analizējot un novērtējot riskus, plānojot un īstenojot risku ierobežošanas pasākumus, pārtraugot un regulāri pārskatot riskus ar mērķi laikus apzināt, attiecīgi novērtēt un efektīvi pārvaldīt riskus, kuri var negatīvi ietekmēt Latvijas Bankas finansiālo stāvokli un darbības finanšu rezultātus, kā arī Latvijas Bankas spēju kvalitatīvi un efektīvi veikt normatīvajos aktos noteiktos uzdevumus, t.sk. piedalīties ECBS funkciju izpildes nodrošināšanā.

Risku pārvaldīšanas procesu organizē saskaņā ar starptautiskiem labās prakses principiem risku pārvaldīšanas jomā, ņemot vērā Latvijas Bankas mērķus un uzdevumus un ārējās vides norises, kā arī ievērojot ECB noteiktās prasības.

25.1. Finanšu riski

Nozīmīgākie finanšu riski, kam ikdienā pakļauta Latvijas Banka, ir tirgus risks (cenās, procentu likmju un valūtas risks), kredītrisks un likviditātes risks. Finanšu riskus pārvalda ar mērķi mazināt iespējamu negatīvu ietekmi uz Latvijas Bankas finanšu stāvokli un darbības finanšu rezultātiem finanšu tirgus faktoru nelabvēlīgu pārmaiņu vai darbījuma partnera saistību neizpildes dēļ. Pārvaldot finanšu riskus, ievēro pieļaujamos finanšu risku veidus un to parametrus, kuru ietvaros ilgtermiņā nodrošina ieguldījumu vērtības saglabāšanu, nepieciešamās likviditātes nodrošināšanu un ienākumu gūšanu.

Latvijas Banka ar tās ieguldījumiem saistītos finanšu riskus pārvalda saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto kārtību, kurā noteiktās ieguldījumu politikas galvenie principi izklāstīti 4. skaidrojumā. Ieguldījumi tiek pārvaldīti, tos grupējot dažādos ieguldījumu portfeļos. Finanšu instrumentu ieguldījumu portfeļiem noteikti neitrālā portfeļa parametri, kas raksturo attiecīgā ieguldījumu portfeļa finanšu risku pieņemamo lielumu (līmeni) un gaidāmo ienesīgumu. Tirgus operāciju pārvaldes Riska vadības daļa kontrolē ieguldījumu atbilstību noteiktajām prasībām un, ja rodas novirzes no Latvijas Bankas padomes kārtībā noteiktā, informē par to saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto kārtību.

Ieguldījumu, t.sk. ar tiem saistīto finanšu risku, pārvaldīšanai izveidotā Latvijas Bankas investīciju komiteja izstrādā ieguldījumu pārvaldīšanas stratēģiju, apstiprina ieguldījumu veikšanas taktiku un nosaka detalizētākus finanšu risku limitus, kā arī pārbauda ārējo pārvaldītāju darbību. Latvijas Bankas investīciju komiteja reizi ceturksnī pārskata ieguldījumu stratēģiju, bet reizi nedēļā saņem un izvērtē finanšu ieguldījumu portfeļu vadītāju ziņojumus par notikumiem finanšu tirgos un viņu sagatavotās finanšu tirgus attīstības prognozes, finanšu risku vadītāju ziņojumus, kā arī apstiprina ieguldījumu pārvaldīšanas taktiku nākamajai nedēļai. Tirgus operāciju pārvalde regulāri informē Latvijas Bankas padomi par ieguldījumu pārvaldīšanas rezultātiem.

VSAIP un PĀAIP ietvaros Latvijas Banka veic aktīvu iegādes saskaņā ar ECB Padomes lēmumiem. Latvijas Banka šīs iegādes veic un finanšu riskus pārvalda atbilstoši ECB Padomes pamatnostādņēm un Latvijas Bankas padomes pieņemtajai kārtībai. Finanšu riski, kas rodas monetārās politikas īstenošanas rezultātā, tiek sadalīti starp eiro zonas NCB proporcionāli to daļām ECB kapitālā, izņemot riskus saistībā ar VSAIP un PĀAIP ietvaros Latvijas Bankas veiktajām Latvijas valdības vērtspapīru iegādēm.

25.1.1. Tirgus risks

Tirgus risks raksturo iespēju ciest zaudējumus finanšu tirgus faktoru nelabvēlīgu pārmaiņu dēļ.

Procentu likmju risku Latvijas Bankai rada ieguldījumi procentu likmju maiņai pakļautos parāda vērtspapīros un atvasinātajos procentu likmju finanšu instrumentos, kas iegādāti ieguldījumu pārvaldīšanas ietvaros. Latvijas Banka pārvalda procentu likmju risku, izmantojot katram ieguldījumu portfelim atsevišķi noteikto efektīvā procentu riska indeksu (*effective duration*) un pieļaujamo noviržu limitus.

Latvijas Bankas pakļautību valūtas riskam nosaka tās ieguldījumu struktūra. Latvijas Banka pārvalda valūtas risku, nosakot, ka neitrālais portfelis ir izteikts eiro, novēršot valūtas risku (izņemot piesaistīto ieguldījumu portfeli, kura valūtas struktūru veido atbilstoši attiecīgo saistību valūtai, kā arī zelta portfeli un kapitāla vērtspapīru portfeļus, kuros ieguldījumi tiek veikti attiecīgajā akciju indeksā ietilpstošo akciju denominācijas valūtās) un izmantojot sekošanas novirzes (*tracking error*) limitus attiecībā pret atbilstošo neitrālo portfeli. Sekošanas novirzi aprēķina kā ieguldījumu portfeļa un attiecīgā neitrālā portfeļa gaidāmo gada ienesīgumu starpības standartnovirzi. 1–10 gadu fiksēta ienākuma vērtspapīru portfeļos, ar nekustamo īpašumu nodrošinātu vērtspapīru portfeļos un attīstīto tirgu kapitāla vērtspapīru portfelī iekļauto ieguldījumu (sk. 4. skaidrojumu) kopējais tirgus risks tiek ierobežots, nosakot maksimāli pieļaujamo sekošanas novirzi. Sekošanas novirze 2021. un 2020. gadā atspoguļota 28. skaidrojumā.

Novirzes no neitrālā portfeļa valūtas struktūras rada atklāto valūtas pozīciju. Lai panāktu atklāto valūtas pozīciju atbilstību limitiem, Latvijas Banka ierobežo valūtas risku, izmantojot biržā netirgotos valūtas maiņas nākotnes līgumus un valūtas mijmaiņas līgumus un biržā tirgotos valūtas maiņas nākotnes līgumus.

Kapitāla vērtspapīru portfeļi ir pakļauti tirgus cenu riskam (riskam, ka cenu pārmaiņu gadījumā ieguldījuma vērtība var samazināties). Tā kā kapitāla vērtspapīru portfeļiem ir augsta diversifikācijas pakāpe, tie galvenokārt pakļauti sistēmisku akciju cenu svārstību riskam.

Tirgus operāciju pārvaldes Riska vadības daļa kontrolē ieguldījumu portfeļu efektīvā procentu likmju riska indeksa, sekošanas novirzes un atklāto valūtas pozīciju atbilstību Latvijas Bankas padomes pieņemtajai kārtībai un attiecīgajiem Latvijas Bankas investīciju komitejas lēmumiem.

Latvijas Bankas pakļautība tirgus riskam (stāvoklis 2021. gada un 2020. gada beigās) atspoguļota 26.–28. skaidrojumā.

25.1.2. Kredītrisks

Kredītrisks raksturo iespēju ciest zaudējumus darījuma partnera saistību neizpildes dēļ. Latvijas Bankai kredītrisks galvenokārt rodas, veicot ieguldījumus ārvalstu finanšu instrumentos, kā arī monetārās politikas operāciju rezultātā. Saskaņā ar ECBS un ECB Statūtiem ar monetārās politikas īstenošanu saistītie riski, tiem īstenojoties, tiek sadalīti starp eiro zonas NCB proporcionāli to daļām ECB kapitālā, izņemot riskus saistībā ar VSAIP un PĀAIP ietvaros Latvijas Bankas veiktajām Latvijas valdības vērtspapīru iegādēm.

Latvijas Banka ierobežo ar ieguldījumiem ārvalstu finanšu instrumentos saistīto kredītrisku, nosakot limitus ieguldījumiem ar dažādu kredītkvalitāti. Kredītkvalitāte tiek noteikta, pamatojoties uz starptautisko kredītreitingu aģentūru *Fitch Ratings*, *Moody's Investors Service*, *Standard & Poor's* un DBRS noteiktajiem kredītreitingiem. Ierobežojumi noteikti arī maksimālajam ieguldījumu apjomam vienas grupas finanšu instrumentos, kā arī ar vienu partneri noslēgto un viena emitenta emitēto finanšu instrumentu apjomam. Ar nekustamo īpašumu nodrošinātu vērtspapīru nākotnes darījumi daļēji nodrošināti ar īstermiņa finanšu instrumentiem. Lai samazinātu kredītrisku attiecībā uz biržā netirgoto atvasināto finanšu instrumentu darījuma partneriem, Latvijas Banka slēdz ar tiem Starptautiskās Mijmaiņas darījumu un atvasināto finanšu instrumentu asociācijas (*International Swaps and*

Derivatives Association, Inc.; ISDA) standartizētos līgumus (*ISDA Master Agreement*) un to pielikumus par finanšu nodrošinājumu (*Credit Support Annex*). Lai samazinātu kredītrisku attiecībā uz vērtspapīra pārdošanas ar atpirkšanu un vērtspapīra pirkšanas ar atpārdošanu līgumu darījuma partneriem, Latvijas Banka slēdz ar tiem Vērtspapīru un finanšu tirgu asociācijas (*Securities Industry and Financial Markets Association*; SIFMA) un Starptautiskās kapitāla tirgus asociācijas (*International Capital Market Association*; ICMA) standartizētos līgumus (*Global Master Repurchase Agreement*), bet ar nekustamo īpašumu nodrošinātu vērtspapīru portfeļu ārējie pārvaldītāji slēdz ar darījuma partneriem *Treasury Market Practices Group* (TMPG) standartizētos līgumus (*Master Securities Forward Transaction Agreement*). Lai kontrolētu ar Latvijas Bankas ieguldījumiem saistīto kredītrisku, Tirgus operāciju pārvaldes Riska vadības daļa uzrauga esošā kredītriska atbilstību Latvijas Bankas padomes pieņemtajai kārtībai.

Kredītiestādēm 2021. un 2020. gadā izsniegtie aizdevumi monetārās politikas operāciju rezultātā bija nodrošināti ar vērtspapīru ķīlu atbilstoši ECB noteiktajām prasībām. Tirgus operāciju pārvalde regulāri kontrolē attiecīgo aizdevumu nodrošinājuma pietiekamību un tā atbilstību ECB noteiktajām prasībām, kā arī uztur Latvijas Republikā emitēto un glabāto monetārās politikas operācijās izmantojamo atbilstošo vērtspapīru sarakstu.

Latvijas Bankas pakļautība kredītriskam (stāvoklis 2021. gada un 2020. gada beigās) atspoguļota 30.–32. skaidrojumā.

25.1.3. Likviditātes risks

Likviditātes risks raksturo nespēju īsā laikā un par konkurējošu tirgus cenu atsavināt ieguldījumus. Līdz ar Latvijas dalību eiro zonā ir būtiski mazinājusies likviditātes nepieciešamība, kā arī risks, kas izriet no nespējas laikus izpildīt saistības. Īstenojot ieguldījumu stratēģiju, Latvijas Banka pārvalda likviditātes risku, noteiktu ieguldījumu apjomu izvietojot likvīdos starptautisko institūciju, ārvalstu valdību un korporatīvā sektora emitētos parāda vērtspapīros, īstermiņa noguldījumos ārvalstu finanšu institūcijās un citos finanšu instrumentos. Latvijas Bankas aktīvu un saistību likviditātes struktūra 2021. gada un 2020. gada beigās atspoguļota 29. skaidrojumā.

Likviditātes risku var ierobežot, diversificējot ieguldījumus. Tāpēc Latvijas Banka pārvalda likviditātes risku, nosakot ierobežojumus maksimālajam ieguldījumu apjomam vienas grupas finanšu instrumentos, kā arī viena emitenta emitēto finanšu instrumentu apjomam.

25.2. Darbības riski

Darbības riskus pārvalda ar mērķi nodrošināt efektīvu procesa vai projekta kvalitatīva rezultāta sasniegšanu noteiktajā laikā, kā arī procesa nepārtrauktu, atbilstošu un drošu izpildi, mazinot tādu iespējamu negatīvu ietekmi uz Latvijas Bankas spēju veikt tās uzdevumus, reputāciju vai finansiālo stāvokli un darbības finanšu rezultātiem, kuru var radīt Latvijas Bankas procesu neatbilstoša vai kļūdaina izpilde, darbinieka darbība vai bezdarbība, vai darbinieka nepieejamība, Latvijas Bankas informācijas sistēmas, informācijas sistēmu infrastruktūras vai pārējās Latvijas Bankas infrastruktūras neatbilstoša darbība vai nepieejamība vai ārējie apstākļi.

Latvijas Banka darbības riskus pārvalda vienotā darbības risku pārvaldīšanas ietvarā, kur būtiskākie no darbības riskiem ir atbilstības riski (t.sk. interešu konflikta novēršanas, pretkorupcijas kontroles, fizisko personu datu aizsardzības, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas un darba vides aizsardzības nodrošināšanas

jomās), darbības nepārtrauktības riski, fiziskās drošības riski, informācijas drošības riski un informācijas sistēmu, t.sk. kiberdrošības, riski.

Darbības riskus Latvijas Bankā pārvalda procesos un projektos, klasificējot procesus un riskus, novērtējot risku ietekmi uz procesa vai projekta rezultātu un atkarībā no procesu un risku klasifikācijas nosakot un īstenojot piemērotāko rīcību, lai nodrošinātu atbilstošu risku pārvaldīšanu. Darbības risku vadības pārvalde uztur vienotu darbības risku pārvaldīšanas ietvaru, organizē darbības risku pārvaldīšanas procesu un incidentu pārvaldīšanu, kā arī regulāri sniedz informāciju par darbības risku pārvaldīšanu atbilstoši Latvijas Bankas tiesību aktos noteiktajam. Pilnveidotais risku pārvaldīšanas process balstās uz labāko praksi risku pārvaldīšanas jomā un koncentrē darbības risku pārvaldīšanai paredzētos resursus, tādējādi veidojot efektīvāku šā procesa pārvaldīšanas modeli. Darbības risku pārvaldīšanu pārrauga Latvijas Bankas darbības risku pārraudzības komiteja.

Atbilstības riskus pārvalda ar mērķi nodrošināt Latvijas Bankas darbības atbilstību tiesību aktu prasībām.

Latvijas Bankas darbības nepārtrauktības riskus pārvalda ar mērķi mazināt iespējamu negatīvu ietekmi uz kritisko procesu izpildi, kuru pārtraukšana var izraisīt negatīvas sekas Latvijas finanšu sistēmai vai negatīvi ietekmēt Latvijas Bankas uzdevumu veikšanu, t.sk. nodrošinot kritisko procesu nepārtrauktu izpildi vai atjaunošanu pēc iespējas īsākā laikā un pilnā apjomā to izpildes traucējumu vai pārtraukumu gadījumos, kā arī incidentu efektīvu pārvaldīšanu.

Fiziskās drošības riskus, t.sk. ar ugunsdrošību un civilo aizsardzību saistītus riskus, pārvalda ar mērķi nodrošināt personu, Latvijas Bankas objektu, vērtību pārvadājumu un citu pasākumu fizisko drošību, prioritāru uzmanību pievēršot personu dzīvības un veselības aizsardzībai.

Informācijas drošības riskus pārvalda ar mērķi nepieļaut aizsargājamas informācijas nesankcionētu izpaušanu vai izmantošanu, klasificējot informāciju pēc tās konfidencialitātes un atbilstoši to aizsargājot, vienlaikus rūpējoties, lai aizsardzības pasākumi Latvijas Banku nekavētu laikus sniegt neklasificētu informāciju tās sadarbības partneriem un sabiedrībai.

Informācijas sistēmu, t.sk. kiberdrošības, riskus pārvalda ar mērķi mazināt iespējamu negatīvu ietekmi uz Latvijas Bankas informācijas sistēmu un infrastruktūras pieejamību, drošību un integritāti. Latvijas Bankā informācijas sistēmas klasificē, ņemot vērā to nozīmīgumu Latvijas Bankas uzdevumu veikšanā un tajās apstrādājamo datu konfidencialitātes, integritātes un pieejamības prasības un nosakot katram klasifikācijas līmenim atbilstošu fizisko un loģisko aizsardzību.

Latvijas Banka veic darbinieku izglītošanu risku pārvaldīšanas jomā, t.sk. nolūkā uzturēt atbilstošas darbinieku zināšanas un prasmes, un regulāri rīko mācības un testus.

Darbības risku ierobežošanas pasākumu ietvaros Latvijas Banka ir apdrošināta pret noteiktu darbības risku iespējamām sekām.

2021. gadā darbības risku pārvaldīšanas jomā galvenā uzmanība bija pievērsta ar Covid-19 pandēmiju, ar attālināto darbu saistīto risku pārvaldīšanai, fiziskās drošības ietvara pārmaiņas riskiem, kā arī riskiem, kas saistīti ar FKTK pievienošanas 2023. gada 1. janvārī procesu. 2021. gadā darbības riski tika atbilstoši pārvaldīti, un īstenojamie risku ierobežošanas pasākumi ierobežo šos riskus līdz pieļaujamam līmenim.

26. Valūtu struktūra

98

(tūkst. eiro)

	EUR	USD	CAD	GBP	Zelts	Pārējie	Kopā
2021. gada 31. decembrī							
Kopā aktīvi	19 865 163	3 795 589	359 253	439 453	344 166	270 805	25 074 429
Kopā pasīvi	22 989 156	1 487 248	302 731	207 936	–	87 358	25 074 429
Bilances tīrā pozīcija	–3 123 993	2 308 341	56 522	231 517	344 166	183 447	–
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu tīrā pozīcija	2 018 068	–1 759 042	–29 245	–199 913	–	–34 922	–5 054
Bilances un ārpusbilances tīrā pozīcija	–1 105 925	549 299	27 277	31 604	344 166	148 525	–5 054
Bilances un ārpusbilances tīrās pozīcijas attiecība pret kopējiem aktīviem (%)	–4.4	2.2	0.1	0.1	1.4	0.6	0.0
2020. gada 31. decembrī							
Kopā aktīvi	18 443 448	3 400 387	367 842	348 093	330 139	155 833	23 045 742
Kopā pasīvi	21 108 390	1 445 139	337 486	127 662	–	27 065	23 045 742
Bilances tīrā pozīcija	–2 664 942	1 955 248	30 356	220 431	330 139	128 768	–
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu tīrā pozīcija	1 842 451	–1 575 561	–10 287	–195 983	–	–33 930	26 690
Bilances un ārpusbilances tīrā pozīcija	–822 491	379 687	20 069	24 448	330 139	94 838	26 690
Bilances un ārpusbilances tīrās pozīcijas attiecība pret kopējiem aktīviem (%)	–3.5	1.6	0.1	0.1	1.4	0.4	0.1

27. Procentu likmju maiņas termiņš

Tabulā atspoguļota Latvijas Bankas aktīvu, saistību un ārpusbilances posteņu pakļautība procentu likmju pārmaiņām. Tajā iekļautie posteņi uzrādīti to uzskaites vērtībā, izņemot ārpusbilances posteņus iekļautos biržā tirgotos procentu likmju un valūtas maiņas nākotnes līgumus un vērtspapīru nākotnes darījumus, kas uzrādīti to nosacītajā vērtībā. Tabulā iekļautie un procentu likmju maiņai pakļautie posteņi klasificēti pēc pārskata gada 31. decembrim tuvākā – procentu likmju maiņas vai atlikušā līguma termiņa – datuma.

	Līdz 3 mēn.	3-12 mēn.	1-3 gadi	3-5 gadi	Ilgāk par 5 gadiem	Bez procentiem	Kopā
2021. gada 31. decembrī							
Zelts un zeltā izteiktās prasības	-	-	-	-	-	344 166	344 166
Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	14 124	272 185	99 584	462 493	2 327 595	1 319 200	4 495 181
Prasības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	-	-	17 775	87 739	83 817	339 097	528 428
Prasības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	1 230	-	-	1 623	164 471	6 757	174 081
Eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā izsniegtie aizdevumi eiro	-	-	616 600	-	-	-	616 600
Pārējās prasības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm	4 138	-	-	-	-	117	4 255
Eiro zonas valstu rezidentu vērtspapīri eiro	-	-	261 894	180 054	12 398 048	-	12 839 996
Eirosistēmas iekšējās prasības	5 750 951	-	-	-	-	117 057	5 868 008
Pārējie aktīvi	5	34	426	2 650	82 203	118 396	203 714
Kopā aktīvi	5 770 448	272 219	996 279	734 559	15 056 134	2 244 790	25 074 429
Banknotes apgrozībā	-	-	-	-	-	5 536 624	5 536 624
Saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā	6 406 673	-	-	-	-	-	6 406 673
Pārējās saistības eiro pret eiro zonas kredītiestādēm	649 746	-	-	-	-	-	649 746
Saistības eiro pret citiem eiro zonas valstu rezidentiem	3 438 792	-	-	-	-	-	3 438 792
Saistības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	56 519	-	-	-	-	1 436	57 955
Saistības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	1 594 262	-	-	-	-	-	1 594 262
Saistības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	688 359	-	-	-	-	-	688 359
Eirosistēmas iekšējās saistības	5 322 638	-	-	-	-	34 342	5 356 980
Pārējās saistības	24 198	-	-	-	-	412 185	436 383
Kapitāls un rezerves	-	-	-	-	-	908 655	908 655
Kopā pasīvi	18 181 187	-	-	-	-	6 893 242	25 074 429
Bilances tīrā pozīcija	-12 410 739	272 219	996 279	734 559	15 056 134	-4 648 452	-
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu prasības	4 423 728	33 551	180 823	42 681	886 285	-	5 567 068
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu saistības	4 031 948	-	146 151	133 672	1 260 351	-	5 572 122
Bilances un ārpusbilances tīrā pozīcija	-12 018 959	305 770	1 030 951	643 568	14 682 068	-4 648 452	-5 054

(turpinājums)

(tūkst. eiro)

100

	Līdz 3 mēn.	3-12 mēn.	1-3 gadi	3-5 gadi	Ilgāk par 5 gadiem	Bez procen- tiem	Kopā
2020. gada 31. decembrī							
Zelts un zeltā izteiktās prasības	-	-	-	-	-	330 139	330 139
Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	201 815	163 406	119 098	653 618	2 137 144	695 699	3 970 780
Prasības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	-	-	95 974	112 328	115 143	10 261	333 706
Prasības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	-	-	205	6 908	97 408	14 622	119 143
Eiro zonas valstu kredītiestādēm monētārās politikas operāciju rezultātā izsniegtie aizdevumi eiro	-	-	1 260 000	-	-	-	1 260 000
Pārējās prasības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm	-	-	-	-	-	120	120
Eiro zonas valstu rezidentu vērtspapīri eiro	-	-	247 995	193 961	10 687 484	-	11 129 440
Eirosistēmas iekšējās prasības	-	-	-	-	-	5 673 974	5 673 974
Pārējie aktīvi	192	4	1 433	4 029	86 166	136 616	228 440
Kopā aktīvi	202 007	163 410	1 724 705	970 844	13 123 345	6 861 431	23 045 742
Banknotes apgrozībā	-	-	-	-	-	5 142 726	5 142 726
Saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm monētārās politikas operāciju rezultātā	6 053 812	-	-	-	-	-	6 053 812
Pārējās saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm	574 869	-	-	-	-	2 877	577 746
Saistības eiro pret citiem eiro zonas valstu rezidentiem	3 012 014	-	-	-	-	-	3 012 014
Saistības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	232 019	-	-	-	-	6 718	238 737
Saistības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	615 986	-	-	-	-	-	615 986
Saistības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	1 364 010	-	-	-	-	-	1 364 010
Eirosistēmas iekšējās saistības	4 809 553	-	-	-	-	28 060	4 837 613
Pārējās saistības	463	-	-	-	-	409 237	409 700
Kapitāls un rezerves	-	-	-	-	-	793 398	793 398
Kopā pasīvi	16 662 726	-	-	-	-	6 383 016	23 045 742
Bilances tīrā pozīcija	-16 460 719	163 410	1 724 705	970 844	13 123 345	478 415	-
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu prasības	3 464 812	16 299	417 896	4 700	789 748	-	4 693 455
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu saistības	4 201 209	31 782	60 328	98 688	274 758	-	4 666 765
Bilances un ārpusbilances tīrā pozīcija	-17 197 116	147 927	2 082 273	876 856	13 638 335	478 415	26 690

28. Sekošanas novirze

1–10 gadu fiksēta ienākuma vērtspapīru portfeļos, ar nekustamo īpašumu nodrošinātu vērtspapīru portfeļos un attīstīto tirgu kapitāla vērtspapīru portfeļi iekļauto ieguldījumu pakļautību kopējam tirgus riskam un kredīriskam raksturo sekošanas novirze, ko mēra kā ieguldījumu portfeļa un attiecīgā neitrālā portfeļa gaidāmās gada ienesīgumu starpības standartnovirzi (sk. arī 25.1. skaidrojumu). 2021. gada un 2020. gada beigās faktiskā (*ex post*) sekošanas novirze bija šāda.

	2021	2020
1–10 gadu fiksēta ienākuma vērtspapīru portfeļi	34	89
Ar nekustamo īpašumu nodrošinātu vērtspapīru portfeļi	102	159
Attīstīto tirgu kapitāla vērtspapīru portfelis	14	17

Paredzamā (*ex ante*) sekošanas novirze attīstīto tirgu kapitāla vērtspapīru portfeļi gada laikā nepārsniedz 30 bāzes punktu, un šā ierobežojuma izpildi kontrolē attiecīgais ārējais pārvaldītājs. Paredzamā (*ex ante*) sekošanas novirze 1–10 gadu fiksēta ienākuma vērtspapīru portfeļos un ar nekustamo īpašumu nodrošinātu vērtspapīru portfeļos gada laikā bija šādos bāzes punktu intervālos.

	Uzskaites vērtība (gada beigās; tūkst. eiro)	Paredzamā sekošanas novirze (darbadienu skaits)				
		10–39	40–69	70–99	100–139	140–179
2021. gadā						
1–10 gadu fiksēta ienākuma vērtspapīru portfeļi	3 209 547	107	145	–	–	–
Ar nekustamo īpašumu nodrošinātu vērtspapīru portfeļi	1 186 537	–	143	106	3	–
2020. gadā						
1–10 gadu fiksēta ienākuma vērtspapīru portfeļi	3 445 980	51	106	45	23	26
Ar nekustamo īpašumu nodrošinātu vērtspapīru portfeļi	1 211 775	49	8	146	48	–

29. Likviditātes struktūra

Likviditātes struktūrā aktīvu posteņi uzrādīti atkarībā no Latvijas Bankas spējas tos pārvērst naudā. Saistību posteņi uzrādīti pēc to gaidāmā dzēšanas termiņa.

(tūkst. eiro)

	Līdz 3 mēn.	Ilgāk par 3 mēn.	Bez noteikta termiņa	Kopā
2021. gada 31. decembrī				
Aktīvi				
Zelts un zeltā izteiktās prasības	344 166	-	-	344 166
Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	4 495 181	-	-	4 495 181
Prasības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	528 428	-	-	528 428
Prasības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	174 081	-	-	174 081
Eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā izsniegtie aizdevumi eiro	-	616 600	-	616 600
Pārējās prasības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm	4 255	-	-	4 255
Eiro zonas valstu rezidentu vērtspapīri eiro	12 671 750	168 246	-	12 839 996
Eirosistēmas iekšējās prasības	769	-	5 867 239	5 868 008
Pārējie aktīvi	131 911	-	71 803	203 714
Kopā aktīvi	18 350 541	784 846	5 939 042	25 074 429
Saistības				
Banknotes apgrozībā	-	-	5 536 624	5 536 624
Saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā	6 406 673	-	-	6 406 673
Pārējās saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm	649 746	-	-	649 746
Saistības eiro pret citiem eiro zonas valstu rezidentiem	3 438 792	-	-	3 438 792
Saistības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	57 955	-	-	57 955
Saistības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	1 594 262	-	-	1 594 262
Saistības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	688 359	-	-	688 359
Eirosistēmas iekšējās saistības	5 356 980	-	-	5 356 980
Pārējās saistības	328 191	-	108 192	436 383
Kopā saistības	18 520 958	-	5 644 816	24 165 774
Tīrā pozīcija	-170 417	784 846	294 226	x

(turpinājums)

(tūkst. eiro)

103

	Līdz 3 mēn.	Ilgāk par 3 mēn.	Bez noteik- ta termiņa	Kopā
2020. gada 31. decembrī				
Aktīvi				
Zelts un zeltā izteiktās prasības	330 139	-	-	330 139
Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	3 970 780	-	-	3 970 780
Prasības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	333 706	-	-	333 706
Prasības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	119 143	-	-	119 143
Eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā izsniegtie aizdevumi eiro	-	1 260 000	-	1 260 000
Pārējās prasības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm	120	-	-	120
Eiro zonas valstu rezidentu vērtspapīri eiro	10 961 267	168 173	-	11 129 440
Eirosistēmas iekšējās prasības	4 910	-	5 669 064	5 673 974
Pārējie aktīvi	155 126	-	73 314	228 440
Kopā aktīvi	15 875 191	1 428 173	5 742 378	23 045 742
Saistības				
Banknotes apgrozībā	-	-	5 142 726	5 142 726
Saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā	6 053 812	-	-	6 053 812
Pārējās saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm	577 746	-	-	577 746
Saistības eiro pret citiem eiro zonas valstu rezidentiem	3 012 014	-	-	3 012 014
Saistības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	238 737	-	-	238 737
Saistības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	615 986	-	-	615 986
Saistības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	1 364 010	-	-	1 364 010
Eirosistēmas iekšējās saistības	4 837 613	-	-	4 837 613
Pārējās saistības	304 655	-	105 045	409 700
Kopā saistības	17 004 573	-	5 247 771	22 252 344
Tīrā pozīcija	-1 129 382	1 428 173	494 607	x

30. Aktīvi sektoru dalījumā

104

	Summa (tūkst. eiro)		Īpatsvars (%)	
	2021	2020	2021	2020
Ieguldījumu operācijas	6 717 638	5 927 237	26.8	25.7
Centrālās valdības un citas valsts institūcijas	2 533 137	2 726 649	10.2	11.7
Citas finanšu institūcijas	1 861 846	1 474 111	7.4	6.4
Centrālās bankas un kredītiestādes	680 415	710 982	2.7	3.1
Nefinanšu sabiedrības	695 528	519 143	2.8	2.3
Starptautiskās institūcijas	713 453	275 804	2.8	1.2
Vietējās valdības	233 067	219 950	0.9	1.0
Neklasificēti aktīvi	192	598	0	0
Monetārās politikas operācijas	12 378 324	11 342 251	49.4	49.2
Starptautiskās institūcijas	8 191 153	7 461 626	32.7	32.4
Centrālās valdības un citas valsts institūcijas	3 570 571	2 620 625	14.2	11.3
Kredītiestādes	616 600	1 260 000	2.5	5.5
Pārējās operācijas	5 978 467	5 776 254	23.8	25.1
Eirosistēmas iekšējās prasības	5 868 008	5 673 974	23.4	24.6
Starptautiskās institūcijas	74 331	62 266	0.3	0.3
Neklasificēti aktīvi	36 128	40 014	0.1	0.2
Kopā	25 074 429	23 045 742	100.0	100.0

31. Aktīvu dalījums pēc to atrašanās vai darījuma partnera rezidences vietas

	Summa (tūkst. eiro)		Īpatsvars (%)	
	2021	2020	2021	2020
Ieguldījumu operācijas	6 717 638	5 927 237	26.8	25.7
ASV	2 381 318	2 293 603	9.5	9.9
Eiropa valstis	1 688 507	1 441 336	6.7	6.2
Apvienotā Karaliste	780 426	707 186	3.1	3.1
Kanāda	691 395	669 855	2.8	2.9
Starptautiskās institūcijas	713 453	275 804	2.8	1.2
Pārējās ES valstis	68 137	165 045	0.3	0.7
Japāna	141 048	152 276	0.6	0.7
Pārējās valstis	253 354	222 132	1.0	1.0
Monētārās politikas operācijas	12 378 324	11 342 251	49.4	49.2
Starptautiskās institūcijas	8 191 153	7 461 626	32.7	32.4
Eiropa valstis	4 187 171	3 880 625	16.7	16.8
Pārējās operācijas	5 978 467	5 776 254	23.8	25.1
Eirosistēmas iekšējās prasības	5 868 008	5 673 974	23.4	24.6
Starptautiskās institūcijas	74 331	62 266	0.3	0.3
Neklasificēti aktīvi	36 128	40 014	0.1	0.2
Kopā	25 074 429	23 045 742	100.0	100.0

32. Aktīvi kredītreitingu dalījumā

	Summa (tūkst. eiro)		Īpatsvars (%)	
	2021	2020	2021	2020
Ieguldījumu operācijas	6 717 638	5 927 237	26.8	25.7
AAA	3 592 177	3 203 434	14.4	13.8
AA	1 137 779	1 288 025	4.5	5.6
A	422 964	495 629	1.7	2.2
BBB	668 350	367 665	2.7	1.6
Aktīvi bez darījuma partnera kredītreitinga	10 587	1 944	0	0
Kredītriskam nepakļauti aktīvi	885 781	570 540	3.5	2.5
Monētārās politikas operācijas	12 378 324	11 342 251	49.4	49.2
AAA	6 024 560	5 983 541	24.1	25.9
AA	2 166 593	1 478 085	8.6	6.4
A	3 570 571	2 620 625	14.2	11.4
Aktīvi bez darījuma partnera kredītreitinga	616 600	1 260 000	2.5	5.5
Pārējās operācijas	5 978 467	5 776 254	23.8	25.1
Eirosistēmas iekšējās prasības	5 868 008	5 673 974	23.4	24.6
Neklasificēti aktīvi	77 595	66 530	0.3	0.3
Kredītriskam nepakļauti aktīvi	32 864	35 750	0.1	0.2
Kopā	25 074 429	23 045 742	100.0	100.0

Tabulā atspoguļots Latvijas Bankas aktīvu dalījums gada beigās pēc darījuma partneru un vērtspapīru emitentu kredītreitingiem, pamatojoties uz starptautisko kredītreitingu aģentūru *Fitch Ratings*, *Standard & Poor's* *Moody's Investors Service* un DBRS piešķirtajiem novērtējumiem. "AAA" ir visaugstākais iespējamais ilgtermiņa kredītspējas novērtējums, kas liecina, ka darījuma partnera finansiālais stāvoklis ir izcils un tas pārliecinoši spēj izpildīt savas finanšu saistības. Novērtējums "AA" raksturo darījuma partnera ilgtermiņa kredītspēju kā ļoti labu, "A" – kā labu, "BBB" – kā vidēju un tiek uzskatīts par zemāko investīciju līmeņa novērtējumu.

Aktīvus bez darījuma partnera kredītreitinga galvenokārt veido ilgāka termiņa refinansēšanas operācijās ar Latvijas kredītiestādēm iegādātie vērtspapīri. Kredītriskam nepakļautos aktīvus galvenokārt veido attīstīto tirgu kapitāla vērtspapīru portfeļa vērtspapīri, līdzdalība SNB kapitālā, pamatlīdzekļi un nemateriālie aktīvi.

Peļņas un zaudējumu aprēķina skaidrojumi

33. Tīrie procentu ienākumi

(tūkst. eiro)

	2021	2020
Procentu ienākumi	165 248	190 313
Procenti par ieguldījumiem	78 780	105 848
Procenti par pieņemtajiem noguldījumiem	15 481	16 662
Procenti par monetārās politikas operācijām	70 987	67 803
Procentu izdevumi	-41 267	-50 776
Procenti par ieguldījumiem	-21 082	-40 021
Procenti par monetārās politikas operācijām	-20 185	-10 755
Tīrie procentu ienākumi	123 981	139 537

Tīros procentu ienākumus galvenokārt veidoja ienākumi no parāda vērtspapīriem ieguldījumu operāciju rezultātā, kā arī procenti par monetārās politikas operācijām. Tīrie procentu ienākumi 2021. gadā bija par 15 556 tūkst. eiro mazāki nekā 2020. gadā.

Procentu ienākumu par ieguldījumiem samazinājumu 2021. gadā noteica zemākas vidējās vērtspapīru ienesīguma likmes un 1–10 gadu fiksēta ienākumu vērtspapīru portfeļa samazināšana. Procentu izdevumu par ieguldījumiem samazinājumu noteica valūtas riska ierobežošanas izmaksu samazinājums, jo ASV dolāra, Kanādas dolāra un Lielbritānijas sterliņu mārciņas naudas tirgus vidējās procentu likmes 2021. gadā bija ievērojami augstākas nekā 2020. gadā, taču eiro naudas tirgus vidējā procentu likme 2021. gadā bija tikai mazliet augstāka nekā 2020. gadā.

Procentu ienākumus par pieņemtajiem noguldījumiem pamatā veidoja procenti par valdības un citu finanšu institūciju noguldījumiem. Procentu par noguldījumiem piemērošanu nosaka ECB 2019. gada 9. aprīļa Pamatnostādne (ES) 2019/671 par nacionālo centrālo banku iekšzemes aktīvu un pasīvu pārvaldības operācijām (pārstrādāta versija) (ECB/2019/7). Saskaņā ar šo pamatnostādni par Valsts kases noguldījumiem eiro līdz 200 milj. eiro apjomam Latvijas Banka piemēro eiro uz nakti izsniegto kredītu vidējās procentu likmes indeksu EONIA (2021. gada un 2020. gada beigās tas bija negatīvs – attiecīgi -0.505% un -0.498%). Valsts kases norēķinu kontu eiro un ārvalstu valūtā atlikumu kopsummai, kas pārsniedz 200 milj. eiro, Latvijas Banka līdz 2019. gada 30. septembrim piemēroja ECB noguldījumu iespējas procentu likmi, bet no 2019. gada 1. oktobra – ECB noguldījumu iespējas procentu likmi vai eiro uz nakti izsniegto kredītu vidējās procentu likmes indeksu EONIA atkarībā no tā, kurš bija zemāks (2021. gada un 2020. gada beigās ECB noguldījumu iespējas procentu likme bija negatīva -0.50%).

Procentu ienākumu par monetārās politikas operācijām pieaugumu 2021. gadā noteica VSAIP un PĀAIP apjoma palielināšana. Procentu izdevumu par monetārās politikas operācijām pieaugumu 2021. gadā galvenokārt noteica ITRMO III izsniegšana un lielāki VSAIP un PĀAIP negatīvie procenti. Procentu ienākumi un izdevumi par Eurosistēmas iekšējām prasībām un saistībām tiek atlīdzināti, piemērojot ECB galveno refinansēšanas operāciju procentu likmi, un ietver ienākumus par ECB nodotajām ārējām rezervēm un prasībām par banknošu pārdali Eurosistēmā un izdevumus par saistībām

par TARGET2 sistēmas norēķiniem. ECB galveno refinansēšanas operāciju procentu likme 2021. un 2020. gadā bija 0%, tāpēc Latvijas Bankai nebija šādu procentu ienākumu un procentu izdevumu.

34. Realizētie finanšu operāciju guvumi vai zaudējumi

(tūkst. eiro)

	2021	2020
Valūtas maiņas darījumi	10 063	827
Atvasinātie finanšu instrumenti	-7 503	11 392
Parāda vērtspapīri	-2 203	32 252
Kopā	357	44 471

Valūtas maiņas darījumu rezultāts bija par 9236 tūkst. eiro lielāks nekā 2020. gadā un to noteica ASV dolāra vērtības palielināšanās attiecībā pret eiro.

Atvasināto finanšu instrumentu rezultāts bija par 18 895 tūkst. eiro mazāks nekā 2020. gadā. Tas galvenokārt saistīts ar biržā tirgto procentu likmju nākotnes līgumu negatīvo rezultātu, ko ietekmēja procentu likmju kāpums 2021. gadā, kā arī ar valūtas riska ierobežošanas nolūkā slēgto biržā tirgto valūtas maiņas nākotnes līgumu negatīvo rezultātu, ko ietekmēja ASV dolāra vērtības palielināšanās attiecībā pret eiro. Valūtas riska ierobežošanas nolūkā slēgto biržā tirgto valūtas maiņas nākotnes līgumu negatīvo rezultātu līdzvērtīgā apjomā kompensē pret ārvalstu valūtas risku ierobežoto bilances posteņu pozitīvais pārvērtēšanas rezultāts.

Parāda vērtspapīru atsavināšanas rezultāts bija par 34 455 tūkst. eiro mazāks nekā 2020. gadā, un to galvenokārt noteica vērtspapīru tirgus vērtības samazināšanās ienesīguma likmju kāpuma dēļ.

35. Finanšu aktīvu un pozīciju pārvērtēšanas rezultāta atzīšana peļņas un zaudējumu aprēķinā

(tūkst. eiro)

	2021	2020
Vērtspapīri	-35 662	-6 299
Ārvalstu valūtas pozīcijas	-935	-28 642
Procentu likmju mijmaiņas līgumi	-21	-296
Kopā	-36 618	-35 237

Atsevišķu parāda vērtspapīru, ārvalstu valūtas pozīciju un procentu likmju mijmaiņas līgumu pārvērtēšanas rezultāts 2021. gada un 2020. gada beigās bija negatīvs, un tas atzīts peļņas un zaudējumu aprēķinā. Savukārt parāda vērtspapīru, kapitāla vērtspapīru, ārvalstu valūtas pozīciju un procentu likmju mijmaiņas līgumu pozitīvais pārvērtēšanas rezultāts uzrādīts bilances postenī "Kapitāls un rezerves" kā attiecīgi vērtspapīru un ārvalstu valūtas un procentu likmju mijmaiņas līgumu pārvērtēšanas rezerve (sk. arī 23. skaidrojumu).

Vērtspapīru negatīvā pārvērtēšanas rezultāta pieaugums saistīts ar tirgus ienesīguma likmju kāpumu.

Ārvalstu valūtas pozīciju negatīvā pārvērtēšanas rezultāta samazinājums saistīts ar ASV dolāra vērtības palielināšanos attiecībā pret eiro.

36. Uzkrājumi tirgus riskam un kredītriskam

Balstoties uz pamatotām risku aplēsēm, saskaņā ar grāmatvedības un finanšu pārskatu sniegšanas tiesisko regulējumu ECBS Latvijas Bankas padome lemj par uzkrājumu veidošanu tirgus riskam (cenas, procentu likmju un valūtas risks) un kredītriskam saistībā ar Latvijas Bankas ieguldījumu pārvaldīšanas un citiem finanšu darījumiem, kā arī šo uzkrājumu izmantošanu, īstenojoties minētajiem riskiem.

Latvijas Bankas finanšu riskus galvenokārt nosaka tās ieguldījumi finanšu instrumentos un ar Latvijas Bankas dalību Eirosistēmā saistītā vienotās monetārās politikas operāciju īstenošana un saistīto risku un finanšu rezultātu pārdale. Latvijas Bankas finanšu aktīvi galvenokārt pakļauti tirgus riskam un kredītriskam.

Latvijas Bankas finanšu risku apjomu monetārās politikas operācijām un ieguldījumu portfeļu kredītriskam nosaka saskaņā ar ECB pieņemto vienoto Eirosistēmas finanšu risku novērtēšanas metodiku, savukārt ieguldījumu portfeļu tirgus riskam – saskaņā ar Latvijas Bankas lietotajā finanšu risku pārvaldības sistēmā izmantoto risku novērtēšanas metodiku, abos gadījumos izmantojot paredzamā deficīta rādītāju (*Expected Shortfall*) ar 99% ticamības līmeni viena gada perspektīvā, kas raksturo zaudējumu apmēru, ko nosaka 1% nelabvēlīgāko simulēto ienesīguma scenāriju vidējā vērtība. Nosakot finanšu risku apjomu, tiek ņemti vērā dažādi tirgus riska un kredītriska faktori, Eirosistēmas/ECBS Riska vadības komitejas noteiktie un finanšu risku pārvaldības sistēmā izmantotie pieņēmumi, kā arī izmantoti vēsturiskie dati par nelabvēlīgu finanšu tirgus faktoru attīstību (piemēram, procentu likmju kāpums, procentu likmju starpības palielināšanās, eiro kursa kāpums un kredītreitingu samazināšanās).

Finanšu risku apjoms 2021. gadā noteikts 1048.4 milj. eiro (2020. gadā – 771.9 milj. eiro). Finanšu risku apjoma pieaugumu 2021. gadā galvenokārt noteica pārmaiņas ieguldījumu izvietojumā – attīstības tirgu fiksētā ienākuma vērtspapīru portfeļa un attīstības tirgu kapitāla vērtspapīru portfeļa izveide –, kā arī pieaugums attīstīto tirgu kapitāla vērtspapīru portfeli.

Uzkrājumus tirgus riskam un kredītriskam veido ilgākā laikposmā 25–75% apmērā no kopējā peļņas un zaudējumu aprēķinā ietvertā attiecīgā gada pozitīvā finanšu rezultāta pirms uzkrājumu finanšu riskiem veidošanas, nepārsniedzot finanšu risku apjomu. Uzkrājumus tirgus riskam un kredītriskam izmanto, ja īstenojas finanšu riski un to negatīvo ietekmi nesedz citi ienākumi vai arī šo uzkrājumu atlikums būtiski pārsniedz finanšu risku apjomu un šim pārsniegumam ir pastāvīgs raksturs.

(tūkst. eiro)

	2021	2020
Finanšu risku apjoms	1 048 400	771 900
Uzkrājumi tirgus riskam un kredītriskam	295 697	281 723
Uzkrājumi tirgus riskam un kredītriskam pret finanšu risku apjomu (%)	28	36

Balstoties uz minēto risku novērtējumu, Latvijas Bankas padome nolēma 2021. gadā izveidot papildu uzkrājumus 13 974 tūkst. eiro apjomā atbilstoši iepriekš minētajā politikā noteiktajam procentam no kopējā peļņas un zaudējumu aprēķinā ietvertā pozitīvā finanšu rezultāta pirms uzkrājumu

finanšu riskiem veidošanas (2020. gadā uzkrājumi tika palielināti par 78 181 tūkst. eiro). 2021. gada un 2020. gada beigās Latvijas Bankai nebija uzkrājumu saistībā ar Eirosistēmas monetārās politikas operāciju kredītrisku.

37. Ienākumi no kapitāla vērtspapīriem un līdzdalības kapitālā

Ienākumi no kapitāla vērtspapīriem ietver attīstīto tirgu kapitāla vērtspapīru portfeļa dividendes 11 828 tūkst. eiro apjomā (2020. gadā – 8989 tūkst. eiro). Ienākumu pieaugumu nodrošināja lielākas dividendes sakarā ar attīstīto tirgu kapitāla vērtspapīru portfeļa pieaugumu.

Ienākumi no līdzdalības kapitālā ietver saņemtās dividendes no līdzdalības SNB kapitālā (2021. gadā – 670 tūkst. eiro; 2020. gadā dividendes no līdzdalības SNB kapitālā netika izmaksātas; sk. arī 14.2. skaidrojumu), kā arī ienākumus no ECB starpperioda peļņas sadales par pārskata gadu un atlikušās iepriekšējā gadā gūtās ECB peļņas sadales 2077 tūkst. eiro apjomā (2020. gadā 9616 tūkst. eiro).

Saskaņā ar ECB Padomes lēmumu ECB Padome veic ienākumu, kurus ECB gūst par prasībām par banknošu pārdali Eirosistēmā, kā arī vērtspapīru tirgu programmas, ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru iegādes programmas, trešās nodrošināto obligāciju iegādes programmas, VSAIP un PĀAIP ietvaros gūto ienākumu starpperioda sadali par pārskata gadu, kurā šie ienākumi radušies. ECB starpperioda peļņas sadale notiek nākamā gada janvārī, tomēr ECB Padome var nolemt to neveikt, ja ECB pārskata gada peļņa ir mazāka par ECB ienākumiem, kas iekļauti ECB starpperioda peļņas sadalē, kā arī ja ECB Padome nolemj izveidot uzkrājumus finanšu riskiem.

Pēc ECB gada finanšu pārskatu apstiprināšanas ECB Padome sadala atlikušo pārskata gadā gūtās ECB peļņas daļu eiro zonas NCB proporcionāli to daļām ECB kapitālā (sk. 13.1. skaidrojumu).

38. Tīrais monetāro ienākumu pārdales rezultāts

(tūkst. eiro)

	2021	2020
Iemaksātie monetārie ienākumi	-39 502	-44 679
Saņemtie monetārie ienākumi	5 160	16 978
Tīrais monetāro ienākumu pārdales rezultāts	-34 342	-27 701

Saskaņā ar ECBS un ECB Statūtiem eiro zonas NCB gūst ienākumus, īstenojot Eirosistēmas vienoto monetāro politiku. Eirosistēmas kopējie monetārie ienākumi atbilst ienākumiem no aktīviem, kas rodas, emitējot eiro banknotes un piesaistot kredītiestāžu noguldījumus. Šie ienākumi tiek pārdalīti eiro zonas NCB proporcionāli to daļām ECB kapitālā.

Latvijas Bankas iemaksātie monetārie ienākumi ietver ienākumus par Latvijas Bankas iezīmētajiem aktīviem, no kuriem atskaitīti izdevumi par Latvijas Bankas monetārajām saistībām. Monetāro ienākumu pārdaļei iezīmētie Latvijas Bankas aktīvi ietver zeltu, monetārās politikas operāciju rezultātā iegūtos aktīvus, Eirosistēmas iekšējās prasības, kā arī tādu pārējo aktīvu apjomu, kurš nepieciešams, lai pilnībā segtu monetārās saistības. Savukārt Latvijas Bankas monetārās saistības ietver banknotes apgrozībā, kredītiestāžu noguldījumus monetārās politikas operāciju rezultātā, kā arī Eirosistēmas iekšējās saistības.

Latvijas Bankas saņemtie monetārie ienākumi atbilst Latvijas Bankas Eirosistēmas kopējo monetāro ienākumu daļai, kas noteikta, pamatojoties uz Latvijas Bankas daļu ECB kapitālā.

Tirā monetāro ienākumu pārdales rezultāta samazinājumu noteica mazāki saņemtie monetārie ienākumi galvenokārt sakarā ar ECB Padomes lēmumiem par labvēlīgāku nosacījumu piemērošanu ITRMO III.

39. Citi bankas darbības ienākumi

(tūkst. eiro)

	2021	2020
Saistību par emitētajām lata naudas zīmēm pārvērtēšana	2 380	-
Numismātikas produktu pārdošanas ienākumi	627	613
Pārējie bankas darbības ienākumi	584	655
Kopā	3 591	1 268

Saistību par emitētajām lata naudas zīmēm pārvērtēšanas rezultātā tika gūti ienākumi tāpēc, ka lata naudas zīmes ar zemu apmaiņas iespējamību netiek uzrādītas bilancē saskaņā ar "Latvijas Bankas finanšu grāmatvedības politiku" (sk. arī 2.2. skaidrojumu). 2021. gadā samazinoties lata naudas zīmju apmaiņas tempam, saistību par emitētajām lata naudas zīmēm novērtējums samazinājās (sk. arī 22.1. skaidrojumu).

40. Darba samaksa, sociālās apdrošināšanas izdevumi un solidaritātes nodoklis

(tūkst. eiro)

	2021	2020
Darba samaksa		
Atlīdzība par padomes un valdes locekļu pienākumu pildīšanu	-728	-855
Pārējo darbinieku atlīdzība	-15 675	-16 012
Kopā darba samaksa	-16 403	-16 867
Sociālās apdrošināšanas izdevumi un solidaritātes nodoklis	-3 582	-3 764
Kopā darba samaksa, sociālās apdrošināšanas izdevumi un solidaritātes nodoklis	-19 985	-20 631

2021. gada beigās Latvijas Bankā bija 380 darbinieku (2020. gada beigās – 421 darbinieks). 2021. gadā tas atbilda 400 pilna laika ekvivalentiem (2020. gadā – 425 pilna laika ekvivalentiem). Darbinieku skaita samazinājums galvenokārt saistīts ar īstenotajiem darbības efektivitātes uzlabošanas pasākumiem.

Ar 2021. gada 1. jūniju Latvijas Banka ieviesa viena augstākā līmeņa pārvaldības modeli, un Latvijas Bankas valde izbeidza savu darbību.

41. Naudas zīmju iegādes izdevumi

(tūkst. eiro)

	2021	2020
Banknošu iegāde	-1 363	-1 229
Kolekcijas monētu iegāde	-380	-188
Apgrozības monētu iegāde	-88	-129
Kopā	-1 831	-1 546

42. Pārējie bankas darbības izdevumi

(tūkst. eiro)

	2021	2020
Informācijas sistēmu uzturēšana un izmantošana	-4 116	-4 023
Komunālie pakalpojumi	-771	-547
Mazvērtīgā inventāra iegāde	-360	-94
Ēku, teritorijas un inventāra uzturēšana	-335	-436
Sabiedrības informēšana	-289	-231
Nekustamā īpašuma nodoklis	-217	-220
Telekomunikāciju pakalpojumi un sistēmu uzturēšana	-190	-168
Risku apdrošināšana	-134	-254
Personāla profesionālā pilnveide	-126	-85
Materiālo vērtību atsavināšana	-33	-30
Dienesta komandējumi	-26	-66
Transportlīdzekļu nodrošināšana	-12	-30
Pasākumu nodrošināšana	-10	-32
Citi pārējie bankas darbības izdevumi	-474	-478
Kopā	-7 093	-6 694

Citi pārējie bankas darbības izdevumi ietver arī atlīdzību SIA "ERNST & YOUNG BALTIC" par Latvijas Bankas 2021. gada finanšu pārskatu revīziju 33 tūkst. eiro apjomā (2020. gadā – 33 tūkst. eiro).

Pārējie finanšu pārskatu skaidrojumi**43. Apgrūtinātie aktīvi**

2021. gada beigās bija apgrūtināti Latvijas Bankas iegādātie parāda vērtspapīri, citi finanšu instrumenti un zelts, kuru kopējā tirgus vērtība bija 2 503 139 tūkst. eiro (2020. gada beigās – 2 667 712 tūkst. eiro), lai nodrošinātu vērtspapīru pārdošanas ar atpirkšanu darījumu, zelta mijmaiņas darījumu, biržā netirgoto valūtas maiņas nākotnes darījumu, biržā tirgoto procentu likmju un valūtas maiņas nākotnes darījumu veikšanu un maksājumu sistēmu darbību. 2021. gada beigās apgrūtinātos aktīvus galvenokārt veidoja vērtspapīru pārdošanas ar atpirkšanu līgumos iesaistītie vērtspapīri 2 135 996 tūkst. eiro vērtībā (2020. gada beigās – 2 309 742 tūkst. eiro).

44. Vērtspapīru aizdošanas darījumi

Latvijas Bankas uzdevumā tās aģenti automatizētās vērtspapīru aizdevumu programmas līgumu ietvaros veic vērtspapīru aizdošanas darījumus, aizdodot Latvijas Bankas īpašumā esošos vērtspapīrus pret naudas līdzekļu vai vērtspapīru ķīlu. Vērtspapīru aizdošanas darījumi nodrošina papildu ienākumus, būtiski neietekmējot ieguldījumu likviditāti, jo aizdotie vērtspapīri Latvijas Bankai ir ātri pieejami. Minētie aģenti administrē vērtspapīru aizdošanas darījumus un kontrolē šo darījumu un to nodrošinājuma atbilstību. Vērtspapīru aizdošanas darījumu nodrošinājuma patiesā vērtība ir lielāka par aizdoto vērtspapīru patieso vērtību.

Lai veicinātu vērtspapīru tirgus likviditāti, Latvijas Banka vienlaikus ar citām eiro zonas NCB veic VSAIP un PĀAIP ietvaros iegādāto vērtspapīru aizdošanu, un Latvijas Banka to īsteno automatizētās vērtspapīru aizdevumu programmas ietvaros.

2021. gada beigās aizdoto vērtspapīru patiesā vērtība, kas noteikta saskaņā ar kotētām cenām aktīvā tirgū, bija 27 418 tūkst. eiro (2020. gada beigās – 439 tūkst. eiro), t.sk. VSAIP un PĀAIP ietvaros iegādāto un aizdoto vērtspapīru patiesā vērtība 2021. gada beigās bija 22 650 tūkst. eiro (2020. gada beigās – 285 tūkst. eiro).

Naudas līdzekļu vai vērtspapīru ķīlas, kas saņemtas Latvijas Bankas automatizētās vērtspapīru aizdevumu programmas aģentu kontos kā vērtspapīru aizdošanas darījumu nodrošinājums, nav uzrādītas Latvijas Bankas bilancē.

45. Iespējamās saistības un apņemšanās

ECBS un ECB Statūti nosaka, ka eiro zonas NCB pilnā apjomā apmaksā tās parakstīto daļu ECB kapitālā, kā arī iemaksā ECB rezerves kapitālā, uzkrājumos, kas pielīdzināmi rezervēm, un finanšu instrumentu pārvērtēšanas kontā, šos maksājumus veicot proporcionāli savai daļai ECB kapitālā. Pēc Anglijas Bankas izstāšanās no ECBS kopējais ECB apmaksājamais kapitāla apjoms pieaug. ECB Padome nolēma, ka eiro zonas NCB pilnībā apmaksās savu parakstīto kapitālu, kas palielinājās, divos maksājumos – attiecīgi 2021. gada un 2022. gada beigās. 2022. gadā Latvijas Bankai jāvec maksājums 2377 tūkst. eiro apjomā (sk. arī 13.1. skaidrojumu).

Latvijas Bankai piederošo SNB akciju neapmaksātā daļa ir 75% no šo akciju nominālvērtības, un tā apmaksājama pēc attiecīga SNB Valdes lēmuma pieņemšanas. 2021. gada beigās šo akciju neapmaksātā daļa bija 4012 tūkst. SDR (4958 tūkst. eiro; 2020. gada beigās – 4012 tūkst. SDR (4729 tūkst. eiro); sk. arī 14.2. skaidrojumu).

2021. gada beigās Latvijas Banka bija emitējusi eiro kolekcijas monētas, lata jubilejas un piemiņas monētas un dārgmetāla apgrozības monētas ar 7096 tūkst. eiro nominālvērtību (2020. gada beigās – 7034 tūkst. eiro). Šīs monētas var apmainīt Latvijas Bankā atbilstoši nominālvērtībai. Saskaņā ar Latvijas Bankas vadības vērtējumu iespējamība, ka Latvijas Bankai nāktos šīs monētas atpirkt no monētu turētājiem, ir neliela.

2021. gada beigās Latvijas Banka bija emitējusi lata naudas zīmes ar 119 875 tūkst. eiro nominālvērtību (2020. gada beigās – 120 934 tūkst. eiro), kas bilancē uzrādītas 21 895 tūkst. eiro apjomā (2020. gada beigās – 25 334 tūkst. eiro). Saskaņā ar *Euro* ieviešanas kārtības likumu lata skaidrās naudas nomaiņas pret eiro periods Latvijas Bankā ir bez termiņa ierobežojuma. Saskaņā ar Latvijas Bankas vadības vērtējumu iespējamība,

ka Latvijas Bankai nāktos apmainīt lata naudas zīmes 97 980 tūkst. eiro (2020. gada beigās – 95 600 tūkst. eiro) nominālvērtībā, ir neliela.

Jaunais Latvijas Bankas likums, kas pieņemts 2021. gada 23. septembrī un stāsies spēkā 2023. gada 1. janvārī, nosaka FKTK pievienošanu Latvijas Bankai, t.sk. FKTK tiesību un saistību pārņemšanu.

46. Notikumi pēc pārskata gada beigām

Ģeopolitiskā krīze, ko izraisīja 2022. gada februārī Krievijas uzsāktā karadarbība pret Ukrainu, paaugstināja nenoteiktību un radīja būtiskas svārstības pasaules finanšu tirgos, kas turpinās ietekmēt Latvijas Bankas darbības finanšu rezultātus, jo Latvijas Banka pakļauta procentu likmju un citiem finanšu riskiem. Tomēr tam nav nozīmīgas ietekmes uz Latvijas Bankas finansiālo stāvokli un darbības finanšu rezultātiem 2021. gadā.

Laika posmā no pārskata gada pēdējās dienas līdz šo finanšu pārskatu parakstīšanas datumam nav bijuši citi notikumi, kuru rezultātā šajos finanšu pārskatos būtu jāveic korekcijas vai kuri būtu jāpaskaidro šajos finanšu pārskatos.

2022. gada 10. martā

Latvijas Bankas padomei

Atzinums

Mēs esam veikuši pievienoto Latvijas Bankas („Banka”) finanšu pārskatu, kas atspoguļoti no 65. līdz 114. lappusei, revīziju. Pievienotie finanšu pārskati ietver 2021. gada 31. decembra bilanci un peļņas un zaudējumu aprēķinu un kopējās atzītās peļņas un zaudējumu pārskatu par gadu, kas noslēdzās 2021. gada 31. decembrī, kā arī finanšu pārskatu skaidrojumus, kas ietver nozīmīgu grāmatvedības uzskaites principu kopsavilkumu un citu paskaidrojošu informāciju.

Mūsaprāt, pievienotie finanšu pārskati sniedz patiesu un skaidru priekšstatu par Latvijas Bankas finanšu stāvokli 2021. gada 31. decembrī un par tās darbības finanšu rezultātiem gadā, kas noslēdzās 2021. gada 31. decembrī saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas 2016. gada 3. novembra Pamatnostādni (ES) 2016/2249 par grāmatvedības un finanšu pārskatu sniegšanas tiesisko regulējumu Eiropas Centrālo banku sistēmā (ECB/2016/34) un tās grozījumiem, Latvijas Bankas padomes pieņemto "Latvijas Bankas finanšu grāmatvedības politiku" un Latvijas Republikas likuma "Par Latvijas Banku" prasībām, kas nosaka finanšu pārskatu sagatavošanu.

Atzinuma pamatojums

Mēs veicām revīziju saskaņā ar Latvijas Republikā atzītiem Starptautiskajiem revīzijas standartiem (SRS). Mūsu pienākumi, kas noteikti šajos standartos, tālāk izklāstīti mūsu ziņojuma sadaļā „Revidenta atbildība par finanšu pārskatu revīziju”. Mēs esam neatkarīgi no Bankas saskaņā ar Starptautiskās grāmatvežu ētikas standartu padomes (SGĒSP) izdotā Starptautiskā profesionālu grāmatvežu ētikas kodeksa (tajā skaitā Starptautisko neatkarības standartu) (SGĒSP kodekss) prasībām un Latvijas Republikas Revīzijas pakalpojumu likumā iekļautajām neatkarības prasībām, kas ir piemērojamas mūsu veiktajai finanšu pārskatu revīzijai Latvijas Republikā. Mēs esam ievērojuši pārējos Revīzijas pakalpojumu likumā un SGĒSP kodeksā noteiktos ētikas principus. Mēs uzskatām, ka mūsu iegūtie revīzijas pierādījumi dod pietiekamu un atbilstošu pamatojumu mūsu atzinumam.

Padomes un personu, kurām uzticēta Bankas pārvalde, atbildība par finanšu pārskatiem

Bankas padome ir atbildīga par finanšu pārskatu, kas sniedz patiesu un skaidru priekšstatu, sagatavošanu saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas 2016. gada 3. novembra Pamatnostādni (ES) 2016/2249 par grāmatvedības un finanšu pārskatu sniegšanas tiesisko regulējumu Eiropas Centrālo banku sistēmā (ECB/2016/34) un tās grozījumiem, Latvijas Bankas padomes pieņemto "Latvijas Bankas finanšu grāmatvedības politiku" un Latvijas Republikas likuma "Par Latvijas Banku" prasībām, kas nosaka finanšu pārskatu sagatavošanu. Bankas padome ir atbildīga par tādu iekšējo kontroli, kādu Bankas padome uzskata par nepieciešamu, lai būtu iespējams sagatavot finanšu pārskatus, kas nesatur ne krāpšanas, ne kļūdu izraisītas būtiskas neatbilstības.

Sagatavojot finanšu pārskatus, Bankas padome pienākums ir izvērtēt Bankas spēju turpināt darbību, pēc nepieciešamības sniedzot informāciju par apstākļiem, kas saistīti ar Bankas spēju turpināt darbību un darbības turpināšanas principa piemērošanu.

Personas, kurām uzticēta Bankas pārvalde, ir atbildīgas par Bankas finanšu pārskatu sagatavošanas pārraudzību.

Revidenta atbildība par finanšu pārskatu revīziju

Mūsu mērķis ir iegūt pietiekamu pārlicību par to, ka finanšu pārskati kopumā nesatur kļūdu vai krāpšanas izraisītas būtiskas neatbilstības, un sniegt revidentu ziņojumu, kurā izteikts atzinums. Pietiekama pārlicība ir augsta līmeņa pārlicība, bet tā negarantē, ka revīzijā, kas veikta saskaņā ar SRS, vienmēr tiks atklāta būtiska neatbilstība, ja tāda pastāv. Neatbilstības var rasties krāpšanas vai kļūdu rezultātā, un tās ir uzskatāmas par būtiskām, ja var pamatoti uzskatīt, ka tās katra atsevišķi vai visas kopā varētu ietekmēt saimnieciskos lēmumus, ko lietotāji pieņem, pamatojoties uz šiem finanšu pārskatiem.

Veicot revīziju saskaņā ar SRS, mēs visā revīzijas gaitā izdarām profesionālus spriedumus un ievērojam profesionālo skepsi. Mēs arī:

- identificējam un izvērtējam riskus, ka finanšu pārskatos varētu būt krāpšanas vai kļūdu dēļ radušās būtiskas neatbilstības, izstrādājam un veicam revīzijas procedūras šo risku mazināšanai, kā arī iegūstam revīzijas pierādījumus, kas sniedz pietiekamu un atbilstošu pamatojumu mūsu atzinumam. Risks, ka netiks atklātas būtiskas krāpšanas radītas neatbilstības, ir augstāks nekā kļūdu izraisītu neatbilstību risks, jo krāpšana var ietvert slepenas norunas, dokumentu viltošanu, ar nodomu neuzrādītu informāciju, maldinošas informācijas sniegšanu vai iekšējās kontroles pārkāpumus;
- iegūstam izpratni par iekšējo kontroli, kas ir būtiska revīzijas veikšanai, lai izstrādātu konkrētiem apstākļiem atbilstošas revīzijas procedūras, nevis lai sniegtu atzinumu par Bankas iekšējās kontroles efektivitāti;
- izvērtējam pielietoto grāmatvedības uzskaites politiku piemērotību un grāmatvedības aplēšu un attiecīgās Bankas padomes uzrādītās informācijas pamatotību;
- izdarām secinājumu par padomes piemērotā darbības turpināšanas principa atbilstību un, pamatojoties uz iegūtajiem revīzijas pierādījumiem, par to, vai pastāv būtiska nenoteiktība attiecībā uz notikumiem vai apstākļiem, kas var radīt nozīmīgas šaubas par Bankas spēju turpināt darbību. Ja mēs secinām, ka būtiska nenoteiktība pastāv, revidentu ziņojumā tiek vērsta uzmanība uz finanšu pārskatos sniegto informāciju par šiem apstākļiem. Ja šāda informācija finanšu pārskatos nav sniegta, mēs sniedzam modificētu atzinumu. Mūsu secinājumi ir pamatoti ar revīzijas pierādījumiem, kas iegūti līdz revidentu ziņojuma datumam. Tomēr nākotnes notikumu vai apstākļu ietekmē Banka savu darbību var pārtraukt;
- izvērtējam vispārējo finanšu pārskatu izklāstu, struktūru un saturu, tajā skaitā pielikumā atklāto informāciju un to, vai finanšu pārskati patiesi atspoguļo tā pamatā esošos darījumus un notikumus.

Personām, kurām uzticēta Bankas pārvalde, mēs cita starpā sniedzam informāciju par plānoto revīzijas apjomu un laiku, kā arī par svarīgiem revīzijas novērojumiem, tajā skaitā par būtiskiem iekšējās kontroles trūkumiem, kurus mēs identificējam revīzijas laikā.

SIA „ERNST & YOUNG BALTIC”

Licence Nr. 17

Diāna Krišjāne

Valdes priekšsēdētāja

LR zvērināta revidente

Sertifikāts Nr. 124

Rīgā 2022. gada 10. martā

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Pielikumi

1. pielikums Monetārie rādītāji 2021. gadā

117

(perioda beigās; milj. eiro)

LATVIJAS BANKAS 2021. GADA PĀRSKATA PIELIKUMI

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
LATVIJAS BANKA												
Latvijas devums eiro zonas naudas bāzē	10 533.5	10 782.2	11 098.7	10 965.5	10 976.9	11 433.7	11 161.1	11 042.7	10 880.4	10 786.7	10 884.3	12 029.6
Skaidrā nauda apgrozībā	5 197.7	5 224.5	5 272.1	5 298.9	5 352.4	5 395.5	5 454.1	5 460.9	5 480.2	5 511.3	5 533.0	5 622.9
Pieprasījuma noguldījumu konti (ietverot obligāto rezervju sistēmu)	5 335.8	5 557.7	5 826.6	5 666.6	5 624.5	6 038.2	5 707.0	5 581.8	5 400.2	5 275.4	5 351.3	6 406.7
Ārējie aktīvi ārpus eiro zonas	10 899.2	10 915.4	11 166.4	11 145.7	11 173.1	11 359.6	11 452.0	11 903.0	11 872.8	11 972.1	12 062.2	12 117.5
Ārzemju saistības ārpus eiro zonas	1 484.9	926.6	728.3	700.2	710.9	728.8	719.3	720.1	735.3	748.7	747.8	746.3
Kredīti	6 337.2	6 535.3	6 738.0	6 984.6	7 005.3	7 246.5	7 193.7	7 190.8	7 428.3	7 388.1	7 477.2	6 885.1
Eiro zonas MFI	1 520.0	1 553.5	1 518.8	1 540.7	1 480.7	1 531.0	1 519.8	1 499.1	1 518.6	1 471.2	1 486.3	781.9
Eiro zonas valdības sektoram	4 397.5	4 542.8	4 748.0	4 965.2	5 012.9	5 018.5	4 965.8	4 968.3	5 088.6	5 094.9	5 143.3	5 154.9
Citiem eiro zonas rezidentiem	419.7	439.0	471.2	478.7	511.7	697.0	708.1	723.4	821.1	822.0	847.6	948.3
MFI												
Noguldījumi uz nakti (Latvijas devums eiro zonas M1)	15 654.7	15 869.5	16 402.6	16 155.1	16 254.7	16 623.4	16 655.4	16 583.7	16 645.1	16 838.9	16 954.2	17 354.9
Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	1 114.2	1 013.9	1 003.0	1 001.0	998.8	941.5	965.9	947.0	904.2	878.7	860.0	797.6
Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	670.4	677.1	685.4	691.1	690.3	688.8	688.6	687.8	683.0	685.3	685.9	690.9
Latvijas devums eiro zonas M2	17 439.3	17 560.5	18 091.0	17 847.2	17 943.7	18 253.7	18 309.8	18 218.5	18 232.3	18 402.9	18 500.1	18 843.4
Repo darījumi	122.9	169.3	170.9	202.6	201.6	203.6	242.5	243.1	234.8	217.2	218.0	219.2
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem	-1.6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Latvijas devums eiro zonas M3	17 560.6	17 729.8	18 261.8	18 049.8	18 145.3	18 457.3	18 552.3	18 461.6	18 467.1	18 620.1	18 718.1	19 062.6
Tīrie ārējie aktīvi ārpus eiro zonas	10 541.9	11 084.2	11 611.3	11 538.4	11 762.2	12 009.7	12 294.7	12 597.9	12 655.3	12 916.4	12 967.1	11 425.7
Kredīti eiro zonas finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājaisaimniecībām	13 199.8	13 173.6	13 327.8	13 245.5	13 237.3	13 241.8	13 375.4	13 449.8	13 557.5	13 715.9	13 642.6	13 637.0
Aizdevumi rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājaisaimniecībām	11 957.8	11 934.4	12 075.8	11 987.8	12 008.6	12 029.3	12 200.8	12 254.9	12 371.4	12 559.6	12 497.1	12 423.8
Rezidentu finanšu iestāžu, nefinanšu sabiedrību un mājaisaimniecību noguldījumi	14 878.1	15 005.5	15 525.3	15 366.7	15 454.2	15 790.9	15 830.8	15 777.0	15 839.4	15 977.9	16 143.7	16 539.5
PROCENTU LIKMES												
Galveno refinansēšanas operāciju procentu likme (perioda beigās; %)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Eiro veikto darījumu vidējās svērtās procentu likmes (%)												
Starpbanku tirgū izsniegtie kredīti	-0.50	-0.50	-0.50	-0.32	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50
Nefinanšu sabiedrībām un mājaisaimniecībām izsniegtie kredīti ar mainīgo procentu likmi un procentu likmes darbības sākotnējo periodu līdz 1 gadam (jaunie darījumi)	3.0	3.1	3.0	3.3	2.6	2.8	2.7	2.3	3.3	2.3	2.6	2.9
Nefinanšu sabiedrību un mājaisaimniecību termiņnoguldījumi (jaunie darījumi)	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.2	0.2	0.3

2. pielikums
Latvijas Bankas 2021. gada mēnešu bilances

118

(mēneša beigās; tūkst. eiro)

LATVIJAS BANKAS 2021. GADA PĀRSKATA PIELIKUMI

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
AKTĪVI	23 060 952	23 277 499	23 690 804	23 867 958	23 977 117	24 425 907	24 521 185	25 011 443	25 233 591	25 311 439	25 506 392	25 074 429
Zelts un zeltā izteiktās prasības	329 327	311 166	307 231	312 932	333 978	316 787	328 685	327 693	318 668	328 072	337 512	344 166
Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	4 128 737	4 088 032	4 223 533	4 149 069	4 046 897	4 114 662	4 091 303	4 460 088	4 479 979	4 492 459	4 492 050	4 495 181
Prasības pret SVF	143 498	143 547	145 987	143 607	143 049	144 994	145 127	528 857	534 744	533 821	541 949	542 959
Atlikumi kredītiestādēs un ieguldījumi vērtspapiros, ārējie aizdevumi un citi ārējie aktīvi	3 985 239	3 944 485	4 077 546	4 005 462	3 903 848	3 969 668	3 946 176	3 931 231	3 945 235	3 958 638	3 950 101	3 952 222
Prasības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	335 634	362 390	334 724	331 097	277 029	437 418	436 647	419 115	499 774	433 249	454 505	528 428
Prasības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	123 644	124 572	144 554	149 954	160 102	195 609	191 910	190 657	202 695	190 940	183 436	174 081
Eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā izsniegtie aizdevumi eiro	1 260 000	1 260 000	1 267 700	1 277 700	1 277 700	1 321 600	1 311 600	1 311 600	1 311 600	1 311 600	1 311 600	616 600
Ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas	1 260 000	1 260 000	1 267 700	1 277 700	1 277 700	1 321 600	1 311 600	1 311 600	1 311 600	1 311 600	1 311 600	616 600
Pārējās prasības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm	430	10 089	3 601	21 486	6	1 212	628	1 706	10 348	4 833	1 867	4 255
Eiro zonas valstu rezidentu vērtspapīri eiro	11 058 623	11 294 415	11 623 012	11 888 111	12 082 595	12 218 799	12 284 998	12 382 945	12 478 103	12 599 007	12 758 419	12 839 996
Monetārās politikas mērķiem turētie vērtspapīri	9 935 212	10 149 726	10 451 276	10 715 544	10 908 458	11 025 002	11 085 975	11 173 052	11 253 570	11 436 108	11 588 976	11 690 783
Pārējie vērtspapīri	1 123 411	1 144 689	1 171 736	1 172 567	1 174 137	1 193 797	1 199 023	1 209 893	1 224 533	1 162 899	1 169 443	1 149 213
Eirosistēmas iekšējās prasības	5 629 683	5 633 840	5 597 827	5 536 904	5 599 989	5 637 773	5 683 498	5 712 375	5 742 981	5 765 020	5 774 825	5 868 008
Līdzdalība ECB kapitālā	114 095	114 095	114 095	114 095	114 095	114 095	114 095	114 095	114 095	114 095	114 095	116 472
Prasības par ECB nodotajām ārējām rezervēm	157 202	157 202	157 202	157 202	157 202	157 202	157 202	157 202	157 202	157 202	157 202	157 202
Pārējās prasības Eirosistēmā	5 358 386	5 362 543	5 326 530	5 265 607	5 328 692	5 366 476	5 412 201	5 441 078	5 471 684	5 493 723	5 503 528	5 594 334
Pārējie aktīvi	194 874	192 995	188 622	200 705	198 821	182 047	191 916	205 264	189 443	186 259	192 178	203 714

2. pielikums (turpinājums)

(mēneša beigās; tūkst. eiro)

119

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
PASĪVI	23 060 952	23 277 499	23 690 804	23 867 958	23 977 117	24 425 907	24 521 185	25 011 443	25 233 591	25 311 439	25 506 392	25 074 429
Banknotes apgrozībā	5 117 799	5 144 167	5 191 069	5 216 637	5 270 183	5 311 791	5 369 850	5 376 227	5 395 457	5 425 026	5 446 640	5 536 624
Saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā	5 335 824	5 557 689	5 826 602	5 666 568	5 624 494	6 038 201	5 706 979	5 581 831	5 400 156	5 275 407	5 351 275	6 406 673
Pieprasījuma noguldījumu konti (ietverot obligāto rezervju sistēmu)	5 335 824	5 557 689	5 826 602	5 666 568	5 624 494	6 038 201	5 706 979	5 581 831	5 400 156	5 275 407	5 351 275	6 406 673
Pārējās saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm	604 084	701 857	790 798	788 381	748 439	789 290	793 108	603 675	725 797	724 121	578 769	649 746
Saistības eiro pret citiem eiro zonas valstu rezidentiem	2 511 227	2 508 676	3 155 086	3 116 310	3 205 734	2 638 410	2 880 634	2 950 622	3 459 224	3 293 487	3 403 422	3 438 792
Saistības pret valdību	987 436	970 057	1 619 333	1 573 555	1 667 956	1 102 293	1 276 080	1 351 207	1 860 778	1 707 002	1 814 516	1 803 339
Pārējās saistības	1 523 791	1 538 619	1 535 753	1 542 755	1 537 778	1 536 117	1 604 554	1 599 415	1 598 446	1 586 485	1 588 906	1 635 453
Saistības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	144 095	49 935	20 751	25 438	31 986	58 566	59 301	67 387	58 092	61 715	59 023	57 955
Saistības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	692 978	1 187 484	1 415 369	1 407 183	1 284 007	1 338 949	1 307 101	1 666 623	1 696 924	1 591 570	1 585 998	1 594 262
Saistības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	1 340 832	876 664	707 572	674 768	678 959	670 218	659 953	652 665	677 164	686 993	688 801	688 359
Eirosistēmas iekšējās saistības	6 087 230	6 069 768	5 336 069	5 757 800	5 888 969	6 285 785	6 422 683	6 772 621	6 492 283	6 919 878	7 013 871	5 356 980
Saistības par TARGET2 sistēmas norēķiniem un nacionālo centrālo banku korespondent-kontiem (neto)	6 087 230	6 069 768	5 336 069	5 757 800	5 888 969	6 285 785	6 422 683	6 772 621	6 492 283	6 919 878	7 013 871	5 322 638
Pārējās saistības Eurosistēmā	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	34 342
Pārējās saistības	421 354	424 295	462 550	422 061	427 623	464 925	443 598	445 487	481 445	457 646	478 613	436 383
Kapitāls un rezerves	805 529	756 964	784 938	792 812	816 723	829 772	877 978	894 305	847 049	875 596	899 980	908 655

3. pielikums Latvijas Bankas 2017.–2021. gada bilances

(gada beigās; tūkst. eiro)

	2017	2018	2019	2020	2021
AKTĪVI	17 498 642	18 247 147	18 745 509	23 045 742	25 074 429
Zelts un zeltā izteiktās prasības	230 856	239 195	289 043	330 139	344 166
Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	3 608 692	3 566 027	3 688 972	3 970 780	4 495 181
Prasības pret SVF	143 477	146 833	149 082	142 411	542 959
Atlikumi kredītiestādēs un ieguldījumi vērtspapīros, ārējie aizdevumi un citi ārējie aktīvi	3 465 215	3 419 194	3 539 890	3 828 369	3 952 222
Prasības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	355 065	326 308	460 415	333 706	528 428
Prasības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	101 333	101 837	90 139	119 143	174 081
Eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā izsniegtie aizdevumi eiro	244 660	38 750	12 250	1 260 000	616 600
Ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas	244 660	38 750	12 250	1 260 000	616 600
Pārējās prasības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm	438	488	8	120	4 255
Eiro zonas valstu rezidentu vērtspapīri eiro	8 131 197	8 813 038	8 721 137	11 129 440	12 839 996
Monetārās politikas mērķiem turētie vērtspapīri	6 719 984	7 423 080	7 636 472	10 008 456	11 690 783
Pārējie vērtspapīri	1 411 213	1 389 958	1 084 665	1 120 984	1 149 213
Eirosistēmas iekšējās prasības	4 604 114	4 952 780	5 277 483	5 673 974	5 868 008
Līdzdalība ECB kapitālā	115 082	115 082	114 108	114 095	116 472
Prasības par ECB nodotajām ārējām rezervēm	163 480	163 480	158 264	157 202	157 202
Pārējās prasības Eirosistēmā	4 325 552	4 674 218	5 005 111	5 402 677	5 594 334
Pārējie aktīvi	222 287	208 724	206 062	228 440	203 714

3. pielikums (turpinājums)

(gada beigās; tūkst. eiro)

	2017	2018	2019	2020	2021
PASĪVI	17 498 642	18 247 147	18 745 509	23 045 742	25 074 429
Banknotes apgrozībā	4 314 088	4 536 729	4 666 799	5 142 726	5 536 624
Saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā	5 712 980	5 050 101	5 660 676	6 053 812	6 406 673
Pieprasījuma noguldījumu konti (ietverot obligāto rezervju sistēmu)	5 712 980	5 050 101	5 660 676	6 053 812	6 406 673
Pārējās saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm	22 610	13 847	11 871	577 746	649 746
Saistības eiro pret citiem eiro zonas valstu rezidentiem	215 712	1 449 237	1 506 709	3 012 014	3 438 792
Saistības pret valdību	29 516	129 113	442 044	1 588 192	1 803 339
Pārējās saistības	186 196	1 320 124	1 064 665	1 423 822	1 635 453
Saistības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	2 535	16 524	307 239	238 737	57 955
Saistības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	144 324	150 535	153 351	615 986	1 594 262
Saistības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	634	115 284	1 642 368	1 364 010	688 359
Eirosistēmas iekšējās saistības	6 339 683	6 212 645	3 833 540	4 837 613	5 356 980
Saistības par TARGET2 sistēmas norēķiniem un nacionālo centrālo banku korespondentkontiem (neto)	6 339 683	6 212 645	3 826 452	4 809 553	5 322 638
Pārējās saistības Eurosistēmā	-	-	7 088	28 060	34 342
Pārējās saistības	305 552	251 877	329 326	409 700	436 383
Kapitāls un rezerves	440 524	450 368	633 630	793 398	908 655

4. pielikums

Latvijas Bankas 2017.–2021. gada peļņas un zaudējumu aprēķini

(gada beigās; tūkst. eiro)

	2017	2018	2019	2020	2021
Tīrie procentu ienākumi	71 498	79 494	95 946	139 537	123 981
Procentu ienākumi	138 189	180 907	198 804	190 313	165 248
Procentu izdevumi	-66 691	-101 413	-102 858	-50 776	-41 267
Finanšu operāciju, pārvērtēšanas rezultāta atzišanas peļņas un zaudējumu aprēķinā un riska uzkrājumu finanšu riskiem tīrais rezultāts	-28 175	-42 387	-37 821	-68 947	-50 235
Realizētie finanšu operāciju guvumi	33 292	-49 690	46 253	44 471	357
Finanšu aktīvu un pozīciju pārvērtēšanas rezultāta atzišana peļņas un zaudējumu aprēķinā	-18 791	-47 903	-3 856	-35 237	-36 618
Uzkrājumi tirgus riskam un kredītriskam	-42 676	55 206	-80 218	-78 181	-13 974
Tīrie komisijas maksas izdevumi	-3 087	-2 783	-3 607	-3 394	-3 951
Komisijas maksas ienākumi	397	644	811	949	981
Komisijas maksas izdevumi	-3 484	-3 427	-4 418	-4 343	-4 932
Ienākumi no līdzdalības kapitālā	5 258	6 922	14 884	18 605	14 575
Tīrais monetāro ienākumu pārdales rezultāts	3 651	122	-6 801	-27 701	-34 342
Citi bankas darbības ienākumi	12 382	9 270	1 300	1 268	3 591
TĪRIE IENĀKUMI	61 527	50 638	63 901	59 368	53 619
Darba samaksa	-17 616	-17 515	-17 660	-16 867	-16 403
Sociālās apdrošināšanas izdevumi un solidaritātes nodoklis	-3 962	-4 031	-3 941	-3 764	-3 582
Naudas zīmju iegādes izdevumi	-4 542	-2 104	-1 791	-1 546	-1 831
Pamatlīdzekļu nolietojums un nemateriālo aktīvu amortizācija	-3 750	-4 189	-4 129	-3 851	-3 802
Pārējie bankas darbības izdevumi	-7 773	-8 233	-9 225	-6 694	-7 093
PĀRSKATA GADA PEĻŅA	23 884	14 566	27 155	26 646	20 908
Rezerves kapitālā ieskaitāmā peļņas daļa	8 359	4 370	8 146	7 994	6 272
Valsts ieņēmumos ieskaitāmā peļņas daļa	15 525	10 196	19 009	18 652	14 636

5. pielikums

2021. gadā publicētie Latvijas Bankas izdevumi un nozīmīgākās Latvijas Bankas darbinieku publikācijas

Regulārie izdevumi un turpinājumizdevumi

Latvijas Bankas 2020. gada pārskats. Latvijas Banka, 2021.

Finanšu Stabilitātes Pārskats, 2021. Latvijas Banka, 2021.

Latvijas Maksājumu Balance = Latvia's Balance of Payments, 2020. Latvijas Banka, 2021.

Makroekonomisko Norižu Pārskats. Nr. 32, marts–Nr. 33, septembris, 2021. Latvijas Banka, 2021.

Pētījumi

BUŠS, Ginters, GRĪNINGS, Patriks (*Patrick Grüning*). Latvijas fiskālais DSGE modelis. Pētījums Nr. 5, 2020 [tiešsaiste]. Latvijas Banka, 2021. 60 lpp. Pieejams: https://datnes.latvijasbanka.lv/petijumi/p_5_2020_lv.pdf

ZLOBINS, Andrejs. Viņpus nulles zemākās robežas: zemu un negatīvu procentu likmju reāla finansiālā ietekme eiro zonā. Pētījums Nr. 6, 2020 [tiešsaiste]. Latvijas Banka, 2021. 40 lpp. Pieejams: https://datnes.latvijasbanka.lv/petijumi/p_6_2020_lv.pdf

SILVERSTOVŠ, Boriss. *Gauging the Effect of Influential Observations on Measures of Relative Forecast Accuracy in a Post-COVID-19 Era: Application to Nowcasting Euro Area GDP Growth*. Working Paper No. 1, 2021 [tiešsaiste]. Latvijas Banka, 2021. 22 p. Pieejams: https://datnes.latvijasbanka.lv/papers/wp_1_2021_en.pdf

ZLOBINS, Andrejs. *On the Time-varying Effects of the ECB's Asset Purchases*. Working Paper No. 2, 2021 [tiešsaiste]. Latvijas Banka, 2021. 47 p. Pieejams: https://datnes.latvijasbanka.lv/papers/wp_2_2021.pdf

BUŠS, Ginters, GRÜNING, Patrick. *Choosing the European Fiscal Rule*. Working Paper No. 3, 2021 [tiešsaiste]. Latvijas Banka, 2021. 52 p. Pieejams: https://datnes.latvijasbanka.lv/papers/wp_3_2021.pdf

Diskusijas materiāli

FADEJEVA, Ludmila, MIGALE, Anete, ZONDAKS, Miķelis. Latvijā 2017. gadā veiktais Mājsaimniecību finanšu un patēriņa apsekojums. Diskusijas materiāls Nr. 1, 2020 [tiešsaiste]. Latvijas Banka, 2021. 54 lpp. Pieejams: https://datnes.latvijasbanka.lv/diskusijas-materiali/DM_1_2020_lv.pdf

FADEJEVA, Ludmila, TKAČEVŠ, Oļegs. *Are Tax-Favoured Savings Plans Effective in Raising Private Savings?* Discussion Paper No. 1, 2020 [tiešsaiste]. Latvijas Banka, 2021. 31 p. Pieejams: https://datnes.latvijasbanka.lv/papers/discussion/DM_1-2021-en.pdf

BENĶOVSKIS, Konstantīns, TKAČEVŠ, Oļegs, VILERTS, Kārlis. *Interest Rate Spreads in the Baltics and the Rest of the Euro Area: Understanding the Factors behind the Differences*. Discussion Paper No. 2, 2021 [tiešsaiste]. Latvijas Banka, 2021. 27 p. Pieejams: https://datnes.latvijasbanka.lv/papers/discussion/dp_2_2021.pdf

5. pielikums (*turpinājums*)

Publikācijas

BESSONOV, Andrejs, KRASNOPJOROV, Oļegs. Short-term inflation projections model and its assessment in Latvia. *Baltic Journal of Economics*, vol. 21, issue 2, 2021, pp. 184–204.

BODNÁR, Katalin, FADEJEVA, Ludmila, HOEBERICH, Marco, PEINADO, Mario Izquierdo, JADEAU, Christophe, VIVIANO, Eliana. The impact of credit shocks on the European labour market. *Baltic Journal of Economics*, vol. 21, issue 1, 2021, pp. 1–25.

REUTER, Wolf Heinrich, TKAČEV, Oļegs, VILERTS, Kārlis. Fiscal rules and volatility: the role of stabilising properties and compliance. *Empirica* [tiešsaiste]. Pieejams: <https://doi.org/10.1007/s10663-021-09522-9>

SILVERSTOV, Boriss. New York FED Staff Nowcasts and Reality: What Can We Learn about the Future, the Present, and the Past? *Econometrics*, vol. 9, issue 1, 2021 [tiešsaiste]. Pieejams: <https://doi.org/10.3390/econometrics9010011>

SANDQVIST, Anna Pauliina, SILVERSTOV, Boriss. Is it good to be bad or bad to be good? Assessing the aggregate impact of abnormal weather on consumer spending. *Empirical Economics*, vol. 61, issue 6, Springer, December 2021, pp. 3059–3085.

6. pielikums

Jēdzienu skaidrojums

Aizdevumu iespēja (*marginal lending facility*) – Eirosistēmas piedāvātā pastāvīgā iespēja, ko Latvijas Republikā reģistrētās kredītiestādes un citās valstīs reģistrētu kredītiestāžu filiāles, kuras reģistrētas Latvijas Republikā, var izmantot, lai no Latvijas Bankas saņemtu aizdevumu uz nakti par iepriekš noteiktu procentu likmi pret tirgojamo vai netirgojamo aktīvu nodrošinājumu.

Aktīvu iegādes programma (AIP) (*asset purchase programme (APP)*) – ECB Padomes apstiprināto nestandarta monetāro operāciju pasākumu daļa, kas ietver uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programmu (USAIP) (*corporate sector purchase programme (CSPP)*), valsts sektora aktīvu iegādes programmu (VSAIP) (*public sector purchase programme (PSPP)*), ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru iegādes programmu (ABSIP) (*asset-backed securities purchase programme (ABSPP)*) un trešo nodrošināto obligāciju iegādes programmu (NOIP3) (*third covered bond purchase programme (CBPP3)*).

AnaCredit (**analītisko kredītdatu kopas**) (*AnaCredit; analytical credit datasets*) – Eirosistēmas kredītu un kredītriska mikrodatu analītiska datubāze, kurā tiek vākti dati par eiro zonas valstu kredītiestāžu izsniegtajiem kredītiem juridiskajām personām, pamatojoties uz saskaņotām ECB statistikas datu sniegšanas prasībām.

Atklātā tirgus operācija (*open market operation*) – operācija, ko finanšu tirgū veic pēc centrālās bankas iniciatīvas. Atkarībā no to mērķa, regularitātes un procedūrām Eirosistēmas atklātā tirgus operācijas var iedalīt četrās kategorijās: galvenās refinansēšanas operācijas, ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas, precizējošās operācijas un strukturālās operācijas.

Atlikušais termiņš – līdz parāda instrumenta dzēšanas vai aizdevuma atmaksas datumam vai kādas citas finanšu operācijas beigu datumam atlikušais laiks.

Banknošu un monētu tīrā emisija – eiro banknošu un monētu apjoms, ko emitējusi (starpība starp izmaksāto un iemaksāto eiro banknošu un monētu apjomu) valsts centrālā banka. Tiek aprēķināta uz konkrētu datumu vai konkrētā laikposmā, summā vai skaitā.

Banku savienība – ES līmeņa banku uzraudzības un noregulējuma sistēma, kas darbojas, pamatojoties uz visā ES piemērojamiem noteikumiem. Banku savienības dalībvalstis ir eiro zonas valstis un tās ES valstis, kuras nav eiro zonas valstis, bet kuras izvēlas piedalīties šajā savienībā.

Braucieni – ceļotāju iegādātās preces un saņemtie pakalpojumi, izņemot pasažieru starptautiskos pārvadājumus.

Cenu stabilitāte – cenu stabilitātes saglabāšana ir Eirosistēmas galvenais mērķis. ECB Padome definējusi cenu stabilitāti kā eiro zonas saskaņotā patēriņa cenu indeksa pieaugumu salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu par 2%. ECB Padome arī darījusi zināmu, ka, lai nodrošinātu cenu stabilitāti, tā vidējā termiņā cenšas saglabāt inflāciju 2% līmenī.

ECB Ģenerālpadome – viena no ECB lēmēj institūcijām, kuras sastāvā ir ECB prezidents, viņa vietnieks un visu ES valstu centrālo banku prezidenti.

6. pielikums (*turpinājums*)

ECB Padome – galvenā ECB lēmēj institūcija, kuras sastāvā ir ECB Valdes locekļi un eiro zonas valstu centrālo banku prezidenti.

Eiro zona – ES valstis, kuras saskaņā ar Līgumu par Eiropas Savienības darbību ieviesušas eiro kā to vienoto valūtu un kurās tiek īstenota vienota monetārā politika, par ko atbild ECB Padome. 2021. gada beigās eiro zonu veidoja Austrija, Beļģija, Francija, Grieķija, Igaunija, Īrija, Itālija, Kipra, Latvija, Lietuva, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Portugāle, Slovākija, Slovēnija, Somija, Spānija un Vācija.

Eiropadome (*European Council*) – ES iestāde, kas nosaka ES vispārējo politisko ievirzi un prioritātes. To veido ES valstu vai to valdību vadītāji, kā arī Eiropadomes priekšsēdētājs un EK priekšsēdētājs.

Eiropas Banku iestāde (EBI) (*European Banking Authority (EBA)*) – ES iestāde ar juridiskās personas statusu, kas ir Eiropas Finanšu uzraudzības sistēmas daļa un darbojas, lai nodrošinātu efektīvu un atbilstīgu uzraudzības regulējuma un uzraudzības līmeni visā ES banku nozarē. Tās vispārējais mērķis ir saglabāt finanšu stabilitāti ES un nodrošināt banku nozares integritāti un efektīvu un pienācīgu darbību.

Eiropas Centrālā banka (ECB) – ECBS un Eirosistēmas centrālā institūcija, kurai saskaņā ar ES normatīvajiem aktiem piešķirts juridiskās personas statuss. ECB, sadarbojoties ar ES valstu centrālajām bankām, īsteno Eirosistēmai un ECBS izvirzītos uzdevumus saskaņā ar ECBS un ECB Statūtiem.

Eiropas Centrālo banku sistēma (ECBS) – ietver ECB un ES valstu centrālās bankas. Centrālās bankas tajās ES valstīs, kuras vēl nav ieviesušas eiro, īsteno neatkarīgu monetāro politiku saskaņā ar attiecīgās valsts normatīvajiem aktiem un tādējādi nav iesaistītas Eirosistēmas monetārās politikas īstenošanā.

Eiropas Sistēmisko risku kolēģija (ESRK) (*European Systemic Risk Board (ESRB)*) – neatkarīga ES struktūra, kas ir Eiropas Finanšu uzraudzības sistēmas daļa un atbild par ES finanšu sistēmas makrouzraudzību, lai palīdzētu novērst vai mazināt ES finanšu stabilitātes sistēmiskos riskus, kas rodas finanšu sistēmas attīstības gaitā, ņemot vērā makroekonomisko attīstību, un izvairītos no plašu finansiālo grūtību periodiem. Tā veicina iekšējā tirgus netraucētu darbību un šādi nodrošina finanšu sektora ilgtspējīgu ieguldījumu tautsaimniecības izaugsmei.

Eirosistēma – ietver ECB un eiro zonas valstu centrālās bankas. Eirosistēmas lēmēj institūcijas ir ECB Padome un ECB Valde.

E-komercija – preču un pakalpojumu tirdzniecība, izmantojot elektroniskos sakarus.

Ekonomikas un finanšu komiteja (EFK) – padomdevēja struktūra, kas izveidota, lai veicinātu ES valstu politikas koordinēšanu tautsaimniecības un finanšu jomā. EFK pēc ES Padomes un EK pieprasījuma sniedz atzinumus savas kompetences jomās, nodrošina dialogu starp ES Padomi un ECB un palīdz sagatavot ES Padomes darbu. EFK darbojas ES valstu valdību (parasti Finanšu ministriju) un centrālo banku pārstāvji, kā arī EK un ECB pārstāvji.

Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (OECD) (*Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)*) – starptautiska

6. pielikums (*turpinājums*)

organizācija, kas nodrošina valdībām foruma iespēju, lai meklētu risinājumus kopīgām problēmām, dalītos pieredzē un veicinātu politiku, kas uzlabo cilvēku ekonomisko un sociālo labklājību.

ES Padome – iestāde, kurā tiek pārstāvētas ES valstu valdības. ES Padomē tiekas ES valstu ministri, lai pieņemtu tiesību aktus un koordinētu politiku. ES Padome ir būtiska ES lēmumu pieņēmēja. Juridiski ES Padome ir viena iestāde, bet tā tiekas 10 dažādos sastāvos atkarībā no tā, kādus jautājumus paredzēts apspriest. ES Padomes nozīmīgākie uzdevumi ir risināt sarunas par tiesību aktiem un pieņemt tos, attīstīt ES kopējo ārpolitiku un drošības politiku, slēgt ES vārdā starptautiskus nolīgumus, kā arī kopā ar Eiropas Parlamentu pieņemt ES budžetu.

Fiksētas procentu likmes instruments – finanšu instruments, kura kupona likme nemainās visā instrumenta darbības laikā.

Finanšu instrumentsabiedrība – institucionāla vienība, kas nav monetārā finanšu iestāde un kas izveidota, lai veiktu vienu vai vairākus vērtspapīrošanas darījumus.

Finanšu stabilitāte – tāds finanšu sistēmas stāvoklis, kurā finanšu sistēma spēj izturēt satricinājumus, tādējādi mazinot iespējamību, ka finanšu starpniecībā varētu rasties traucējumi finanšu pakalpojumu nodrošināšanā.

Galvenā refinansēšanas operācija – regulāra atklātā tirgus operācija, ko Eirosistēma veic reverso darījumu veidā. Šādas operācijas veic katru nedēļu ar standartizsoļu palīdzību, un to termiņš parasti ir 1 nedēļa.

Galvenās ECB procentu likmes – ECB Padomes noteiktās galveno refinansēšanas operāciju, aizdevumu iespējas un noguldījumu iespējas procentu likmes.

Ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperācija (ITRMO) (*targeted longer-term refinancing operation (TLTRO)*) – Eirosistēmas reversā operācija, kas ar izdevīgiem nosacījumiem nodrošina kredītiestādēm ilgāka termiņa likviditāti, stimulējot tās kredītēt reālo tautsaimniecību un mazināt kredītu nosacījumu stingrību aizdevumiem privātpersonām un kas ir ECB Padomes apstiprināto nestandarta monetāro operāciju pasākumu daļa.

Ilgāka termiņa refinansēšanas operācija (ITRO) (*longer-term refinancing operation (LTRO)*) – ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas ir atklātā tirgus operācijas, kuras tiek veiktas reverso darījumu veidā ar mērķi nodrošināt kredītiestādēm ilgāka termiņa papildu finansējumu.

Kapitāla vērtspapīri – vērtspapīri, kas nodrošina līdzdalību komercsabiedrības kapitālā. Tie ietver akcijas un citus kapitāla vērtspapīru veidus. Kapitāla vērtspapīri parasti nodrošina ienākumus dividenžu veidā.

Klīrings – maksājuma dokumentu vai vērtspapīru pārveduma rīkojumu nosūtīšanas, apstrādes un savstarpējās saskaņošanas process, kas notiek pirms norēķina un kā rezultātā, pamatojoties uz visiem norēķinu dalībnieku iesniegtajiem maksājuma dokumentiem, aprēķina katra norēķinu dalībnieka klīringa neto pozīciju, t.i., kopējās naudas līdzekļu saistības vai prasības pret pārējiem norēķinu dalībniekiem.

Kredītiestāde – kapitālsabiedrība, kas dibināta, lai pieņemtu noguldījumus un citus atmaksājamus līdzekļus no neierobežota klientu loka, savā vārdā izsniegtu kredītus un sniegtu citus finanšu pakalpojumus.

6. pielikums (*turpinājums*)

Latvijas Bankas elektroniskā klīringa sistēma (EKS sistēma) – Latvijas Bankas maksājumu sistēma, kas nodrošina klientu maksājuma rīkojumu apstrādi visā SEPA telpā. EKS sistēma nodrošina divus servissus – klīringa servisu, kas veic neto norēķinu un EKS darbadienā nodrošina vairākus klīringa ciklus norēķiniem eiro, un zibmaksājumu servisu, kas nodrošina nepārtrauktu maksājumu apstrādi dažu sekunžu laikā 24 stundas dienā, 7 dienas nedēļā, 365 dienas gadā.

Maksājumu balance – statistikas pārskats, kas atspoguļo darījumus starp Latvijas rezidentiem un pārējo valstu rezidentiem. Tā ietver tekošo kontu, kapitāla kontu un finanšu kontu.

Mājsaimniecība – fiziskā persona vai fizisko personu grupa kā patērētājs un tikai pašu galapatēriņam domātu preču ražotājs un nefinanšu pakalpojumu sniedzējs, pašnodarbinātais, kas ir fiziskās personas vai fizisko personu grupas veidota saimnieciski organizatoriska vienība, par kuras saistībām šī fiziskā persona vai fizisko personu grupa atbild ar visu savu mantu un kuras grāmatvedība tiek kārtota vienkāršā ieraksta sistēmā.

Monetārā finanšu iestāde (MFI) – centrālā banka, kredītiestāde (izņemot ne-MFI kredītiestādi), krājaizdevu sabiedrība, naudas tirgus fonds un cita finanšu iestāde, kas pieņem noguldījumus vai tuvus noguldījumu aizstājējus no klientiem, kuri nav MFI, uz sava rēķina piešķir kredītus un veic ieguldījumus vērtspapīros, kā arī elektroniskās naudas iestāde, kuras pamatdarbība ir elektroniskās naudas emisija. Latvijas Republikā MFI ir Latvijas Banka, Latvijas Republikā reģistrētas kredītiestādes (izņemot ne-MFI kredītiestādes), krājaizdevu sabiedrības, elektroniskās naudas iestādes, kuras uzsākušas elektroniskās naudas emisiju, naudas tirgus fondi, kurus pārvalda Eiropas Ekonomikas zonas valstī reģistrētas ieguldījumu pārvaldes sabiedrības, kā arī citu valstu MFI filiāles, kas reģistrētas Latvijas Republikā. Latvijas Banka izveido, uztur un regulāri aktualizē Latvijas Republikas monetāro finanšu iestāžu sarakstu Latvijas Bankas tīmekļvietnes (www.bank.lv) sadaļā "Statistika". Šo sarakstu iekļauj arī ECB savā tīmekļvietnē, kur tā regulāri publicē ES valstu MFI sarakstu. Latvijā 2021. gada beigās bija 52 MFI.

Monetārie ienākumi – Eirosistēmas monetārās politikas īstenošanas procesā uzkrātie eiro zonas valstu centrālo banku ienākumi, ko iegūst no saskaņā ar ECB Padomes vadlīnijām iezīmētiem aktīviem, kurus tur apmaiņā pret apgrozībā esošām banknotēm un kredītiestāžu noguldījumiem eiro zonas valstu centrālajās bankās.

Naudas bāze – skaidrā nauda (banknotes un monētas) apgrozībā, kredītiestāžu obligātās rezerves Eirosistēmā, kā arī kredītiestāžu virsrezerves Eirosistēmas noguldījumu iespējas un pārējo ar monetārās politikas operācijām saistīto saistību ietvaros.

Nefinanšu sabiedrība – institucionāla vienība, kuras pamatdarbība ir preču ražošana un nefinanšu pakalpojumu sniegšana, t.sk. fiziskās personas vai fizisko personu grupas veidota saimnieciski organizatoriska vienība, par kuras saistībām šī fiziskā persona vai fizisko personu grupa atbild ar visu savu mantu un kuras grāmatvedība tiek kārtota divkāršā ieraksta sistēmā, centrālie biroji, kuru meitas sabiedrības vai to lielākā daļa ir nefinanšu sabiedrības.

Ne-MFI kredītiestāde – ne-MFI kredītiestāde Eiropas Centrālās bankas 2021. gada 22. janvāra Regulas 2021/379 par kredītiestāžu un monetāro finanšu

6. pielikums (*turpinājums*)

iestāžu sektora bilances posteņiem (pārstrādāta redakcija) (ECB/2021/2) 2. panta 4. punkta izpratnē.

Nodrošinājums – iekļāti vai kā citādi nodoti aktīvi, kas garantē zaudējumu segšanu darījuma partnera saistību neizpildes vai maksātnespējas gadījumā. Eirosistēmas reversajos darījumos lietotajam nodrošinājumam jāatbilst noteiktiem atbilstības kritērijiem.

Noguldījumi – MFI kontos uz noteiktu vai nenoteiktu laiku ar vai bez procentiem noguldīti naudas līdzekļi.

Noguldījums ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu – naudas līdzekļi, kuri noguldīti MFI, nenosakot termiņu, un kurus iespējams izņemt, vai nu iepriekš brīdinot MFI atbilstoši līgumā noteiktajam brīdinājuma termiņam, vai arī samaksājot tai nozīmīgu soda naudu.

Noguldījumu iespēja (*deposit facility*) – Eirosistēmas pastāvīgā iespēja, ko Latvijas Republikā reģistrētās kredītiestādes un citās valstīs reģistrētu kredītiestāžu filiāles, kuras reģistrētas Latvijas Republikā, var izmantot, lai Latvijas Bankā veiktu noguldījumus uz nakti par iepriekš noteiktu procentu likmi.

Pandēmijas ārkārtas aktīvu iegādes programma (PĀAIP) (*pandemic emergency asset purchase programme (PEPP)*) – ECB Padomes apstiprināta nestandarta monetārās politikas pasākumu daļa ar mērķi novērst Covid-19 pandēmijas izraisītos riskus monetārās politikas transmisijas mehānismam un eiro zonas attīstības perspektīvām.

Pandēmijas ārkārtas ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas (PĀITRO) (*pandemic emergency longer-term refinancing operation (PELTRO)*) – ECB Padomes apstiprināta nestandarta monetārās politikas pasākumu daļa ar mērķi nodrošināt likviditātes atbalstu eiro zonas finanšu sistēmai un nodrošināt vienmērīgus naudas tirgus apstākļus Covid-19 pandēmijas periodā.

Parāda vērtspapīrs – vērtspapīrs, kas apliecina emitenta saistības pret tā turētāju un emitenta apņemšanos veikt vienu vai vairākus maksājumus vērtspapīra turētājam noteiktā datumā vai datumos nākotnē. Šim vērtspapīram parasti ir noteikta procentu likme (kupons), vai arī tas tiek pārdots ar diskontu/uzcenojumu summai, kas tiks atmaksāta noteiktajā dzēšanas termiņā.

Pasaules Banka – pasaulē lielākais institucionālais investors, kura primārie mērķi ir nabadzības apkarošana, jaunattīstības un attīstības valstu ekonomiskās izaugsmes stimulēšana. Tā ir dibināta 1944. gadā ANO konferencē Bretonvudsā (ASV). Pašlaik Pasaules Bankas grupu veido piecas savstarpēji cieši saistītas institūcijas: Starptautiskā Rekonstrukcijas un attīstības banka (*International Bank for Reconstruction and Development*); Starptautiskā attīstības asociācija (*International Development Association*); Starptautiskā finanšu korporācija (*International Finance Corporation*); Daudzpusējo investīciju garantiju aģentūra (*Multilateral Investment Guarantee Agency*); Starptautiskais investīciju strīdu noregulēšanas centrs (*International Center for Settlement of Investment Disputes*).

Precizējoša operācija (*fine-tuning operation*) – atklātā tirgus operācija, ko Eirosistēma veic, lai novērstu neparedzētas likviditātes svārstības tirgū. Šo operāciju biežums un termiņi nav standartizēti.

6. pielikums (*turpinājums*)

Reversais darījums (*reverse transaction*) – darījums, kurā Eirosistēma pērk un pārdod aktīvus saskaņā ar atpirkšanas līgumu vai veic kredītooperācijas pret nodrošinājumu.

Rezervju prasība – prasība kredītiestādēm un krājaizdevu sabiedrībām rezervju prasību izpildes periodā turēt obligātās rezerves centrālajā bankā. Atbilstību prasībām nosaka, pamatojoties uz rezervju konta dienas atlikumu vidējo rādītāju rezervju prasību izpildes periodā.

Sistēmiskais risks – finanšu sistēmas darbības traucējumu risks, kam var būt būtiska negatīva ietekme uz visas finanšu sistēmas funkciju nodrošināšanu kopumā un reālo tautsaimniecību.

Speciālais datu izplatīšanas standarts Plus (SDIS Plus) – SVF augstākais datu izplatīšanas standarts, kas nodrošina vienkopus pieejamu informāciju starptautiski salīdzināmiem, uzticamiem, savlaicīgiem un kvalitatīviem statistikas datiem par iedzīvotājiem un finanšu, tautsaimniecības, fiskālo un ārējo sektoru, t.sk. informāciju par statistikas datu kategorijām un atbildīgajām institūcijām attiecīgajā valstī, kā arī saites uz datiem un skaidrojošajiem aprakstiem.

Starptautiskais Valūtas fonds (SVF) – starptautiska organizācija, kas darbojas, lai veicinātu starptautisko monetāro sadarbību, valūtas kursu stabilitāti, valstu ekonomisko izaugsmi un nodarbinātības pieaugumu un nodrošinātu īslaicīgu finansiālu palīdzību SVF dalībvalstīm maksājumu plūsmu līdzsvarošanai.

Starptautisko norēķinu banka (SNB) (*Bank for International Settlements (BIS)*) – starptautiska finanšu organizācija, kas darbojas, lai veicinātu starptautisko monetāro un finanšu sadarbību. SNB darbojas kā centrālo banku banka.

Strukturālās operācijas – atklātā tirgus operācijas, kuras Eirosistēma regulāri vai neregulāri veic gadījumos, kad ECB vēlas koriģēt Eirosistēmas strukturālo likviditātes pozīciju attiecībā pret finanšu sektoru.

TARGET sistēma – jauna maksājumu sistēma, kura tiek veidota TARGET2 un TARGET2 vērtspapīriem konsolidācijas projekta ietvaros un kura 2022. gada 21. novembrī aizstās TARGET2 sistēmu.

TARGET2 sistēma – visu centrālo banku TARGET2 komponentsistēmu kopums. TARGET2 sistēmā veic maksājumu norēķinus eiro, izmantojot centrālās bankas naudas līdzekļus, un tās darbības pamatā ir vienota kopīga informācijas tehnoloģiju platforma, kurā visi maksājuma uzdevumi tiek iesniegti apstrādei. TARGET2 sistēmas darbību nodrošina Latvijas Banka kopīgi ar tām ECBS centrālajām bankām, kuras piedalās TARGET2 sistēmā.

TARGET2 vērtspapīriem (T2V) (*TARGET2-Securities (T2S)*) – Eirosistēmas vienotā tehniskā platforma, kas ļauj centrālajiem vērtspapīru depozitārijiem un centrālajām bankām nodrošināt neitrālus pārrobežu vērtspapīru norēķinu pamatpakalpojumus Eiropā, izmantojot centrālās bankas naudas līdzekļus.

TARGET2-Latvija sistēma – TARGET2 komponentsistēma Latvijā.

Tiešās investīcijas – investīcijas, ko investors (tiešais investors) tiešā vai netiešā (izmantojot meitas sabiedrības vai asociētos uzņēmumus) veidā veic, lai iegūtu būtisku līdzdalību (īpašumtiesības, kas atbilst vismaz 10%

6. pielikums (*turpinājums*)

no parastajām akcijām vai balsstiesībām) kādā uzņēmumā (tiešo investīciju uzņēmumā). Tās ietver investīcijas pašu kapitāla un parāda instrumentu veidā. Tiešo investīciju dati tiek sagatavoti gan pēc aktīvu/pasīvu principa (maksājumu bilances un starptautisko investīciju bilances dati), gan pēc virziena principa – tiešās investīcijas Latvijā un tiešās investīcijas ārvalstīs.

Tirgus risks – iespēja, ka finanšu instrumentu patiesā vērtība vai naudas plūsma svārstīsies tirgus cenu pārmaiņu ietekmē. Tirgus risks atspoguļo procentu likmju risku, valūtas risku un cenu risku.

Valdība – valsts institucionālās vienības, kuras bez maksas vai par cenām, kas nav ekonomiski nozīmīgas, ražo preces vai sniedz pakalpojumus, kas paredzēti individuālajam vai kolektīvajam patēriņam, un kuras galvenokārt tiek finansētas no tautsaimniecības dalībnieku obligātajiem maksājumiem (nodokļiem un nodevām), kā arī institucionālās vienības, kuras iesaistītas nacionālā ienākuma vai nacionālās bagātības pārdalē. Latvijas Republikā valdība ietver centrālo valdību, vietējo valdību un sociālās nodrošināšanas fondus. Latvijas valdības institucionālo vienību sarakstu sagatavo CSP.

Vērtspapīru norēķinu sistēma – vienošanās starp vismaz trim dalībniekiem, neskaitot sistēmas uzturētāju, par vērtspapīru pārveduma rīkojumu izpildi starp šiem dalībniekiem saskaņā ar vienotiem noteikumiem un standartizētām procedūrām.

Vienotais uzraudzības mehānisms (VUM) (*Single Supervisory Mechanism (SSM)*) – ES līmeņa sistēma kredītiestāžu prudenciālajai uzraudzībai eiro zonā un tajās ES valstīs, kuras nav eiro zonas valstis, bet kuras izvēlas piedalīties minētajā mehānismā. Tas ir viens no svarīgākajiem banku savienības pilāriem, kuru veido ECB kā gala atbildīgā uzraudzības iestāde un attiecīgo ES valstu uzraudzības iestādes.

Vienotā eiro maksājumu telpa (SEPA) (*Single Euro Payments Area (SEPA)*) – Eurosistēmas izstrādāts veids, kā tiek veikti klientu maksājumi eiro, padarot maksājumus eiro starp Eiropas valstīm tikpat ātrus, drošus un efektīvus kā iekšzemes maksājumi. SEPA nodrošina iespēju patērētājiem, uzņēmējiem un citiem tautsaimniecības dalībniekiem neatkarīgi no to atrašanās vietas veikt gan starpvalstu, gan iekšzemes maksājumus eiro saskaņā ar vieniem un tiem pašiem galvenajiem nosacījumiem, tiesībām un pienākumiem. 2021. gada beigās SEPA aptvēra ES valstis, Andoru, Apvienoto Karalisti, Islandi, Lihtenšteinu, Monako, Norvēģiju, Sanmarīno, Šveici un Vatikānu.

Vietējā valdība – valsts vietējās pārvaldes institucionālās vienības, kuru kompetence attiecas tikai uz vietējo ekonomisko teritoriju. Latvijas valdības institucionālo vienību sarakstu sagatavo CSP.

Zibmaksājums (*instant payment*) – banku un citu maksājumu pakalpojumu sniedzēju klientu maksājumu izpilde dažu sekunžu laikā, veicot naudas pārskaitījumus visu diennakti katru dienu, t.sk. brīvdienās un svētku dienās.

Zibprasījums (*request to pay*) – maksājuma pieprasījums, ko maksājuma saņēmējs nosūta maksātājam, kuram tas ir tikai jāapstiprina, un zibprasījuma iniciators saņem naudu. Šādu zibprasījumu varēs veikt arī, norādot tikai maksātāja mobilā tālruņa numuru.

Zibsaite – sasaiste starp klienta norēķinu konta numuru un viņa mobilā tālruņa numuru vai citu identifikatoru. Klientiem, kuri sava norēķinu konta numura un identifikatora sasaisti reģistrējuši Zibsaīšu reģistrā, iespējams saņemt naudu, maksātājam norādot vienīgi mobilā tālruņa numuru.

7. pielikums

Saīsinājumi un skaidrojumi

ANO	Apvienoto Nāciju Organizācija
AIP	aktīvu iegādes programma (<i>asset purchase programme</i> ; APP)
AS	akciju sabiedrība
ASV	Amerikas Savienotās Valstis
AUKUS	trīspusēja savienība (pakts) starp Austrāliju, Apvienoto Karalisti un Amerikas Savienotajām Valstīm
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
DSGE modelis	dinamiskais stohastiskais vispārējā līdzsvara modelis (<i>dynamic stochastic general equilibrium</i>)
EBI	Eiropas Banku iestāde
ECB	Eiropas Centrālā banka
ECBS	Eiropas Centrālo banku sistēma
EFK	Ekonomikas un finanšu komiteja
EK	Eiropas Komisija
EKS sistēma	Latvijas Bankas elektroniskā klīringa sistēma (EKS sistēma)
ES	Eiropas Savienība
ESRK	Eiropas Sistēmisko risku kolēģija
FKTK	Finanšu un kapitāla tirgus komisija
FRS	ASV Federālo rezervju sistēma
IIN	iedzīvotāju ienākuma nodoklis
IKP	iekšzemes kopprodukts
ITRMO	ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperācija (<i>targeted longer-term refinancing operation</i> ; TLTRO)
ITRO	ilgāka termiņa refinansēšanas operācija (<i>longer-term refinancing operation</i> ; LTRO)
MFI	monētārā finanšu iestāde
NCB	nacionālā centrālā banka
NILLTPF	noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija un terorisma un proliferācijas finansēšana
NĪN	nekustamā īpašuma nodoklis
OECD	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (<i>Organisation for Economic Co-operation and Development</i>)
PĀAIP	pandēmijas ārkārtas aktīvu iegādes programma (<i>pandemic emergency purchase programme</i> ; PEPP)
PVN	pievienotās vērtības nodoklis
SDIS Plus	Speciālais datu izplatīšanas standarts Plus
SDR	Speciālās aizņēmuma tiesības (<i>Special Drawing Rights</i>)
SEPA	Vienotā eiro maksājumu telpa (<i>Single Euro Payments Area</i>)
SIA	sabiedrība ar ierobežotu atbildību
SNB	Starptautisko norēķinu banka (<i>Bank for International Settlements</i>)
SPCI	saskaņotais patēriņa cenu indekss
SVF	Starptautiskais Valūtas fonds
VSAIP	valsts sektora aktīvu iegādes programma (<i>public sector purchase programme</i> ; PSPP)
VSAOI	valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas
VUM	Vienotais uzraudzības mehānisms

Skaitļu noapaļošanas rezultātā komponentu summa var atšķirties no kopsummas.

–	attiecīgajā periodā nav darījumu vai nav atlikumu
x	dati nav pieejami vai rādītājus nav iespējams aprēķināt
0; 0.0	rādītāja lielums ir mazāks par pusi no lietotās mērvienības